

นศศตวรรษที่ ๒๕

สาร

ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

งานโลหะเมืองนครศรีธรรมราช

ต้นไม้เงินต้นไม้ทองบูชาพระบรมธาตุ

ต้นหมากเงินหมากทอง

พิพิธภัณฑ์วัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ในวิหารเขียน และวิหารโพธิ์ลังกา จัดเป็นสถานที่รวบรวมงานช่างทุกแขนงของคนนครศรีธรรมราชเอง ตลอดจนจากแหล่งอื่นๆ อย่างมากมาย แต่ละชิ้นจะบ่งบอกถึงความประณีตงดงาม วัสดุที่ดีและราคาแพง ตลอดจนเปี่ยมล้นด้วยแรงศรัทธาที่สร้างขึ้น ผู้สร้างมุ่งหวังที่จะนำมาถวายเป็นพุทธรูปบูชาทั้งสิ้น

ในภาพแผ่นปกหน้าฉบับนี้เป็นต้นไม้พุทธรูปชา ซึ่งสร้างขึ้นจากเงินและทองคำเป็น "ต้นหมาก เถาวัลพลู และ เรือเหินือ" ต้นหมากนี้สูงประมาณ ๒ เมตร ลำต้นสร้างด้วยเงิน ส่วนใบ และผลสร้างจากทองคำ ช่างได้บรรจงสร้างอย่างงดงามเหมือนจริง ที่ลำต้นจะมีเถาวัลพลูเงินพันรอบต้นหมากขึ้นไป และยังมีรูปคนขึ้นบันไดเก็บพลู สร้างด้วยทองคำพียงข้างลำต้นหมาก แขนงตะกร้าทองอยู่ข้างบันได ใต้โคนต้นจะมีเรือเหินือยาวประมาณครึ่งเมตร สร้างด้วยเงินขอบเรือทำด้วยทองคำ และมีรูปชาวเหินือนั่งพายเรืออยู่อีกคนหนึ่งก็สร้างด้วยทองคำ

ตามประวัติเขียนไว้ว่า "คณะตำบลท่าดี กิ่งอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช สร้างขึ้นน้ำหนักทอง ๓๔ บาท ๑ สลึง เงิน ๓ กิโลกรัม คิดเป็นเงินทั้งหมด ๔,๒๕๖.๕๐ บาท พร้อมหัวหน้ก็คือ พระครูสุนทรดิษฐานี นายครั้งตลิ่งจิตต์ ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้า สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ นำมาบูชา พ.ศ. ๒๔๕๑"

ต้นหมากพุทธรูปชาต้นนี้ไม่ปรากฏชื่อ ช่างผู้ผลิตผู้เขียนได้สอบถามผู้เฒ่า ผู้แก่บอกว่า ครูบั้น นายแจ้ง และนายหนู ซึ่งเคยเป็นครูสอนโรงเรียนช่างถมรุ่นแรก เป็นผู้ร่วมกันสร้างงานชิ้นนี้ขึ้นมา

ชาวเหนือก็จำลองเรือเหินือบรรทุกพลู ชาวนอกจำลองพิธีการแรกนาขวัญ (ทองคำ) ชาวเลก็จำลองเรืออวน (ทองคำ) มาถวายเป็นพุทธรูปชาด้วยความศรัทธาที่มั่นคงประกอภกับความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และความสำเร็จในอาชีพที่พวกตนกระทำอยู่ และทั้งหมดนี้ก็คือ ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติที่สืบสานตลอดมาให้ปรากฏ

นะมา ไสภพงศ์ เรื่อง : ภาพ

วิจารณ์ ฤทธิโชติ : หัวหน้าพิพิธภัณฑ์วัดให้ความอนุเคราะห์

คำคิด

"คือรูปรสกลิ่นเสียงไม่เที่ยงแท้
ความตายหนึ่งหิ้งให้เป็นเป็นประธาน
ซึ่งบ้านเมืองเคื่องเบญญ์ถึงเป็นนี้
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย
หนึ่งว่าอย่าลักเอาของเขาคือ
หนึ่งทำขู้คู่เขาเล่าลามก
หนึ่งสูบฝิ่นกินสุรามูสาวาท
ใครสัสต์ขี้ดื้อมันในบันตี
อย่าโกรธขี้หึงสาพยาบาท
เหมือนกุมวงกงเกวียนวนเวียนไป
ประการหนึ่งซึ่งขาดพระศาสนา
ซึ่งจะกลับคับริ้นให้ผ่อนเย็น

ย่อมเผาแก่เกิดโรคโศกสงสาร
หวังนิพพานพันทุกข์สนุกสบาย
เพราะโลกก็ยัถัณฑหาพาฉิบหาย
จะตกอบายภูมิขุมมรก
มาขมขื่นฉ้อฉลคนโกหก
จะตายตกในกระทะหอลเวจี
ใครทำบาตศีลห้าสิ้นราศี
จะถึงที่พระนิพพานสำราญใจ
นึกว่าชาติก่อนกรรมทำไฉน
อย่าโทษใครนี่เพราะกรรมจึงจำเป็น
ทั้งโลกาเกิดทุกข์ถึงยุคเบญญ์
ก็ต้องเป็นไมตรีปรานีกัน"

จาก...เรื่องพระอภัยมณี ของ สุนทรภู่

ภัยธรรมชาติและการบรรเทา

ในช่วงเวลากลางฤดูฝน ระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน ๒๕๓๘ พื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประสบอุทกภัยอย่างร้ายแรง ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนสูญเสียเสียหายไปกับกระแสน้ำ ความวิบัติครั้งนี้ปรากฏแก่ชาวไทยและชาวโลก

ย่างเข้าช่วงเวลาปลายฤดูฝน ระหว่างเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม แม้ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะบรรเทาอุทกภัยลงตามวัฏจักรแห่งธรรมชาติ จนอยู่ในขั้นปลอดภัยและฟื้นฟู แต่พื้นที่ภาคใต้ทั้ง ๑๔ จังหวัด ก็กำลังประสบอุทกภัยตามลักษณะภูมิศาสตร์ที่พื้นแผ่นดินยื่นออกไปรับลมมรสุมจากสองคาบสมุทร จนบัดนี้ยังคงคาดคะเนไม่ได้ว่า ความเสียหายของภาคใต้จะสาหัสสักเพียงไหน เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น

สาเหตุแห่งอุทกภัย ดูเหมือนจะทราบกันอยู่ทั่วไปแล้ว เพียงแต่มีภาวะความขัดแย้งทางความคิดและวิธีดำเนินการป้องกันแก้ไข โดยมีผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นเครื่องก้างกัน ตัวอย่าง เช่น จะสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำจากแม่น้ำบางสายในภาคเหนือ ก็มีผู้ออกมาคัดค้าน ด้วยเหตุผลที่เป็นส่วนตัวถึงขนาดก่อกบฏประท้วงเสียตั้งแต่คิดและพูดถึง

ด้วยเหตุนี้เอง ภัยจากน้ำท่วม คงจะมีอยู่ต่อไป ปีต่อปี กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลก็คงจะเป็นอ่างน้ำเนาอยู่ต่อไป เว้นเสียแต่ว่า จะมีการตัดสินใจที่

ถูกต้องฉบับใด และดำเนินการตามวิธีการและพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในช่วงมหันตภัยที่ผ่านมา แม้จะเป็นเรื่องเลวร้ายอย่างสาหัส แต่ก็มีสิ่งที่คุณคิดและภาคภูมิใจอันเป็นสิ่งดีอยู่ในเหตุร้ายนั้น ซึ่งจะขอแสดงให้เห็นปรากฏ ดังนี้

๑. พระบารมีปกเกล้าฯ พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเอื้ออาทรต่อพสกนิกรผู้ประสบอุทกภัยครั้งนี้ มีมากมายจนไม่สามารถจะชั่ง ตวงวัด ได้ด้วยเครื่องมือหรือมาตรการใดๆ จึงเพียงแต่ขอบันทึกไว้ว่า "พระบารมีปกเกล้าฯ" เท่านั้น

๒. การฉันทก้ำล้งจากส่วนราชการต่างๆ ทั้งกรุงเทพมหานคร กองทัพ และองค์กรเอกชนนับร้อยแห่ง แสดงให้เห็นว่า คือ ไทยช่วยไทยอย่างแท้จริง

๓. ภาพประทับใจ ในเหตุการณ์วิกฤติครั้งนี้ มีภาพจากสื่อมวลชนทุกแขนง เสนอให้เห็นความดีงามของสังคมไทยอยากยากที่จะลืม เช่น ภาพพระภิกษุชราพายเรือลำเล็กเลาะริมฝั่งน้ำ หยิบยื่นถุงอาหารให้ชาวบ้านผู้ประสบภัย (ซึ่งวันก่อนๆ เคยตักบาตรพระคุณเจ้าอยู่ประจำ)

๔. อาการจากอารมณ์ ในช่วงเวลาประสบภัยมนุษย์และสัตว์ย่อมมีอาการผิดปกติอันเกิดจากอารมณ์หวาดกลัว รำคาญ เป็นส่วนใหญ่จะมีที่รักษาอารมณ์และอาการเป็นปกติก็เป็นเพียงส่วนน้อยและเราจะเห็นภาพต่างๆ เช่น

๑. หงุดหงิดโกรธง่าย ใช้กิริยาวาจารุนแรงต่อใครที่เห็นว่ารับผิดชอบว่า ไม่ช่วยเหลือดูแลปล่อยให้ตกทุกข์ได้ยาก เลือกรักที่รักมักที่ชังทำลายคั่นกันน้ำรวมกลุ่มกันแสดงปฏิบัติกับส่วนราชการและเพื่อนบ้านที่ประสบภัยน้อยกว่าตน

๒. ทำใจได้ รักษาอารมณ์และแสดงอาการที่น่ายกย่อง พุดจาแสดงความเห็นอกเห็นใจเจ้าหน้าที่บ้านเมืองว่าอุทกภัยเป็นของธรรมชาติ ขอบใจที่ได้รับ การดูแลช่วยเหลือตามสมควร คุณยายบางคนได้รับ

พระมหากษัตริย์คุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวสรรเสริญน้ำพระทัยอย่างเต็มตื่นประทับใจ

บางพวกบางหมู่ ก็เป็นคนที่เล่นและปลงตก จัดหาเรือมาพายแข่งกันท่ามกลางความทุกข์เพราะหาทางออกอย่างอื่นยังไม่พบ

พอจะพินหน้าฝน ความหนาวก็มาเยือนอีกไม่นานนัก ก็จะพบกับภัยแล้ง วนเวียนเป็นวัฏจักรอยู่อย่างนี้ไม่รู้จบสิ้น จนกว่าคนไทยประเทศไทย รัฐบาลไทยจะคิดค้นหาวิธีป้องกันอย่างรอบคอบ และกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้จะขัดใจคนบางกลุ่มก็ตาม

นคตศธชธชธชธชธช

อาสาฬหมาส

เจ้าของ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่ปรึกษาทั่วไป :

นายประคิด เทพชนะ

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

นายศิริวัฒน์ ผดุงกุล

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

นายชาญชัย สุนทรมัญญ์

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้อำนวยการ :

นายนิเวศน์ เกตุชาติ ประธานสภาจังหวัด

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :

นายวิกรม ทองสงค์ ปลัดจังหวัด

ผู้จัดการ :

นายวันชัย ทรัพย์รุ่งเรือง เลขานุการจังหวัด

นายอาชิบ อุเซ็ง ผู้ช่วยเลขานุการจังหวัด

ผู้ช่วยผู้จัดการ

ผู้เผยแพร่ :

นายสมศักดิ์ โชติเชย

นายวิเชียร สังข์นุกุล

นส.วิมล ลักษโณสุรางค์

สำนักงาน : องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

อาคารเกษียรราษฎร์ ถนนเทวบุรี

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

โทร. (๐๗๕) ๓๔๒๓๑๒

โทรสาร (๐๗๕) ๓๕๖๒๕๒

เรียงตัว : คอมพิวเตอร์เซ็นเตอร์ แอนด์ โอ. เอ. จำกัด

รูปเล่ม-อาร์ตเวิร์ค : นมะ โสภางศ

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์

โทร. (๐๒) ๕๗๑๗๐๑๕-๒๔

วัตถุประสงค์ :

- * เพื่อเสนอข่าวสารของราชการ แดงผลงานของจังหวัดและสภาจังหวัด
- * เพื่อส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
- * เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาบ้านเมือง
- * เพื่อเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชน

สารบัญ

ปกหน้า : ต้นหมากเงินหมากทอง

นมะ โสภางศ.....๒

คำคัด : พระอภัยมณี

สุนทรภู่.....๓

ประตูลักษณ์ : ภัยธรรมชาติและการบรรเทา

กองบรรณาธิการ.....๔

คำกรอง : วงดนตรีผีหนูหลิว

วรรณลงกฎ.....๕

เมืองพระ : พระธาตุเจดีย์

เอี่ยม อุบลพันธ์.....๖

ศิลปหัตถกรรม : งานโลหะเมืองนคร

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครศรีฯ.....๗

ดอกไม้เงินดอกไม้ทองบูชาพระบรมธาตุ

กองบรรณาธิการ.....๘

กลองมโหระทึก

ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์.....๙

มิตพัธอาวสุ

เอี่ยม อุบลพันธ์.....๑๐

จากขวานฟ้าถึงลูกขวาน

วิเชียร ณ นคร.....๓๙

แต่มาตุภูมิ : พระเจ้านครศรีธรรมราช

ชาติ ศิลปกรรม.....๔๗

งบประมาณ : พัฒนาเมืองนคร

ประจักษ์ เรืองจิรัชเรียม.....๕๕

คำกรอง : ห้า อ. ก่อสุข

ยุคนคร.....๖๔

ข่าว : องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ประทีพ ไซยรักษ์.....๖๕

การศึกษา : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ส่วนประชาสัมพันธ์ วมล.๗๐

ชอขภาษา : เพลงร้องเรือ

บุญเสริม แก้วพรหม.....๗๔

นิทานพื้นบ้าน : พระสาธุ

วิมล คำศรี.....๘๓

ทำยวัง : เรื่องของโอกาส

บรรณาธิการบริหาร.....๙๔

ปกหลัง : ช่างตีเหล็ก

นะมา โสภางค์.....๙๙

นครศรีธรรมราช

อาสา สุภานุ บิน

ที่ปรึกษาเฉพาะกิจ :

นายสมพุทธ	บูรเจณ
นายสมพร	อิสระพงศ์ไพศาล
นายแพทย์บัญชา	พงษ์พานิช
นายแพทย์รังสิต	ทองสมัคร
ศส.ประหัด	เกษม
นายบุญเสริม	แก้วพรหม
นายนิคม	ทองอยู่
นายอำนาจ	กัตต์สวัสดิ์
นายนิเวศน์	เลิศคุณากร

บรรณาธิการบริหาร :

นายเอี่ยม อุบลพันธุ์

บรรณาธิการศิลปกรรม :

นายนะมา โสภางค์

บรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม :

ศส.ฉัตรชัย สุกระกาญจน์

บรรณาธิการข่าว :

นายประทีพ ไซยรักษ์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ :

รศ.วิมล คำศรี

ประจำกองบรรณาธิการ :

นางจันทรา	ทองสมัคร
ศส.ปรีชา	นุ่นสุข
ศส.เปรมจิต	ชนะวงศ์
ศส.ชาญกิจ	ชอบทำกิจ
นายชาติ	ศิลปกรรม
นายศุภพงษ์	เชาวน์เล่น
นายดำรง	ศรีไธ

วงดนตรีผีหนูหลิว

วงชาวผีดนตรีผีตืดสี่ซิ่ง
เอาซีโครงโยงไว้เป็นไม้ตี
พวกกลุ่มผีที่โดนอุ้มบวมแฉมบ้า
นางผีน้อยคอยแผ้วแผ้วลำน้า
ว่าหนูน้อยคอยหาเมตตาเขา
อ่อยอี่แอ้แม่อยู่พึ่งผู้แทน
มากู้ก้องร้องเพลงบรรเลงผี
อ้ออ้อซออุ้หนูบรรยาย
ผีหนูหลิวหวิวแ่วแ่วคำขับ
ผีสาวหนุ่มกลุ่มผีที่มรณา
สายตะโปกย้ายพรายสะบัด
ฮีมละฮัมฮ่าฮีมพะพริ่มพริ่มคะเน
ล้วนแต่ผีที่หายตายลึกลับ
ให้เฮฮาหาสนุกทั้งทุกซ์ทวี
จึงโหยหวนครวญคร่ำลำน้าก้อง
ว่าไอ้ไอ้พุทโธเอยเคยปวดปราน
เมืองมนุษย์สุดลับผีขับพรา
ตายเท่าใดใครยิงฆ่ากายาพรุน
สักก็ศพบิมบมมมีผี
พวกผีพลาจครางครวญรัฐจวนจินต์
เสียงระนาดกราดกว้างกลางวงฆ้อง
อยู่เมืองผีดนตรีเลิศเปิดหูตา

กระหึ่มหึ่งขับขานหวานแบบผี
ตืดดนตรีซออุ้ฮีมฮู่ฮ่า
เด่นรำคว่ากระดิกล้มพลิกคว่ำ
ขานขับคำสาวเย้าเข้ากับแคน
แต่ก็เปล่าสุดยากลำบากแสน
แต่ก็แคลนยุติธรรมต้องจำตาย
ก็สุขดีกว่ามนุษย์ประทุษหมาย
ว่าหนูตายสาวหลิวตกปลิวมา
กลุ่มผีรับกลางลานเสียงฉานฉ่า
โดนอุ้มฆ่าอุ้มยิงสวิงเว
กระดุกผีดับป่ายออกไขว้เขว
พวกผีเซซังขานลานดนตรี
จึงมาจับเครื่องประดิษฐ์เครื่องตืดสี่
คนมีสีจับขังฆ่ารังควาญ
ทนปวดร้องแผ้วแผ้วหวิวแ่วหวานว
ถูกสังหารยิงฆ่าแสนทารุณ
เป็นแดนดำที่อำพรางหว่างเขาขุน
แผลกระสุนเต็มร่างนอนกลางดิน
ตายทั้งที่หลักฐานผ่านเสียสิ้น
ลงเกลือกดินตามดนตรีผีลีลา
ยิ่งกีก้องเรื่อยโรยหวนโหยหา
สนุกกว่าเมืองมนุษย์ประทุษภัย

"ความรู้เรื่องพระธาตุเจดีย์" ในฉบับที่แล้ว จบลงด้วยการที่กษัตริย์และพราหมณ์มหาศาลจาก ๘ พระนคร แบ่งพระบรมสารีริกธาตุกันด้วยการประนีประนอมของโศกพราหมณ์ นำไปสร้างสถูปประดิษฐานใน แคว้นแคว้นของตนๆ ในฉบับนี้ ควรจะได้กล่าวถึงเรื่อง สำคัญเกี่ยวกับพระธาตุเจดีย์ตามลำดับซึ่งได้กำหนดหัวข้อ ไว้คือ

๑. เรื่องรูปทรงของสถูปเจดีย์
๒. เรื่องการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
๓. เรื่องพระธาตุเจดีย์ที่สำคัญของประเทศไทย
๔. เรื่องปาฏิหาริย์พระบรมธาตุ

แต่เนื่องจากคำว่า "เจดีย์" มีความหมายกว้างกว่า "พระธาตุ" จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงเรื่องเจดีย์ให้เป็นที่ เข้าใจตามสมควร

ประเภทแห่งสัมพุทธเจดีย์

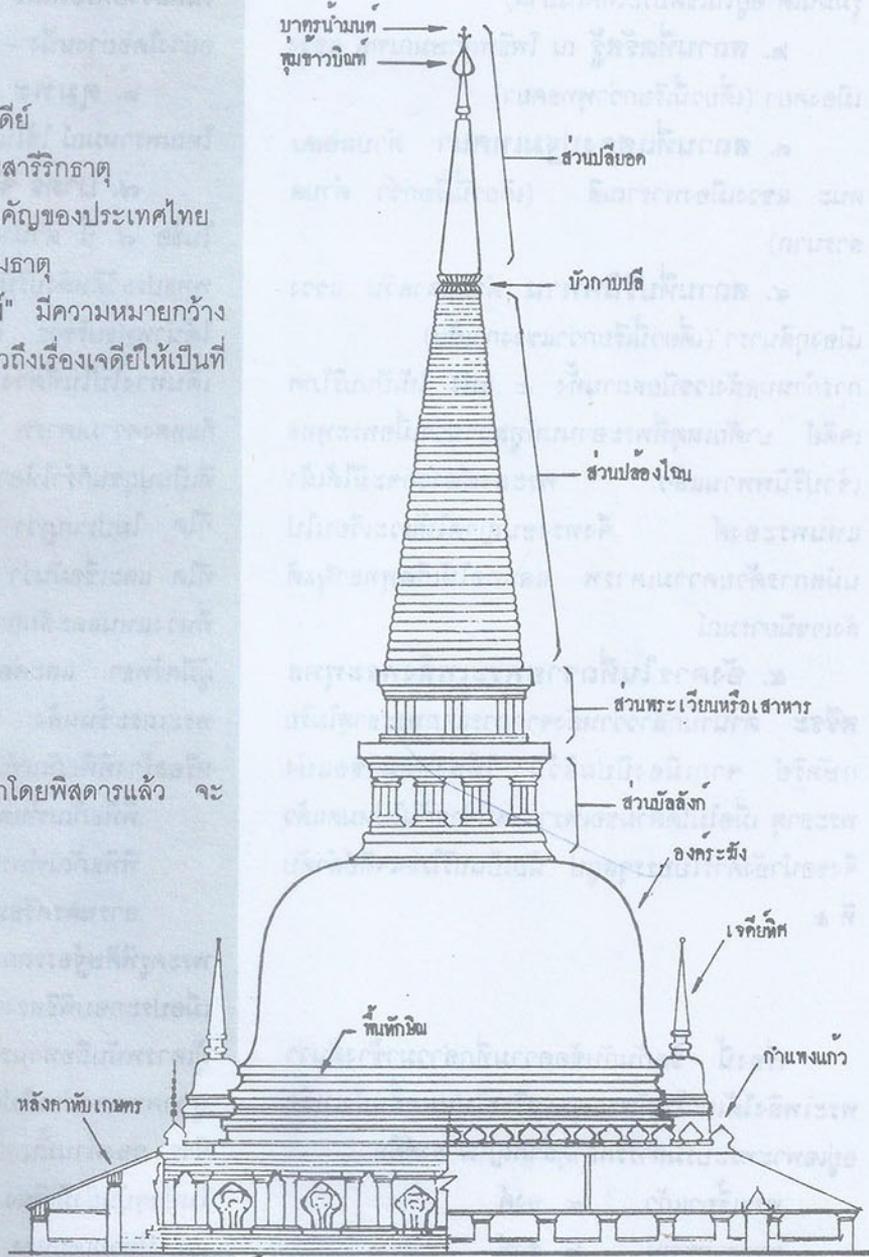
เจดีย์มี ๔ ประเภทคือ

๑. พระธาตุเจดีย์
๒. บริโภคเจดีย์
๓. ธรรมเจดีย์
๔. อุทเทสิกเจดีย์

พระธาตุเจดีย์ ได้กล่าวมาโดยพิสดารแล้ว จะ กล่าวถึงเจดีย์อีก ๓ ประเภท

เอื้อม อุดลพันธ์

(ต่อจากฉบับก่อน)

ภาพถ่ายเส้าองค์พระบรมธาตุเจดีย์ แสดงส่วนประกอบต่างๆ

ความรู้เรื่อง พระธาตุเจดีย์

๒. บริโภคเจดีย์

คำว่า "บริโภค" หมายถึงสิ่งของที่พระพุทธเจ้า เคยทรงใช้สอยเมื่อดำรงพระชนมชีพอยู่ และสิ่งของ อันเนื่องมาจากพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งมีแสดงไว้ตาม ลำดับ ดังนี้

๑. สถานที่ประสูติ ณ สวนลุมพินีวัน ระหว่าง กรุงกบิลพัสดุ์ และกรุงเทวทหะ (ปัจจุบัน เรียกว่า รุมมินเด อยู่ในเขตประเทศเนปาล)

๒. สถานที่ตรัสรู้ ณ โทณพุกขมณฑล แขวง เมืองคยา (เดี๋ยวนี้เรียกว่าพุทธคยา)

๓. สถานที่แสดงปฐมเทศนา ตำบลอิสิป ตนะ แขวงเมืองพาราณสี (เดี๋ยวนี้เรียกว่า ตำบล สารนาถ)

๔. สถานที่ปรินิพพาน ตำบลสาละวัน แขวง เมืองกุสินารา (เดี๋ยวนี้เรียกว่าแขวงกาเซีย)

การกำหนดสังเขปนิยสถานทั้ง ๔ แห่ง ให้เป็นบริโภค เจดีย์ อาศัยเหตุที่พระอานนท์ทูลถามว่าเมื่อพระพุทธ เจ้าปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์สาวกจะมีได้เฝ้า แหนพระองค์ จึงทรงอนุญาตให้แฉะเวียนไป นมัสการด้วยความเคารพ และก่อให้เกิดพุทธานุสติ สังเขปนियารมณ

๕. อังคารในที่ถวายพระเพลิงพระพุทธร สรีระ ตำนานกล่าวว่าหลังจากการแจกพระธาตุโมริยกษัตริย์ จากเมืองปิณฑลวัน ได้ส่งทูตมาขอแบ่ง พระธาตุ เมื่อไม่ได้ตามขอเพราะแจกจ่ายกันไปหมดแล้ว จึงขอนำอังคารไปบรรจุสถูป นับเป็นบริโภคเจดีย์ลำดับ ที่ ๕

เรื่องนี้ ขัดกันกับข้อความที่กล่าวมาข้างต้นว่า พระเพลิงได้เผาไหม้พระพุทธรสรีระไปหมดสิ้นยังเหลือ อยู่เฉพาะพระบรมสารีริกธาตุสำคัญ ๗ องค์คือ

- พระเขี้ยวแก้ว ๔ องค์
- พระรากขวัญ ๒ องค์
- พระอุณหิศ ๑ องค์

นอกจากนี้ ก็มีพระบรมสารีริกธาตุ ๓ ขนาด คือ ขนาดใหญ่ เท่าเมล็ดถั่วเขียวหัก ขนาดกลาง เท่าเมล็ดข้าวสารหัก ขนาดเล็ก เท่าเมล็ดพันธุ์ผักกาด

แต่ในเรื่องบริโภคเจดีย์ลำดับที่ ๕ นี้ กล่าวว่ามี อังคาร (ขี้เถ้า) เหลืออยู่ น่าจะเป็นไปได้ว่า "อังคาร" ที่กล่าวถึงนี้ อาจจะเป็นเศษไม้จันทกานาน หรือดินทราย ในที่ถวายพระเพลิง หรืออาจจะเป็นชิ้นส่วนพระเมรุ อย่างใดอย่างหนึ่ง - ผู้เขียน

๖. ตุมพะ ทะนานตวงพระธาตุ ซึ่ง โทณพราหมณ์ ใช้ในการแบ่งพระธาตุในครั้งนั้น

๗. บาตร จีวร และบริวารอื่น
ในข้อ ๗ นี้ ตำนานต่างๆ มิได้กล่าวถึง แต่มีเรื่องใน พุทธประวัติหลังปรินิพพานว่า พระอานนท์พุทธอุปรากร ได้นำพุทธบริวาร คือ บาตร จีวรของพระพุทธเจ้า เดินทางไปในที่ต่างๆ บรรดาพุทธบริษัทที่ได้พบเห็น ก็แสดงความเคารพ ที่เป็นอริยบุคคลก็ปลงธรรมสังเขป ที่เป็นปุถุชนก็รำให้อาลัย

ไม่ปรากฏว่า บริวารเหล่านั้น ประดิษฐานอยู่ที่ใด และเชื่อมั่นว่า สิ่งของพุทธบริโภคเหล่านั้นจะเป็น ที่หวงแหนและสักการเคารพ ตกอยู่ในกรรมสิทธิ์ของ ผู้มีศรัทธา และค่อนข้างมีอำนาจ แม้แต่บริวารของ พระเถระชั้นหลัง ก็ยังแย่งชิงกันเพื่อได้ไว้สักการบูชา หรือสร้างพิพิธภัณฑท์เก็บรักษาไว้ เช่น

พิพิธภัณฑท์หลวงปู่แหวน

พิพิธภัณฑท์พระอาจารย์มั่น

สารานุกรมศรีธรรมราช เคยเสนอเรื่องราวของ พระครูพิศิษฐ์อรรถการ (พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์) ว่า เมื่อประกอบพิธีสงฆ์น้ำศพของท่านที่วัดพระเชตุพน มี ผู้เคารพนับถือท่านรองรับน้ำศพและเก็บเอาดอกไม้ บูชาศพของท่านไปสักการบูชาจนหมดสิ้น ส่วนสงฆ์ จีวร ของท่านนั้น ก็มีผู้นำไปแบ่งปันจนไม่มีอะไรเหลือ ในปัจจุบันยังมีเพียง ที่ท่านเคยจำวัตร และธรรมาสน์ เล็ก ที่ท่านเคยทรง (สวด) ปาฏิโมกข์ เก็บรักษาไว้ที่วัด สอนชั้น ตำบลสวนชั้น อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรี

ธรรมราช

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจึงกล้าเพิ่ม บาทจรวิจร และบริวารอื่นของพระพุทธเจ้า นับเนื่องเป็นบริโภคเจดีย์ประการหนึ่ง

๓. ธรรมเจดีย์

ธรรมเจดีย์ เป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธเจ้าอีกอย่างหนึ่ง และถ้าจะยึดพระพุทธโอวาทที่ทรงประทานไว้ในที่หลายแห่ง ก็ดูเหมือนจะเป็นเจดีย์ที่สำคัญ และทรงประสงค์ให้พุทธบริษัทสักการบูชา พระพุทธโอวาทหรือพุทธประสงค์ให้ระลึกถึงพระธรรมนั้น จะอ้างมาให้เห็นดังนี้

๑. ในคินปรินิพพาน ทรงปรารภเครื่องสักการบูชา ๒ ประการคือ อามิสบูชา และปฏิบัติบูชา ตรัสว่า อามิสบูชา มีผลน้อยกว่าปฏิบัติบูชาเพราะเป็นของภายนอก ส่วนปฏิบัติบูชานั้น คือการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทำให้ลัทธิธรรมเจริญรุ่งเรือง สืบอายุพระพุทธศาสนามาได้จนทุกวันนี้ มีพระบาลี ว่า

ธมฺโม จ เทสิโต วินโย จ ปญฺญุตฺโต มจฺเจเนน สตุฏฺธา

เมื่อเราลวงลับไป ธรรมที่เราแสดง วินัยที่เราบัญญัติไว้ จะเป็นศาสดา (แทนเรา)

๒. เมื่อพระวัฏกสิ ซึ่งเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เพราะหลงรักในพระรูปโฉมของพระองค์หลังจากบวชแล้วก็ไม่เป็นอันศึกษา ปฏิบัติธรรม วันๆ เอาแต่เดินตามพระพุทธเจ้ามองดูพระวรกายด้วยความเสนาหา จนทรงขับไล่ให้ออกไป

พระวัฏกสิอับอายน้อยใจ ปีนขึ้นบนยอดเขา จะกระโดดลงมาฆ่าตัวตาย พระพุทธเจ้าทรงปลอมโยนด้วยพระทัยกรุณา และประทานพระพุทธโอวาทว่า

โย ธมฺมํ ปสฺสตี ผู้ใดเห็นธรรม

โต มํ ปสฺสตี ผู้นั้นเห็นเรา

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพระบรมสารีริกธาตุ และสิ่งของ

พุทธบริวารขาดแคลน พุทธศาสนิกชนจึงสร้างสถูปเจดีย์แล้วบรรจุพระธรรมคำสั่งสอนไว้ภายในเรียกว่า "ธรรมเจดีย์"

พระธรรมที่บรรจุนั้น ผู้มีจิตศรัทธา อาจเลือกพระบาลีพุทธวจนะบทใดบทหนึ่ง จารึกลงใน ใบลาน แผ่นทอง แผ่นเงิน แล้วบรรจุไว้ ตัวอย่างเช่น

๑. หัวใจพระพุทธศาสนา จากโอวาทปาฏิโมกข์
สพฺพปาปสฺส อกรรม
กุสลสฺสุปฺปสมฺปทา
สจฺจิตฺตปริโยทปนํ
เอตํ พุทฺธานุสาสนํ
๒. แนวการสอนของพระพุทธองค์ ที่พระอัสสชิบอกพระสารีบุตร
เย ธมฺมา เหตุปฺปภวา
เตสํ เหตุํ ตถาคคฺโต (หรือ)
๓. บัจฉิมวงจาที่ตรัสก่อนปรินิพพาน
อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ

๔. อุทเทติกเจดีย์

อุทเทติกเจดีย์ คือ พระพุทธรูป ที่ผู้มีจิตศรัทธาปั้น แกะ หล่อหลอม ขึ้นมาภายหลังแต่มีความสำคัญและแพร่หลายมากกว่าบริโภคเจดีย์และธรรมเจดีย์ ทั้งยังประดิษฐานอยู่เคียงคู่กับพระธาตุเจดีย์

พระพุทธรูปชินราช

พระพิมลธรรม (ชอบ อนุจารี) แสดงมติไว้ในหนังสือ "ตำนานพระพุทธรูปปางต่าง ๆ" อันเป็นนิพนธ์ของท่านว่า

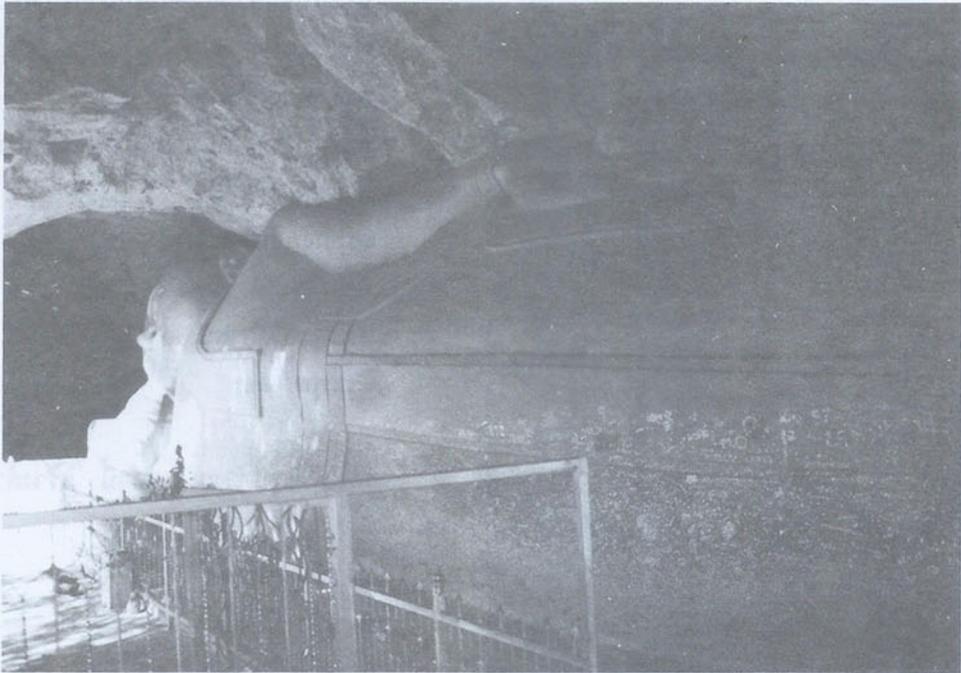
"การสร้างพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชนนั้น ขึ้นเดิมคงจะไม่มี ความหมายกว้างขวางออกไปถึงพระพุทธรูป จริยาอาการที่ทรงบำเพ็ญพุทธกิจอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่ คงจะสร้างขึ้นเป็นพระพุทธรูป สำหรับสักการบูชา พอเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึงพระคุณของพระองค์ พอเป็นที่ตั้งแห่งพุทธานุสสติ เท่านั้น คือ จะมีกิจที่ทำอย่างไรก็ได้ ขอแต่ให้สง่างามสมแก่ความเป็นรูปของพระพุทธรูปเจ้าเคารพบูชาสักการะ เป็นพอแก่ความต้องการ

ครั้นต่อมา นายช่างปั้นพระกิติ ผู้ที่มีความเลื่อมใสในรูปพระกิติ มีความรู้เรื่องราวของพระพุทธรูปดีขึ้น ประกอบกับได้เห็นเทวรูปในศาสนาพราหมณ์มีกิริยาอาการต่างๆ มีความพอใจใครจะให้พระพุทธรูปมีอาการต่างๆ เพิ่มขึ้น แต่ก็ขัดด้วยพระพุทธรูปเจ้าไม่ทรงชี้สัตว์พาหนะใดๆ อย่างเทพเจ้า ไม่ทรงถือเครื่องศาสตราวุธใดๆ และไม่ทรงเครื่องดนตรีใดๆ อย่างเทพเจ้าด้วยทรงละหมด ทั้งทรงสอนให้พระสาวกสละตามด้วยเรื่องนี้ เป็นการขัดแย้งต่อการมีพระพุทธรูปปางต่างๆ อย่างเทวรูปมาก แต่ก็ไม่เกินความสามารถทีเดียว เพราะเมื่อความพอใจมีขึ้น ความพยายามก็มีขึ้นตาม และเมื่อความพยายามมีขึ้นมากแล้ว อุปสรรคเครื่องขัดข้องก็ตัดทอนอยู่ไม่ได้ ดังนั้น งานสร้างพระพุทธรูปปางต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้นตามยุคตามคราว คือ เมื่อทางพระพุทธรูปศาสนาไม่นิยมการถือเครื่องอาวุธและเครื่องดนตรีใดๆ การสร้างพระพุทธรูปก็ไม่ต้องให้ทางถืออะไร เพียงให้มีกิริยาบอกให้รู้ว่าทรงทำอะไร ซึ่งเป็นพระอาการที่สำคัญในตำนานนั้น หรือว่าปางใดที่ปรากฏในตำนานนั้น ปรากฏว่าทรงถืออะไรที่ควรแก่พุทธบริโภค (เครื่องใช้สอยของพระพุทธรูปเจ้า) เช่น บาตร ก็สร้างพระพุทธรูปให้ทรงบาตร เป็นต้น นี่เป็นมูลเหตุอันหนึ่งที่ทำให้สร้างพระพุทธรูปปางต่างๆ

พระพุทธรูปปางต่างๆ นี้ กรมศิลปากร แผนกโบราณคดีกล่าวว่า ได้สร้างมาราว ๗ สมัยด้วยกันคือ

๑. สมัยทวาราวดี
๒. สมัยศรีวิชัย
๓. สมัยลพบุรี
๔. สมัยเชียงแสน
๕. สมัยสุโขทัย
๖. สมัยศรีอยุธยา
๗. สมัยรัตนโกสินทร์

พระพุทธรูปใน ๗ สมัยนี้ สมัยรัตนโกสินทร์เป็นสมัยที่พระพุทธรูปปางต่างๆ บริบูรณ์ที่สุด"

พระพุทธไสยาสน์ ภายในวัดถ้ำทองพรรณรา

ในหนังสือเล่มเดียวกัน พระพิมลธรรม (ชอบ อนุจารี) ยังแสดงถึงความศรัทธาประเพณี นิยมของ ชาวพุทธ ที่ได้สร้างพระพุทธรูปปางต่างๆ จากตำนาน พุทธประวัติกำหนดใช้เป็นพระบูชาประจำวันเกิดของแต่ละคน เพื่อเป็นสิริมงคล ดังนี้

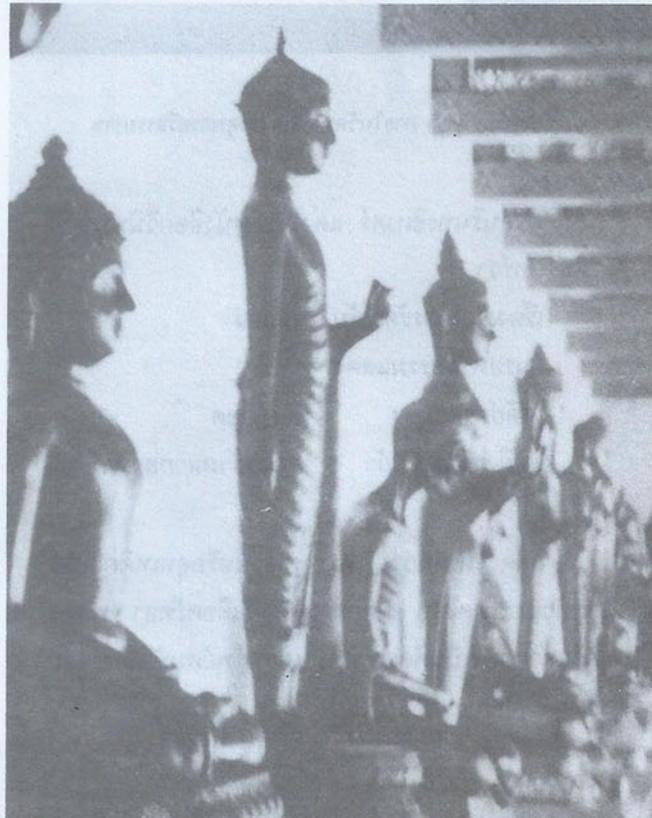
คนเกิดวันอาทิตย์	บูชาพระปางถวายเนตร
คนเกิดวันจันทร์	บูชาพระปางห้ามเหย้า
คนเกิดวันอังคาร	บูชาพระปางไสยา
	ปางโปรดอสุรินทรราหู
คนเกิดวันพุธ	บูชาพระปางอุ้มบาตร
คนเกิดวันพฤหัสบดี	บูชาพระปางสมาธิ
	(ปางตรัสรู้)
คนเกิดวันศุกร์	บูชาพระปางรำพึง
คนเกิดวันเสาร์	บูชาพระปางนาคปรก

นอกจากนี้ คนไทยยังนิยมสร้างพระประจำวัน ตามอายุที่นิยมว่าเป็นช่วงเทวดานพเคราะห์เสวยอายุอีก ๒ องค์ คือ

พระราหูเสวยอายุ	บูชาพระปางป่าเลไลยก์
พระเกตุเสวยอายุ	บูชาพระปางขัดสมาธิเพชร

ในประเทศไทยเรานั้น เป็นดินแดนแห่งพระพุทธศาสนา กวีได้เขียนไว้ว่า

"ทุกแห่งห้องพระเจ้า นั่งเมือง"

เจดีย์พระปัญญา ภายในวัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช

นายนรินทรธิเบศร์ แต่งไว้ในหนังสือกวีนิพนธ์ นิ
ราศนรินทรว่า

เรื่องเรื่องไตรรัตน์พัน พันแสง

วินรสพระธรรมแสง คำเข้า

เจดีย์ระตะแขง เสียดยอด

ยลยิ่งแสงแก้วแก้ว แก่นหล้าหลากสวรรค

แสดงให้เห็นว่า พระพุทธรูปหรืออุทเทกเจดีย์
มีอยู่ทั่วประเทศไทย นอกจากจะเป็นสื่อศรัทธา พุทธา
นุสติแล้ว ยังเป็นศิลปวัตถุ และทรัพย์สินมบัติอันล้ำค่า
เช่น

พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต)

พระพุทธชินราช

พระพุทธชินสีห์

พระพุทธไตรรัตนนายก (วัดพนัญเชิง)

พระพุทธสิหิงค์

พระมิ่งมงคลพิตร

พระสุโขทัยไตรมิตร

พระพุทธไสยาสน์

พระพุทธโลธร

พระพุทธรูปต่างๆ เหล่านี้ สร้างด้วยวัตถุต่างๆ
เช่น

๑. สร้างด้วยแก้ว

๒. สร้างด้วยหิน

๓. สร้างด้วยโลหะผสม

๔. สร้างด้วยเงิน

๕. สร้างด้วยทอง

๖. สร้างด้วยหยก

๗. สร้างด้วยหิน ดิน ททราย ปูน

อุโบสถและวิหาร หรือโรงธรรมศาลา ศาลา
การเปรียญ ในพระอารามหลวงและอารามราษฎร์
จนประดิษฐานพระปฏิมาประธานอย่างสวยงาม
นอกจากนั้น ยังมีพระพุทธรูปประจำบ้านของชาวพุทธ
ทั่วไปโดยการซื้อ (เช่า) หรือรับมรดกตกทอดมา
จากบรรพบุรุษเป็นสมบัติล้ำค่าประจำวงศ์สกุลก็มี

จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ การสร้างพระพุทธรูป
มีความสำคัญของคนไทยมากมายหลายประการคือ

๑. เป็นปูชนียวัตถุ

๒. เป็นศิลปวัตถุ

๓. เป็นศาสนวัตถุ

๔. เป็นอาชีพฝีมือ

ในประการสุดท้ายที่ว่า "เป็นอาชีพฝีมือ" นั้น
ช่างปั้น ช่างหล่อ หรือช่างแกะสลักพระพุทธรูปล้วนเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความชำนาญ และฝีมือเป็นเลิศ
เป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้มีส่วนงานทางด้านวัฒนธรรม

ดีเด่น ซึ่งได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการหลายท่าน

ในขณะเดียวกัน งานสร้างพระพุทธรูปก็เป็น
อาชีพ เพราะมีการจัดสร้างและจำหน่ายในเชิงพาณิชย์
อย่างเป็นล่ำเป็นสัน จะสร้างออกมาจำนวนเท่าใด ก็ไม่
เคยตกค้างหรือล้นตลาด เพราะประเทศไทยเป็น
ดินแดนแห่งพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง แม้
โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศไทย ก็มีระเบียบ
ของกระทรวงศึกษาธิการให้มีพระพุทธรูปประจำ
โรงเรียน และทุกโรงเรียนนั้น ได้มาซึ่งพระพุทธรูปโดย
ไม่ต้องซื้อหา แต่มีผู้ศรัทธาบริจาคจนเกินจำนวน
โรงเรียน

อุทเทคิกเจดีย์เป็นรูปบูชาที่สร้างขึ้นอุทิศเฉพาะ
พระพุทธเจ้า วิวัฒนาการทางความเชื่อได้เปลี่ยนแปลง
ไปตามสภาพสังคมและกาลเวลา จนถึงปัจจุบันนี้
พระพุทธรูปได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านรูปแบบ และ
วัตถุประสงค์ จึงเกิดมิติใหม่ขึ้นมาอย่างหนึ่งคือ การ
สร้าง "พระเครื่อง"

พระพุทธรูปปางพุทธลีลา
สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย ได้รับการยกย่องว่าเป็น ศิลปะที่งดงามมากที่สุด

เพียงฟังวลีว่า "พระเครื่อง" ก็แปลกหู
และสงสัยว่า "เครื่องอะไร" คำตอบก็คือ
"เครื่องรางของขลัง" สำหรับป้องกันตัว ผิด
ความประสงค์ในการสร้างพระพุทธรูปดั้งเดิม
อย่างสิ้นเชิง ด้วยเหตุนี้พระพุทธรูปปัจจุบัน
จึงมีแบบพิมพ์ แบบกริ่ง หลายร้อยหลายพัน
ชนิด ที่เป็นพระพุทธรูปก็มี ที่เป็นพระเอระผู้มี
บารมีธรรมด้านต่างๆ ก็มี

มีต่อฉบับหน้า

งานโลหะในนครศรีธรรมราช

ศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

งานโลหะ หรือ "โลหะประดิษฐ์" เป็นเรื่องช่างฝีมือของสกุลช่างเมืองนคร ซึ่งศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช รวบรวมนำเสนอ ต่อจากเรื่องเครื่องถมเมืองนคร ซึ่งลงพิมพ์ในสารานุกรมศรีธรรมราช ฉบับประจำเดือนตุลาคม ๒๕๓๘

อาจารย์ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ ให้การบอกกรนำเสนอไว้ ๕ เรื่องย่อย คือ

๑. เครื่องประดับที่ทำจากโลหะ
๒. มีดพร้าอาวุธ
๓. เครื่องใช้เกี่ยวกับหมากพลู
๔. เครื่องพุทธบูชาในวัดพระมหาธาตุ
๕. กระบอกขนมจีน

ซึ่งเป็นเรื่องที่ครอบคลุมเครื่องโลหะครบถ้วน

แต่คงจะเป็นเพราะราชการประจำ ประกอบกับภาวะฝนตกหนักจนเข้าขั้นอุทกภัยทางกองบรรณาธิการ จึงได้รับเรื่องราวย่อยไม่พร้อมและครบตามกรอบที่วางไว้ข้างต้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการด้านการพิมพ์ไปตามเรื่องที่มี และเพิ่มเติมบางเรื่องเข้าไป ดังปรากฏตามลำดับ

กองบรรณาธิการยังหวังและตั้งใจว่า จะนำเสนองานช่างฝีมือสกุลช่างเมืองนครของศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ตามที่บอกกล่าวมาตามลำดับ

ดอกไม้เงินดอกไม้ทองบูชาพระบรมธาตุ

กองบรรณาธิการ

นับเป็นเวลาร่วม ๑,๐๐๐ ปีแล้ว ที่พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช ดำรงความเป็นปูชนียสถานสำคัญในศรัทธาปสาทะ และในวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนในแถบสุวรรณภูมิ ในแต่ละปีโดยเฉพาะในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนทั้งใกล้และไกลต่างหลั่งไหลกันไปบูชาพระบรมธาตุเจดีย์องค์นี้อย่างคับคั่ง ไม่จำเพาะแต่ชาวปักษ์ใต้เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงชาวพุทธที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ในไทรบุรี (เคดาห์) และกลันตัน ประเทศสหพันธมาเลเซีย อีกด้วย แม้กาลเวลาจะล่วงเลยมาหลายศตวรรษแล้วก็ตาม แต่ความศรัทธาก็ดูจะไม่ร่วงโรยหรือผันแปร ยังมีปรากฏให้เห็นได้แม้ในปัจจุบัน

การที่พุทธศาสนิกชนในภาคใต้และบางรัฐของประเทศเพื่อนบ้านได้นับถือบูชาพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชกันกว้างขวางยาวนานหลายชั่วอายุคน เช่นนี้ เป็นเพราะต่างเชื่อกันว่า พระเจดีย์องค์นี้เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่แท้จริงแห่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดได้กระทำสักการบูชา ผู้นั้นย่อมได้อานิสงส์และสิริมงคลทั้งแก่ตนเองและครอบครัวอย่างหาที่สุดมิได้ ชาวนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะผู้อยู่ในตัวเมือง ทุกวันที่สัญจรผ่านพระบรมธาตุเจดีย์ก็มักยกมือพนมไหว้ น้อมรำลึกถึงพุทธคุณโดยไม่รู้เบื่อบ้างหนึ่งย่อมสะท้อนให้เห็นถึงศรัทธาปสาทะที่มีอยู่อย่างเหนียวแน่นและมั่นคงต่อองค์พระบรมธาตุเจดีย์องค์นี้

การบูชาพระบรมธาตุเจดีย์หรือพระธาตุอื่นใดถือเป็นการแสดงออกซึ่งความเคารพศรัทธาที่มีต่อพระสมณโคดมสากยมุนีหรือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดุจเดียวกับกรบูชาพระพุทธรูป หรือรอยพระพุทธรบาท แต่สำหรับการบูชาพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชดูจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากการบูชาพระบรมธาตุองค์อื่นๆ ตรงที่มีการบูชาด้วยสิ่งของที่บรรจง

ประดิษฐานประดิษฐานเป็นอย่างดี เพื่อถวายเป็นเครื่องพุทธบูชา สิ่งของเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากมาย นับตั้งแต่ปูชนียวัตถุ วัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับถนิมพิมาภรณ์ ศิลปวัตถุโบราณวัตถุ และสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำถิ่น รวมทั้งดอกไม้เงินและดอกไม้ทอง

"ดอกไม้เงินและดอกไม้ทอง" เป็นงานโลหะประดิษฐ์อีกอย่างหนึ่งที่ชาวนครศรีธรรมราช และชาวบักขี้ได้รู้จักทำกันมาหลายร้อยปีแล้ว การทำดอกไม้ดังกล่าวมีคติที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมากคือ ทำเพื่อนำไปถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระบรมธาตุเจดีย์ดอกไม้เหล่านี้ได้แก่ ดอกบัว ต้นโพธิ์ ต้นรัง ต้นหมาก และอื่นๆ ปัจจุบันเก็บรักษาอยู่ในพิพิธภัณฑวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ในวิหารโพธิ์ลังกาและวิหารเขียน) มีจำนวนกว่า ๒๐๐ ต้น ซึ่งจัดว่ามีจำนวนมากยิ่ง

การประดิษฐ์ดอกไม้เงิน และดอกไม้ทองเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา น่าจะเป็นงานที่ทำกันจริงจังตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา เพราะก่อนหน้านี้น่าจะไม่ปรากฏลักษณะนี้ในพิพิธภัณฑวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร แต่เดิมคตินี้ในการทำดอกไม้เงิน ดอกไม้ทองเป็นคติ หรือสัญลักษณ์ในระบบการปกครองแบบเก่าระหว่างหัวเมืองพระยามหานครชั้นนอก หรือเมืองประเทศราชกับราชธานี ที่พระมหากษัตริย์แห่งราชธานีทรงกำหนดขึ้นเพื่อให้หัวเมืองดังกล่าวจัดทำตามระยะเวลาอันเหมาะสม (เช่นทุกปีหรือทุกสองปี) เพื่อแสดงความจงรักภักดี ดอกไม้เงินดอกไม้ทองจึงเป็นพันธะทางการเมือง จาริตประเพณี และเศรษฐกิจในระบบศักดินาที่ฝ่ายปกครองในเมืองต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย เจ้าเมือง ผู้ช่วยเจ้าเมือง และกรมการเมือง จะต้องช่วยกันจัดทำเพื่อนำไปทูลเกล้าฯ ถวายต่อพระมหากษัตริย์แห่งราชธานี

ต่อมาเมื่อระบบการปกครองหัวเมืองเปลี่ยนไปฐานะของเมืองประเทศราชได้หมดสิ้นไป ทำให้คตินี้การทำดอกไม้เงินดอกไม้ทองเพื่อถวายเป็นเครื่องราช

บรรณาการของชาวนครและชาวบักขี้ได้เปลี่ยนไปด้วยคือ แทนที่จะเป็นการถวายเพื่อแสดงความจงรักภักดีก็กลายเป็นการถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระบรมธาตุเจดีย์แทน

การประดิษฐ์ดอกไม้เงินดอกไม้ทองเพื่อถวายเป็นพุทธบูชานี้เป็นงานใหญ่ที่ต้องอาศัยความศรัทธาและความร่วมมือเป็นอย่างมาก จากจารึกอักษรบรอกเรื่องราวที่ปรากฏในเครื่องพุทธบูชาแต่ละชิ้นทำให้ทราบว่าทำขึ้นจากความร่วมมือของพระภิกษุสงฆ์ คหบดี ชาวบ้าน และช่างฝีมือเครื่องเงินและเครื่องถม โดยใช้เวลาเป็นแรมเดือน เพื่อนำไปถวายในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา หรือในโอกาสพิเศษอื่นๆ

ในบรรดาดอกไม้เงินดอกไม้ทองที่มีในพิพิธภัณฑวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร มีที่น่าสนใจเป็นพิเศษดังนี้

๑. ดอกบัวบานในกระถางเงิน (พ.ศ. ๒๔๙๓)

เป็นดอกบัวหลวง มีทั้งดอกบานและดอกตูมรวม ๕ ดอก ทำด้วยทอง มีใบบัว ๕ ใบ ทำด้วยเงินชุกกันใบและดอกขึ้นมาจากกระถางซึ่งทำด้วยเงินผู้นำมาถวายคือพระอธิการนุ่น วัดควนเนียง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (ปัจจุบันอยู่ในเขตตรังภูมิ) เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๙๓ (ดูภาพที่ ๑)

การทำดอกบัวเป็นพุทธบูชา ถือกันว่าเป็นการรำลึกถึงความผูกพันกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแนบแน่น เพราะในพุทธประวัติมีการกล่าวถึงดอกบัวตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน โดยเฉพาะในอุปมาโวหารในคำสอนแห่งพระพุทธศาสนา มีการยกเอาดอกบัว ๔ ชนิด มาเปรียบเทียบกับสติปัญญาของมนุษย์ ยิ่งกว่านั้นดอกบัวยังเป็นเสมือนตัวแทนของบุคคลผู้เป็นอัครวิริยะ ซึ่งมีความสะอาดบริสุทธิ์ทั้งๆ ที่เกิดมาจากโคลนตมหรือน้ำสกปรก

ภาพที่ ๑ ดอกบัวบานในกระถางเงิน
พระอธิการนุ่น วัดควนเนียง อำเภอรัตภูมิ
จังหวัดสงขลา เป็นผู้นำถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๓

๒. ต้นโพธิ์ (พ.ศ.๒๔๖๕)

เป็นต้นโพธิ์ สูง ๒๗ เซนติเมตร (ไม่รวมฐาน) วางอยู่ในกรอบแก้วโค้งมน ได้ต้นโพธิ์ประดิษฐ์เป็นพระพุทธรูปขนาดเล็กประทับอยู่รอบต้นมีรั้วราชวัตร ฉัตร ธง และบังสุรย์ ประดับอยู่ แร่ทองที่ใช้หนัก ๑๐ บาท กับสลึงเฟื้อง แร่เงินที่ใช้หนัก ๖๖ บาท ๓ สลึง นากที่ใช้หนัก ๒ สลึงเฟื้อง ผู้นำมาถวายคือพุทธบริษัท

ชาวเพชรบุรี จากตำบลท่าราบ และตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๗๑ คน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๔๖๕ (ภาพที่ ๒)

ต้นโพธิ์ถือเป็นไม้มงคลและไม้คู่พระพุทธรูป เพราะเมื่อครั้งพระพุทธองค์ตรัสรู้ ก็ได้ประทับอยู่ใต้ร่มโพธิ์ พุทธศาสนิกชนจึงนิยมปลูกต้นโพธิ์ไว้ในวัดวาอารามและปูชนียสถานมาโดยตลอด

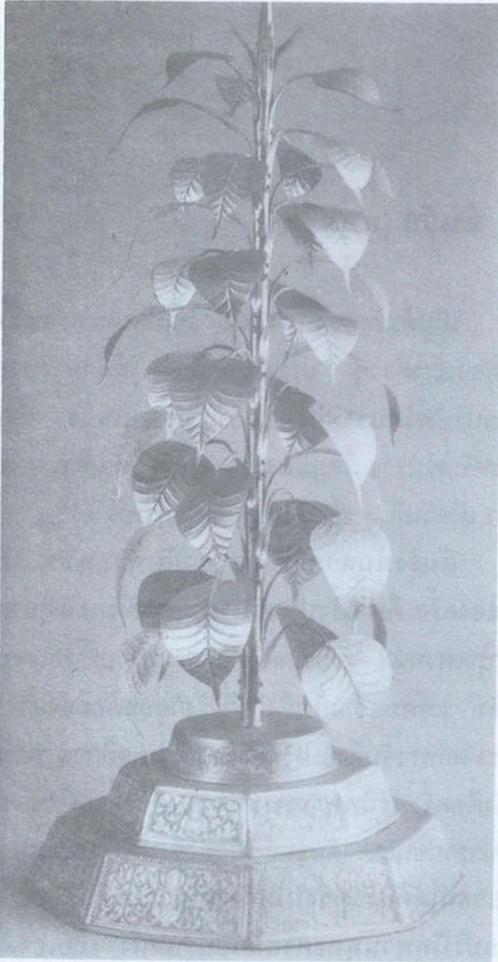
ภาพที่ ๒ ต้นโพธิ์

พุทธบริษัทตำบลดำราบและตำบลคลองกระแวง
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี นำถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๕

๓. ต้นโพธิ์ (พ.ศ.๒๔๙๒)

เป็นต้นโพธิ์ประดิษฐานจากแร่เงิน ทรวดทรงของต้น
และสีลาของใบจัดว่าอ่อนช้อยงดงามยิ่ง โดยเฉพาะก้าน
ใบ และปลายใบมีความประณีตสวยงามกว่าต้นใดๆ
ฐานต้นโพธิ์เป็นฐาน ๘ เหลี่ยม ข้อนลดหลั่นกันสามชั้น
แต่ละชั้นแกะสลักลวดลายเทพพนมโดยรอบ ความสูง

จากฐานถึงปลายรวม ๖๘ เซนติเมตร ผู้นำมาถวายคือ
พุทธบริษัทวัดพิบูล ตำบลปอแดง อำเภอสังขละ
จังหวัดสงขลา โดยมีพระอธิการลับ ธมฺมิโก เป็นผู้นำ
ถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๒ ฝีมือการประดิษฐานเป็นของช่าง
ร้านทำทองหลีเตียน ตลาดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัด
สงขลา (ดูภาพที่ ๓)

ภาพที่ ๓ ต้นโพธิ์

พระอธิการลับ ฐมฺมิโก และพุทธบริษัทวัดนิกุล
ตำบลบ่อแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
เป็นผู้นำถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๒

๔. ต้นโพธิ์ (พ.ศ.๒๔๗๕)

เป็นต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ ประดิษฐานอยู่ภายใน
ตู้กระจก (ซึ่งเป็นกระจกทั้งสี่ด้าน) ผู้นำมาถวายคือ
พุทธบริษัทวัดโรง ตำบลโรง อำเภอระโนด จังหวัด
สงขลา โดยมีพระยอดเป็นผู้นำ เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕
ใช้ทองและเงินรวมน้ำหนัก ๔๓๙ บาท ส่วนฝีมือช่าง
ไม่ปรากฏนาม

๕. ดอกไม้ทองเงินบนยอดเขา (พ.ศ.๒๔๗๓)

ประดิษฐ์เป็นภูเขาลูกโดดขนาดย่อม มีต้นไม้และ
วัชพืชงอกปกคลุมด้านหน้าเป็นเสาดง ยอดเป็นรูปหงส์
ตั้งตระหง่าน ยอดสูงสุดทำเป็นศาลาพักร้อน ทางด้าน
ซ้ายเป็นต้นไม้เงินขนาดใหญ่ ส่วนด้านขวาเป็นต้นไม้ทอง
ขนาดเล็ก มีจารึกบอกเรื่องไว้ความว่า

"รัชชตะบรรพตพร้อมด้วยสุริชตะระอุษะชาติดังนี้
พระอุปัชฌาย์ศุขพร้อมด้วยอุบาสิกอุบาสิกา
วัดบางทองคำ อำเภอปากพนัง มีธสาทะจิตร
สร้างขึ้นถวายแด่องค์พระบรมธาตุ
ขอผลานิสงส์นี้ จงยติกรรมสัมปราคักคะประโยชน์
และปรมัตตะประโยชน์ให้สำเร็จแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย
เทอญ
วันที่ ๑ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๓

๖. ต้นโพธิ์บนฐานจัตุรัส (พ.ศ.๒๔๘๓)

เป็นต้นโพธิ์เงินขนาดใหญ่ต้นเดี่ยว อยู่บนฐาน
สี่เหลี่ยมทั้งสี่ด้านมีข้อความดังนี้

(ด้านที่ ๑)

"พระครูชูเจ้าอาวาสวัดควนนิมิตร
พระอธิการโต เจ้าอาวาสวัดไช้หยอ
พระเจ้าอธิการพุ่ม เจ้าอาวาสวัดท่าแค
เป็นประธาน จัดการรวมเงินพร้อมด้วย"

(ด้านที่ ๒)

"คณะอุบาสิกอุบาสิกา วัดท่าแคได้
มีจิตศรัทธา เป็นเอกฉันท์ ร่วมกัน
สละทรัพย์ ออกตัดต้นโพธิ์เงินและทอง
นี้ มีคณะอื่นๆ มาสมทบบ้าง"

(ด้านที่ ๓)

"นายยงสุทธาภิรมย์ ภรรยานางขุน อยู่หมู่ที่ ๗
ตำบลท่าแค อำเภอคูหา จังหวัดพัทลุง
พร้อมด้วยญาติสละทรัพย์ทำต้นโพธิ์ เมื่อ
ปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๘๓ คือ"

(ด้านที่ ๔)

มีจำนวนเงินรวมได้ ๑๗๑ เหรียญ
กับเงินบาท ๔๐ บาท มีกำหนดมาบูชา
วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๘๔

ภาพที่ ๔ ต้นรัง

พระคง ปนุททิโร และพุทธบริษัทวัดบางทองคำ
อำเภอปากหนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้นำถวาย
เมื่อ พ.ศ.๒๔๘๑

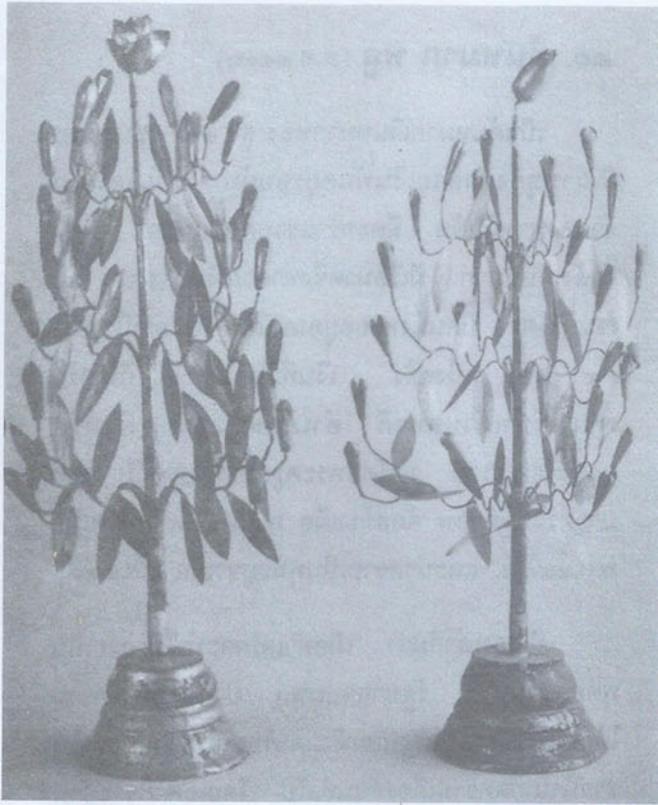
๗. ต้นรัง (พ.ศ.๒๔๘๑)

เป็นต้นรังทอง สูง ๖๐ เซนติเมตร มีพระพุทธรูปทองปางต่างๆ ประทับตามกิ่ง ผู้นำมาถวายคือ พุทธบริษัทวัดบางทองคำ อำเภอปากหนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีพระคง ปนุททิโร เจ้าอาวาสเป็นผู้นำ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๘๑ (ภาพที่ ๔)

ต้นรังต้นสาละเกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปประวัติอยู่สองครั้ง คือ ครั้งประสูติ พระนางสิริมหามายาเสด็จไปกรุงเทพทระ ถึงกลางทางพระนางปรารถนาจะจับกิ่งรัง แต่ทรงเอื้อมไม่ถึง กิ่งรังก็อ่อนค้อมลงมา พอพระหัตถ์ทรงจับถึงก็ประจวบและมีประสูติกาล ส่วนครั้งหลังคือครั้งปรินิพพานพระพุทธรองค์จะเสด็จให้ถึงเมืองกุสินาราก่อนเสด็จดับขันธ์ เมื่อถึงจึงประทับบนพระแท่นไสยาสน์ได้ต้นรังคู่ซึ่งโน้มกิ่งเข้าหากัน แล้วเสด็จดับขันธ์ปรินิพพานพุทธศาสนิกชนรุ่นหลังจึงถือเอาต้นรังเป็นไม้สำคัญในบวรพุทธศาสนาอีกต้นหนึ่งด้วย

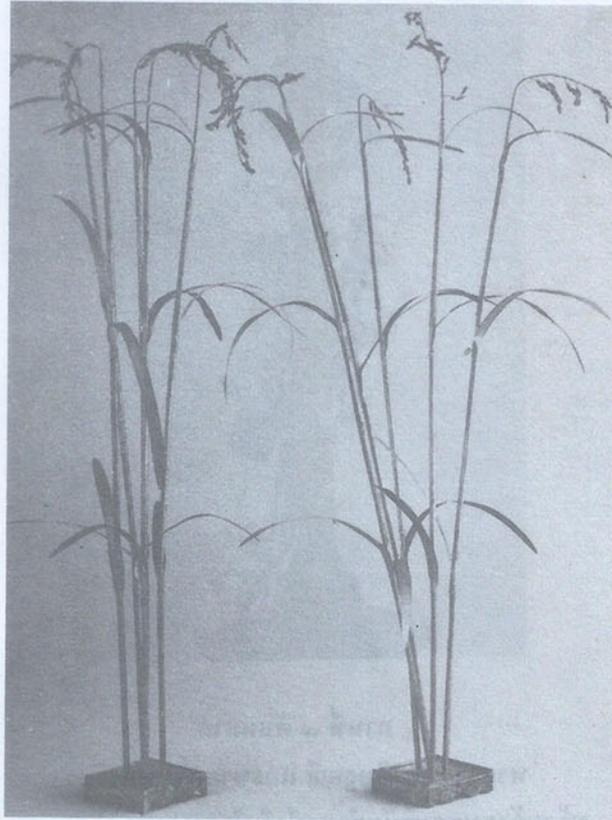
๘. ต้นจำปา (พ.ศ.๒๔๙๗)

เป็นต้นจำปาที่ทำด้วยเงิน ดอกทำด้วยทองคำ สูง ๕๑ เซนติเมตร พุทธบริษัทบ้านดินเสมอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยมีนางพุด เป็นหัวหน้านำมาถวายเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๙๗ (ภาพที่ ๕)

ภาพที่ ๕ ต้นจำปา

พุทธบริษัทบ้านดินเสมอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
เป็นผู้นำถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๔๑

๙. ต้นข้าว (พ.ศ.๒๔๙๐)

เป็นต้นข้าวเงินรวงทอง สูง ๖๐ เซนติเมตร
พุทธบริษัทวัดเกาะจาก ตำบลเกาะทวด อำเภอ
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช นำโดยนายปลอด
มาพูน เป็นหัวหน้า ถวายเป็นพุทธบูชาเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐
(ภาพที่ ๖)

ต้นข้าวเป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนความเชื่อและ
ภูมิธรรมของชาวภาคใต้ที่มีอาชีพทำนา คงจะมีเจตนา
จะให้ผลบุญครั้งนี้เป็นสิริมงคลแก่การทำนาด้วย เพราะ
พุทธประวัติตอนนั้นนอกจากจะเป็นตอนที่พระมหาสัตว์
ทรงเจริญสมาธิอานาปานสติก็มีปฏิธานยังปฐมญาณให้
บังเกิด ยังให้เงาไม้หัวไม้ทอดยาวไปตามแสงแดด
อันอุบมาด้วยการหยุดเสียซึ่งกิเลสทั้งปวง

ภาพที่ ๖ ต้นข้าว

พุทธบริษัทวัดเกาะจาก ตำบลเกาะทวด
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
เป็นผู้นำถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐

ภาพที่ ๗ ต้นหมาก

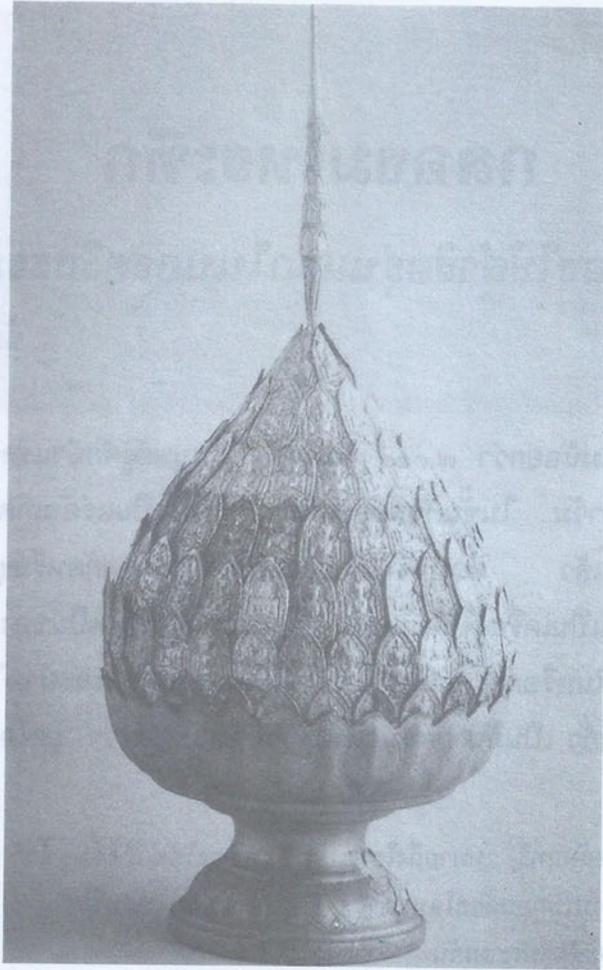
พระครูสุนทรดิษฐานิ และนายครั้ง ตลิ่งจิตร
พร้อมด้วยพุทธบริษัทตำบลท่าดี นำถวายเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๑

๑๐. ต้นหมาก พลุ (พ.ศ.๒๔๙๑)

เป็นต้นหมากเงินหมากทอง สูง ๒๐๕ เซนติเมตร มีเถาพลุซึ่งทำด้วยเงินพันอยู่รอบต้น มีบันไดไม้ไผ่จำลองพาดกับต้น มีตะกร้าแขวนกับต้นหมาก มีคนกำลังเก็บหมาก มีเรือมาดซึ่งทำด้วยเงิน ยาว ๕๕ เซนติเมตร มีคนนั่งพายอยู่คนหนึ่ง ทองคำที่ใช้หนัก ๓๔ บาท หนึ่งสลึง เงินที่ใช้หนัก ๓ กิโลกรัม พุทธบริษัทตำบลท่าดี อำเภอลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช นำโดยพระครูสุนทรดิษฐานิ และ นายครั้ง ตลิ่งจิตร จัดสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๗ เสร็จเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๗ และนำถวายเป็นพุทธบูชาเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๑

มีเรื่องเล่ากันว่า เมื่อทำเสร็จจะนำไปถวายเป็น พุทธบูชา นั้น รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ออกระเบียบเป็นรฐนियมห้ามคนไทยกินหมาก ทำให้ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อนทั่วไป โดยเฉพาะชาวบ้าน ตำบลท่าดี ซึ่งมีอาชีพขายหมากขายพลุ ต้องประสบ ปัญหาขาดรายได้ จึงงดการนำต้นหมากพลุจำลองชุดนี้ ไปถวาย ต่อมาไม่นานรัฐบาลได้ยกเลิกรฐนियมนี้เสีย ทำให้ชาวบ้านต่างดีใจ จึงได้นำต้นหมากพลุจำลองชุดนี้ ไปบูชาพระบรมธาตุเจดีย์เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๑

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ ดอกไม้เงินดอกไม้ทองที่พุทธศาสนิกชนนำไปถวายเป็น พุทธบูชา และวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารได้เก็บรักษา และจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ของวัดสืบมาจนถึงปัจจุบัน เครื่องพุทธบูชาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า พุทธศาสนิกชน ชาวภาคใต้มีความศรัทธาต่อพระบรมธาตุเจดีย์เพียงใด ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นพลังความสามัคคี ความมี จิตใจน้อมนำไปทางกุศล มีจาคะ มีกตเวทิตา มี ขันติธรรม มีความคิดสร้างสรรค์และมีมือช่างของ อุบาสกอุบาสิกาและภิกษุสงฆ์อันเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ ของชุมชนภาคใต้อย่างชัดเจน โดยการนำเอาเงิน และทองคำอันเป็นโลหะสูงค่ามาประกอบขึ้นเป็นวัตถุ ธรรมแห่งพุทธศาสนา เพื่อถวายแด่องค์พระสัมมา สัมพุทธเจ้าด้วยจิตใจอันเปี่ยมสุขและศรัทธายัง

ภาพที่ ๘ ฟุ่มฟุ่มบูชา

ตัวฟุ่มเป็นทองเหลือง ฟุ่มเป็นเงินและยอดฟุ่มเป็นทองคำ

บรรณานุกรม

แน่น้อย บัญจพรรค์ เครื่องเงินในประเทศไทย เจริญมัย ๒๕๓๔.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ "ดอกไม้ทองเงิน" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๓ หน้า ๑๑๓๖-๑๑๔๐ สิงขรา

สถาบันทักษิณคดีศึกษา ๒๕๒๙.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ "บูชาพระบรมธาตุ" ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๕ หน้า ๑๙๙๔-๑๙๙๕ สิงขรา

สถาบันทักษิณคดีศึกษา ๒๕๒๙.

กลองมโหระทึก

เครื่องใช้สำริดรุ่นแรกในนครศรีธรรมราช

ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์

นับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗,๐๐๐ ปีมาแล้ว ที่มนุษย์รู้จักนำแร่ธาตุมาทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ในขั้นต้นแร่ธาตุที่นำมาใช้มักเป็นแร่อันเกิดจากลาวาหรือเถ้าถ่านจากภูเขาไฟที่ดับสนิทแล้ว ต่อมาจึงใช้แร่ธาตุที่ได้จากการสกัดหรือขุดจากภูเขาหรือพื้นดินนำมาหลอมและขึ้นรูปเป็นเครื่องใช้ไม้สอย โดยเฉพาะคือทำเป็นขอมมีคมหรืออาวุธสำหรับใช้ล่าสัตว์แทนการใช้หินหรือกระดูกสัตว์ แร่ธาตุที่มนุษย์ค้นพบและนำมาใช้สอยได้แก่ แร่เหล็ก ดีบุก ทองแดง และตะกั่ว เป็นต้น ยุคสมัยดังกล่าวนี้จึงเรียกกันว่า "ยุคโลหะ" หรือ "ยุคสำริด"

คำว่า "สำริด" (หรือสัมฤทธิ์) หมายถึงโลหะเจือหรือโลหะผสมชนิดหนึ่งประกอบด้วยโลหะต่างๆ ได้แก่ ทองแดง ดีบุก และสังกะสีมาผสมกัน

จากหลักฐานทางโบราณคดีและมนุษยวิทยา ที่พบที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เชื่อกันว่า บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งวัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่แล้วไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ปี และได้พบว่ามนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่นี้มีความสามารถในการทำเครื่องมือเครื่องใช้โลหะและสำริดได้แล้ว เครื่องมือเครื่องใช้ที่ขุดพบ ได้แก่ ขวานเหล็ก พไร่สำริด ขวานสำริด โบหอกสำริด กำไลสำริด และเครื่องประดับกายอีกเป็นจำนวนมาก^๒ นี่ย่อมแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการใช้โลหะและสำริดในประเทศไทยได้ปรากฏมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ปี

สำหรับชุมชนนครศรีธรรมราช นักโบราณคดีพบว่า ชุมชนโบราณในนครศรีธรรมราชเมื่อราว ๒,๕๐๐-๒,๒๐๐ ปีมาแล้ว มีการนำเอาโลหะมาทำเป็น

เครื่องใช้สำริดขึ้นแล้ว หลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดก็คือ "กลองมโหระทึก"

กลองมโหระทึก เป็นกลองที่ทำจากโลหะผสม ส่วนบนของกลอง(หรือหน้ากลอง) มีลักษณะแบนราบ ด้านข้างโค้งออก ส่วนตรงกลางเป็นรูปกระบอกตัด ส่วนล่างเป็นรูปคล้ายฝ่าบาตรคว่ำ ด้านข้างกลองมีหูสำหรับจับ

หน้ากลองประดิษฐ์ลวดลายเป็นรูปดาวนูน ๘-๑๒ แฉก ระหว่างแฉกดาวอาจเป็นมุมซ้อนกันหลายชั้น รอบๆ ดาวเป็นลายวงกลมล้อมเป็นชั้นๆ ระหว่างวงกลมที่ล้อมบางช่วงมีลวดลายแตกต่างกัน เช่น ลายลูกแก้ว ลายซี่หวี ลายขดทแยง ลายรูปนกบิน ลายเรขาคณิต เป็นต้น นอกจากนั้นบางใบยังมีรูปกบ และหอยขม ซึ่งหล่อติดหน้ากลองทั้งสี่มุมอยู่ด้วย เหตุนี้เองจึงมีผู้เรียกกลองชนิดนี้อีกชื่อหนึ่งว่า "กลองหน้ากบ" หรือ "กลองหอยขม"

กลองมโหระทึกที่พบในนครศรีธรรมราช

ขณะนี้ มีจำนวน ๔ ใบ คือ

ใบที่ ๑ พบที่คลองคูด้วน ตำบลสวนขัน อำเภอฉวาง

ใบที่ ๒ พบที่บ้านกายเกตุ ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง

ใบที่ ๓ พบที่คลองระเว อำเภอท่าศาลา

ใบที่ ๔ พบที่บ้านยวนเด่า อำเภอสิชล

กลองมโหระทึกเหล่านี้ คงทำขึ้นด้วยวิธีการหล่อ มีแม่พิมพ์สำหรับประทับลายเป็นส่วนๆ ด้านข้างของกลองเจาะเป็นรูสี่เหลี่ยม กว้างยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร สันนิษฐานว่าเป็นรูร้อยกรอง อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจก็ไม่ปรากฏร่องรอยหลักฐานการผลิตหรือแหล่งกำเนิดในภูมิภาคนี้เลยจึงอาจเป็นไปได้ว่าชุมชนนครศรีธรรมราชในยุคนั้นได้มีการติดต่อและรับเอาวัฒนธรรมสำริดมาจากชุมชนภายนอก เช่น ชุมชนจากจีนหรือเวียดนาม เป็นต้น

ส่วนผสมของโลหะสำริดที่นำมาทำเป็นกลองมโหระทึก ธารพงศ์ ศรีสุชาติ ให้ความเห็นว่า^๓

"ส่วนใหญ่ประกอบด้วยทองแดงสูงตั้งแต่ร้อยละ ๖๒-๘๕ และมีเหล็กและดีบุกเจือปนอยู่ประมาณร้อยละ ๐.๗-๑.๕ นอกจากประกอบด้วยดีบุกในปริมาณดังกล่าวมาแล้ว ยังประกอบด้วยตะกั่วตั้งแต่ปริมาณน้อยจนค่อนข้างมาก คือร้อยละ ๐.๐๔-๑๘.๗๔ แต่มีปริมาณเงินและสังกะสีเล็กน้อย คือร้อยละ ๐.๐๑-๐.๐๗"

คุณสมบัติของแร่โลหะที่นำมาทำเป็นสำริด มีดังนี้

๑. ทองแดง เป็นแร่โลหะชนิดหนึ่ง มีคุณสมบัติทางฟิสิกส์เป็นรูปผลึกระบบไอโซเมตริก เกิดเป็นผลึกเดี่ยวๆ รวมกันอยู่หรือเป็นกลุ่มก็ได้มีสีแดงเข้มหรือแดงปนน้ำตาล มีรอยฉาบแบบเพชรเด่นชัด ในภาคใต้ไม่พบแหล่งกำเนิด

๒. ดีบุก เป็นแร่โลหะที่พบมากในภาคใต้ โดยปกติมักเป็นมวลเมล็ดเกาะกันแน่น มีความแข็งทนทานต่อการสึกกร่อนได้ดี มีน้ำหนักสูงกว่าแร่ชนิดอื่นๆ มีสีน้ำตาลหรือสีดำ สีน้ำผึ้ง สีช็อกโกแลต หรือสีน้ำเงิน

๓. เหล็ก เป็นแร่โลหะอีกชนิดหนึ่งที่มีมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์มานานแล้วคุณสมบัติทางฟิสิกส์เป็นรูปผลึกระบบเฮกซะโกนาล ในลักษณะเป็นแผ่นบางๆ จนถึงหนาจนมากจนเนื้อเหล็กสमानกันแน่น มีสีแดงเลือดหมู ในภาคใต้พบมากที่นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

คนโบราณได้นำแร่โลหะเหล่านี้มาหลอมรวมกัน โดยให้ความร้อนเป็นตัวหลอมละลาย สำริดโคที่มีดีบุกผสมอยู่เกินร้อยละ ๑๘-๒๔ ก็จะมีสีทองดงาม มีน้ำหนักมาก มีความคงทน และไม่เป็นสนิมง่าย ความรู้เหล่านี้ถือเป็นที่คเณในลยี่ด้านโลหะที่จัดว่าน่าทึ่งยิ่งนัก

ด้วยเหตุที่ไม่ปรากฏร่องรอยการผลิตและเทคนิควิชาด้านการผลิตกลองมะโหระทึก ในดินแดนภาคใต้หรือนครศรีธรรมราช จึงทำให้นักโบราณคดีสืบเสาะแสวงหาที่มาของวัฒนธรรมกลองชนิดนี้ ซึ่งในที่สุดก็ได้พบว่า กลองมโหระทึกเหล่านี้เป็นส่วนของ "วัฒนธรรมดองซอน"

วัฒนธรรมดองซอน (Dongson Culture) เป็นวัฒนธรรมของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในแถบเอเชียอาคเนย์ ที่รู้จักการนำโลหะมาทำเครื่องมือเครื่องใช้เป็นกลองมโหระทึกบ้าง ขวานสำริดมีบ้องบ้าง และลูกกระพรวนมีลายกันหอยบ้าง ศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี กล่าวว่าหลักฐานเหล่านี้พบครั้งแรกที่เมืองดองซอน จังหวัดถันห์หัว (Thanh-hoa) ประเทศเวียดนามอายุประมาณ ๒,๕๐๐ ปี (๕๐๐ ปีก่อน ค.ศ.) ถึงประมาณ ๑,๙๐๐ ปี (ค.ศ.๑) ต่อมาได้พบร่องรอยของวัฒนธรรมนี้ที่ยูนนาน (ประเทศจีน) ประเทศเวียดนาม ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย

อนึ่ง ล่วงถึงขณะนี้ยังไม่อาจสรุปได้ว่าเจ้าของวัฒนธรรมดองซอนเป็นใคร นักโบราณคดีบางท่านเห็นว่า เป็นพวกอินโดนีเซีย หรือพวกมาเลย์รุ่นหลัง (Deutero-Malay) บางท่านเห็นว่าน่าจะเป็นพวกโลเหยอะ (LoYueh) แต่ที่เห็นตรงกันคือ คนในวัฒนธรรมนี้เป็นพวกกสิกรรม ทำนา เลี้ยงควายและหมู มีบ้านเสาสูง หลังคาบ้านเป็นรูปอานม้า คือ มีอกไก่ โค้งลงเล็กน้อย เป็นนักเดินเรือ ใช้เรือขุดลำยาวๆ แล่นออกทะเลไกล เมื่อตายฝังศพไว้ไม่ไกลจากหมู่บ้าน ศพนอนหงายเหยียดตรง ญาติจะฝังเครื่องมือเครื่องใช้สำริดลงไปให้*

แต่ตามความเห็นของบาทหลวงปรินส์ตัน เอส.ซู เห็นว่า "กลองมโหระทึกที่เก่าที่สุดมีแหล่งกำเนิดในบริเวณภาคกลางของจีนตอนใต้ในปัจจุบันซึ่งเมื่อราว ๕๐๐ ปี ก่อนคริสตกาล เคยเป็นที่อยู่ของชาวเผ่าเอี้ย (มิใช่ชาวจีน) ดินแดนดังกล่าวเดิมเรียกว่า "หลิงหนัน" ซึ่งรวมระหว่างมณฑลทกวางตุ้ง-กวางสี ในปัจจุบัน ชาวหลิงหนันมีวัฒนธรรมที่เจริญเป็นของตนเอง บางสมัยก็เข้มแข็ง สามารถตั้งเป็นอาณาจักรอิสระ แต่บางสมัยก็ถูกจีนเข้ายึดครอง"

เป็นที่น่าสังเกตว่ากลองมโหระทึกดังกล่าวมีพบทุกภาคของประเทศไทย เฉพาะในภาคใต้ นอกจากพบที่นครศรีธรรมราชแล้ว ยังพบที่อื่นๆ อีกเช่นที่อำเภอพุนพิน อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอเมืองจังหวัดชุมพร บริเวณที่พบกลองนี้มักอยู่ใกล้เส้นทางน้ำ และอยู่ในบริเวณชุมชนแรกเริ่มประวัติศาสตร์แทบทั้งสิ้น นักโบราณคดีจึงสรุปว่า กลองมโหระทึกเป็นหลักฐานการอพยพ และการติดต่อทางทะเล หรือลำน้ำของคนในชุมชนโบราณในแถบเอเชียอาคเนย์

อย่างไรก็ดี แม้กลองมโหระทึกจะมีได้ผลิตขึ้นด้วยภูมิปัญญาและเทคนิควิธีการผลิตสำริดของชาวภาคใต้หรือชาวนครศรีธรรมราชแต่ก็สะท้อนให้เห็นว่า ดินแดนสุวรรณภูมิ และคาบสมุทรมไทยเป็นเส้นทางผ่านของวัฒนธรรมอินเดียและจีนอย่างต่อเนื่องตลอดมา

เชิงอรรถ

๑ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ ศิลปะชาวบ้าน พิมพ์ครั้งที่ ๒ ปาดนยา ๒๕๒๒ หน้า ๘๐

๒ ด. หน้า ๘๑

๓ ธราพงศ์ ศรีสุชาติ "เครื่องสำริดสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ : ที่พบในภาคใต้" ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๒. สงขลา สถาบันทักษิณคดีศึกษา ๒๕๒๙ หน้า ๖๔๕.

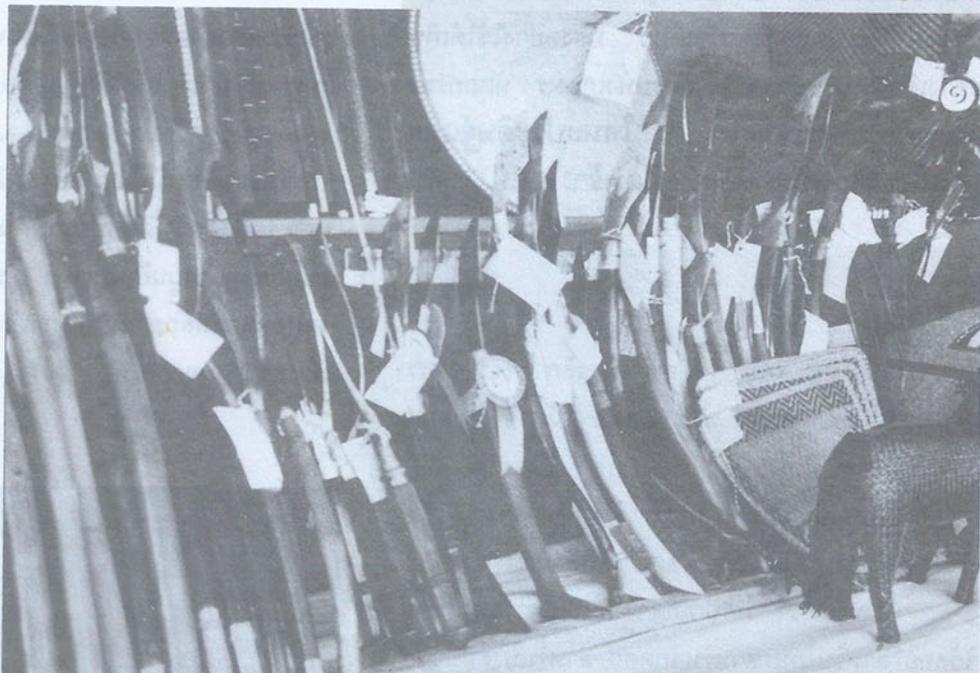
๔. ชิน อยุดี "ดินแดนภาคใต้สมัยก่อนประวัติศาสตร์" ในรายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๑ นครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ๒๕๒๒ หน้า ๑๕.

๕ ด. หน้า ๑๖

๖ ศิลปากร, กรม นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราชกรมศิลปากร ๒๕๒๙ หน้า ๖๐

๗ ธราพงศ์ ศรีสุชาติ ล.ด.หน้า ๖๔๑

มิดพรำออวูธ

เครื่องโลหะของเมืองนคร แบ่งออกเป็นหลายประเภทตามวัตถุประสงค์ในการใช้สอย ซึ่งพอจะแบ่งได้ ดังนี้

๑. เครื่องประดับหรือปกปิดในวัยเด็ก เช่น ตุ่มหู กำไลมือกำไลเท้า หรือ จับปั้ง (จะปั้ง ตะปั้ง ดับปั้ง) ใช้ปกปิดอวัยวะเพศเด็กหญิง ลูกกระพรวน
 ๒. เครื่องมือทำงาน เช่น มิดพรำ จอบ เสียม
 ๓. ภาชนะ เช่น หม้อ ชัน ถ้วย ถาด กระบอกขนมจีน
 ๔. เครื่องเขียนหมาก เช่น กรรไกร ยน (ตะบัน) เต้าปูน ตลับยาเส้น ตลับขี้ผึ้ง
 ๕. สัตราอาวุธ เช่น หอก ดาบ
 ๖. ของเล่น เครื่องดนตรี
- ข้อเขียนช่วงนี้ จะแสดงเครื่องมือที่เรียกรวมว่า "มิดพรำออวูธ" และจะขยายให้กว้างออกไปเป็น ๒ อย่าง ตามประโยชน์ใช้สอย คือ
๑. เครื่องมือทำการเกษตร หนีตกรรม
 ๒. อาวุธและเครื่องมืออื่น

มิดพรำออวูธ ที่เป็นเครื่องมือทำการเกษตร หนีตกรรม คือ

๑. มิด
๒. พรำ
๓. จอบ
๔. เสียม
๕. ขวาน

มิดพรำออวูธ ที่ใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้ เครื่องมืออื่น คือ

๑. มิดเล็กหลายชนิด
๒. หอก หลาว
๓. ดาบ
๔. ลูกขวาน
๕. สนับมือ
๖. พรำโอ

จะเห็นว่า เครื่องโลหะเหล่านี้ มีประโยชน์ใช้สอย เฉพาะอย่างก็มี หลายอย่างงานก็มีบางอย่างทำการ เกษตรอย่างเดียว บางอย่างทำหัตถกรรมอย่างเดียว บางอย่างใช้เป็นอาวุธอย่างเดียว บางอย่างใช้ได้กิน อย่างเดียว และอาจจะใช้ได้ครบทั้งเกษตร หัตถกรรม และอาวุธ ซึ่งจะแนะนำ "โลหะประดิษฐ์และ ประโยชน์ใช้สอย" เฉพาะ "มีดพร้า" ต่อไป

๑. มีด

มีด เป็น เครื่องใช้มีคมขนาดเล็ก พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้คำจำกัดความ ไว้ว่า

"เครื่องมือสำหรับฟัน ผ่า จัก เหลา ฯลฯ มีชื่อ เรียกต่างๆ เช่น มีดโกนมีดตอก มีดพับ มีดซุ่ย"

จะเห็นได้ว่า มีดนี้ ก็จำแนกออกตามประโยชน์ ใช้สอย สำหรับโกน สำหรับจักตอก สำหรับประกอบพิธี ไส้ผี (มีดหมอ) มีดพก มีดคว่ำ

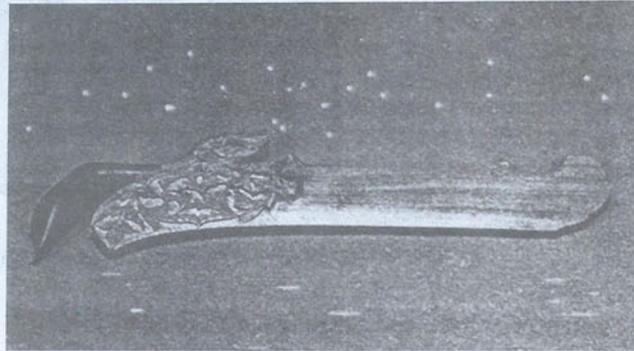
หนังสือสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ของสถาบัน ทักษิณคดีศึกษา เล่มที่ ๖ แสดงชนิดมีดไว้อย่าง ละเอียด ดังจะตัดตอนมาเสนอเป็นบางชนิดมีด ดังนี้

มีดซุ่ย

มีดซุ่ย หรือมีดหนี เป็นมีดที่ใช้ในการทำงานช่าง แกะสลักหนัง กระดาษประดับโลหะและพนม เป็นต้น ตัวมีดทำด้วยเหล็กบางขนาดโตประมาณเท่าหัวแม่มือ ยาวราว ๑.๕ - ๒ นิ้ว โคนมีดทำเป็นเดือยแหลมสำหรับ บักยึดติดกับด้าม ลักษณะด้ามทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ ยาวราว ๒ นิ้วเศษ ปลายด้ามโค้งมนและโตกว่าส่วน โคนซึ่งยึดติดกับตัวมีด มีดซุ่ยมี ๒ ชนิด ชนิดแรก ปลายมีดแหลม ใช้แกะสลักนกลายที่ละเอียดและโค้ง มากๆ ชนิดที่ ๒ ปลายค่อนข้างมน ใช้แกะตามแนวเส้น ที่มีส่วนโค้งหรือหยักน้อยเวลาใช้มีดซุ่ยแกะสลักจะใช้ เที่ยงรอง (อ.น.)

มีดคลก

มีดคลก หรืออ้ายคลก เป็นมีดเหน็บชนิดหนึ่ง คล้ายมีดหมอมีขนาดใหญ่และมีฝักที่ทำด้วยไม้แกะสลัก เป็นลวดลายในตัว ตัวมีดมีสันหนาปลายใหญ่แล้วเรียวย ู่ไปทางด้านข้าง น้ำหนักจึงตกอยู่ที่ส่วนปลาย ยาวประมาณ ๗-๑๐ นิ้ว กว้างประมาณ ๓-๔ นิ้ว ด้านนิยมทำด้วย ไม้หรือเขาสัตว์ มีปลอกโลหะ ฝักทำด้วยไม้แผ่น ๒ ซีก เชาะรอยและฝังเดือยประกบกัน ซีกหนึ่งแกะสลักเป็น รูปคล้ายหูช้างงูยื่นออกมา ตรงส่วนสันใกล้ปลอกด้าม ได้หูยื่นแกะสลักลายงูอย่างประณีตสวยงาม นิยมทำ เป็นลายก้านขด

มีดคลก หรือ อ้ายคลก

คำ อ้ายคลก ใกล้เคียงกับคำ golok ในภาษามลายู ซึ่งเป็นชื่อมีดชนิดหนึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกัน และพบว่า ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ บางท้องถิ่นนิยมเก็บรักษามีด อ้ายคลกไว้เป็นเสมือนอาวุธโบราณและปรากฏว่า อ้าง เท่งซึ่งเป็นตัวละครตัวสำคัญของหนังตะลุงจะเหน็บคล้าย อ้ายคลกเป็นอาวุธประจำตัว อันเป็นสัญลักษณ์สำคัญ อย่างหนึ่งของตัวอ้างเท่งที่คงสืบคตินี้มาจนถึงปัจจุบัน

มีดคลกอีกชนิดหนึ่งลักษณะคล้ายกัน บางถิ่น เรียกว่า มีดอีโต้เป็นมีดที่ใช้ในการทำคว่ำ หรือใช้สับของ ที่ต้องใช้แรงมาก เช่น สับกระดูก ฟันปลาในน้ำ เป็นต้น (สธ.พ.)

มีดเคียง

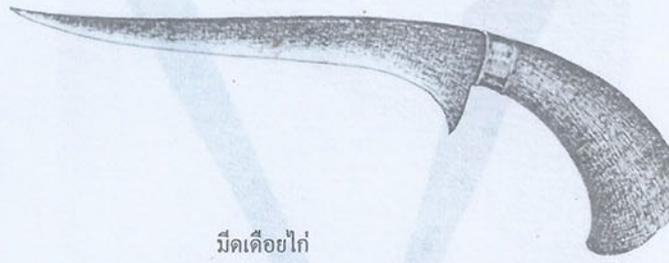
มีดเคียง อ้ายเคียง ปลายเคียง ปลายเซียง ก็ว่าเป็นมีดพกชนิดหนึ่ง มีหลายขนาด ขนาดเล็กที่สุดสามารถซ่อนในกระเป๋าเสื้อได้ ขนาดใหญ่ที่สุดสามารถใช้ปาดตาลได้ ตัวมีดมีรูปคล้ายหางกะลวย (ขนหางไก่) ตัวผู้ที่ยื่นยาวกว่าเพื่อน ตรงกับที่ภาษาถิ่นใต้เรียกว่าหางไซ) ด้ามนิยมทำด้วยเขาสัตว์หรือไม้ ถ้าทำด้วยไม้มักแกะสลักหรือประดิษฐ์ประดอยเป็นรูปต่างๆ อย่างสวยงาม ส่วนฝักทำเป็นแผ่นไม้ประกบกัน อาจแกะสลักเป็นลวดลาย หรือใช้ปลอกเงินสวมรัดเป็นช่วงๆ นิยมทำปลอกฝักและปลอกด้ามด้วยโลหะหรือวัสดุอื่นที่เป็นชนิดเดียวกัน

ชายหนุ่มในภาคใต้นิยมพกพามีดอ้ายเคียงเป็นอาวุธประจำตัว คล้ายกับที่บางคนนิยมเหน็บกริช ต่างกันที่ผู้เหน็บกริชนั้นออกจะอยู่ในฐานะดีกว่าทั้งฐานะทางการเงินและฐานะทางสังคม และต่อมาเมื่อมีประกาศห้ามเหน็บกริชออกนอกบ้าน ก็ยังมีบางคนหันมาพกพามีดอ้ายเคียงแทน เพราะซุกซ่อนไปได้ง่ายไม่ประเจิดประเจ้อเหมือนการเหน็บกริช ทั้งยังใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางกว่ากริช (สธ.พ.)

มีดเดือยไก่อ

มีดเดือยไก่อ เป็นมีดชนิดหนึ่งที่ผู้ชายภาคใต้เกือบทุกท้องถิ่นในอดีตนิยมใช้เป็นมีดพกประจำตัวนอกเหนือจากการพกอาวุธชนิดอื่น มีดเดือยไก่อได้มาจากการสังทำตามโรงตีเหล็ก ซึ่งในอดีตมีอยู่เกือบทั่วไปตามในเมืองหรือย่านชุมชนใหญ่ ๆ

ลักษณะของมีดเดือยไก่อทำด้วยเหล็กเหนียว ฝักคมด้วยเหล็กดำ ตัวมีดยาวประมาณ ๖ นิ้ว ปลายโค้งงอแหลมคล้ายเดือยไก่อ คมบาง สันมีดหนาไม่มาก ด้านโคนมีดตีเหล็กให้กลมยาวประมาณ ๒ นิ้วครึ่ง เรียกว่า "ก้นมีด" สำหรับใส่เข้าไปในด้าม ซึ่งนิยมทำด้วยเขาควาวขาวหรือเขาควาวดำ หรือแก่นไม้ที่ผุดลาย เช่น แก่นมะปริง ประดู่ ไม้แก้ว ลักษณะปลายด้ามงอนเล็กน้อยพอเหมาะมือกำ มีปลอกทำด้วย

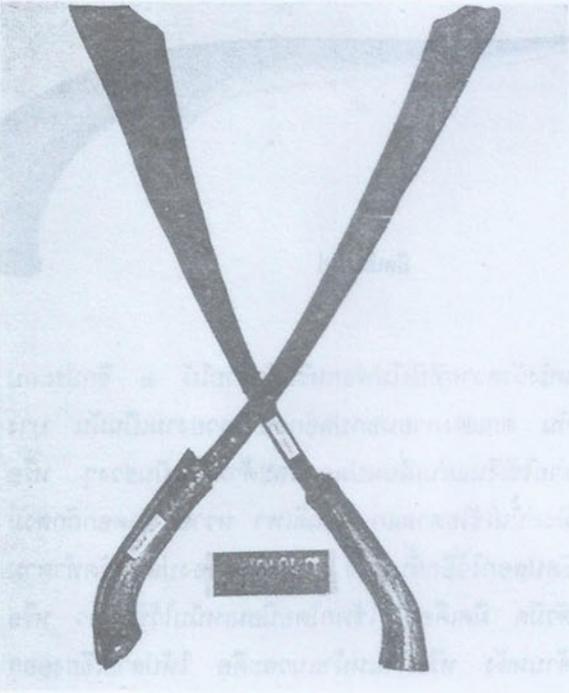
มีดเคียงไก่อ

หนังวัวควายที่ยังไม่ฟอกหรือทำด้วยไม้ ๒ ซีกประกบกัน ตกแต่งภายนอกปลอกอย่างสวยงามเป็นมัน บางรายใช้เงินแผ่นเลี่ยมปลอกและด้ามมีดเป็นช่วงๆ หรือมีจะนั้นใช้ใยตาลแก่ ย่านลิเภา หวาย จักตอกถักสวมรัดปลอกไว้อีกชั้นหนึ่ง ลักษณะของปลอกจัดทำตามตัวมีด มีดเดือยไก่อใช้พกโดยนิยมเหน็บไว้ข้างเอว หรือด้านหลัง หรือด้านหน้าแนวสะตือ ให้ปลายเคียงออกข้าง ส่วนมากถ้าด้ามมีความสวยงามมาก มักเหน็บให้หัวด้ามโผล่ออก เพื่อแสดงถึงความมีหน้ามีตาของเจ้าของด้วย ซึ่งเป็นค่านิยมของคนในสมัยนั้น มีอยู่บ่อยครั้งที่มีคนถูกแทงตายด้วยมีดเดือยไก่อ (ฉ.ร.)

มีดแตง

มีดแตง หรือ อ้ายแตง เป็นมีดยาว ตัวมีดคล้ายพริกกราย แต่สันแอนชิดกว่าเล็กน้อย ส่วนที่ติดกับด้ามหนาเล็กและงอนไปข้างหน้าพองาม ค่อยแผ่กว้างและบางไปหาปลายโดยลำดับ ส่วนปลายสุดกว้างกว่าพริกกรายเล็กน้อย ปลายตัดเป็นเส้นโค้งเว้าเข้ามาคล้ายรูปนกกางปีก (หลังหัว) ปลายตัวมีดจึงมียอดแหลม ๓ ยอด อยู่ตรงปลายสัน กลางปลายมีด และปลายคมมีด ยอดที่คมมีดสูงกว่ายอดกลางและยอดที่สันมีดตามลำดับพองาม ด้ามนิยมทำด้วยปลายเขาควาว ปลายด้ามงอนไปข้างหน้าเล็กน้อย ขนาดของด้ามโตพอจับกระชับมือ มักเหลาแต่งด้ามด้านคมให้บางกว่าด้านสัน และให้โคนด้ามที่ฝักกันเล็กกว่าปลายด้ามพองาม

ผู้ชายในชนบทบางท้องถิ่นนิยมถือมีดอ้ายแตงเป็นอาวุธประจำตัว ซึ่งบางโอกาสใช้งานถางหรือฟัน

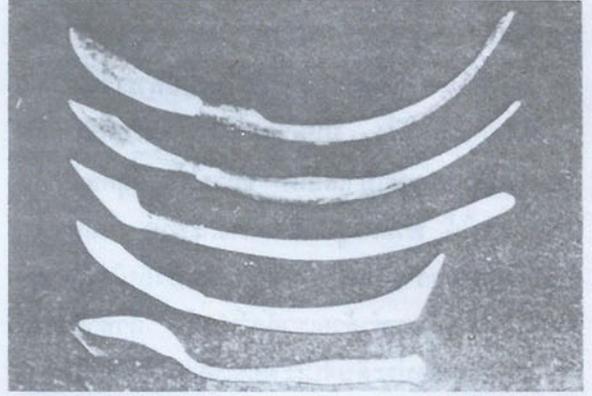
อ้ายแดง

ได้ด้วย จึงมักเลือกหาเล่มที่ทั้งคมและรูปทรงสวยงาม บางเล่มเชื่อว่าเป็นมงคลนำโชคลาภมาสู่เจ้าของ หรือ ช่วยให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง บางเล่ม ผู้ทำต้องประกอบพิธีกรรม ใช้โลหะผสมเพื่อให้เกิด ความขลัง และอาจยกมอบให้สืบต่อกันเป็นมรดก

อ้ายแดงใช้งานที่ยกย่องกันว่ามีความพ อดีแก่ "อ้ายแดงน้ำน้อย" คือ อ้ายแดงที่ตีจากโรงตีเหล็ก บ้านน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพราะใช้ เหล็กชั้นดี ตีดี มีความคม ใช้ทนทาน และมีรูปทรง สวยงาม (สร.พ.)

มีดดอก

มีดดอก หรืออ้ายดอก คือมีดที่ใช้เหลาไม้ไผ่ และหวายเพื่อทำดอกใช้จักสานเครื่องใช้ต่างๆ ลักษณะ โค้งอนปลายแหลม และคอยาว มีด้ามซึ่งกลึงสวยงาม เวลาใช้เหลาดอก นิยมนั่งพับเพียบ และชันเข้าข้างเดียวกับ มือที่ถือมีด และโอบด้วยแขนข้างเดียวกัน เพื่อให้เขา ที่ชันอยู่นั้นช่วยกระชับมีดให้เหลาดอกได้คงที่ แล้วใช้มือ อีกข้างหนึ่งถือดอกเพื่อเหลากับมีด โดยการดึงดอก

มีดดอก

ไปตามที่ต้องการเหลา และมือที่จับมีดนั้นจะต้องใช้นิ้ว ช่วยประคองดอกเพื่อให้มีดเหลาถนัด และที่นิ้วชี้ของมือ ที่จับมีดมักต้องพันด้วยเศษผ้าเพื่อกันไม่ให้มีดหรือ เลี่ยนของดอกบาดมือที่จับ (นร.ศ.)

มีดโต้

มีดโต้ หรืออีโต้ เป็นมีดขนาดใหญ่ มีลักษณะใบ มีดมีคมตรงจากกันมีดจนถึงปลายใบมีด ซึ่งมีลักษณะ ผิดกับมีดชนิดอื่นซึ่งปลายไม่แหลมแต่บ้าน เป็นหน้าตัด ตรงขึ้นบน ต่อเป็นสันมีดหนาโค้งลาดลงมาจนถึงกัน ซึ่ง เรียวแหลมสำหรับเสียบเข้าไปในด้ามไม้มีดโต้ นอกจากนี้ มีลักษณะดังกล่าวแล้วยังเป็นมีดที่คมมาก เพราะคมฝัง

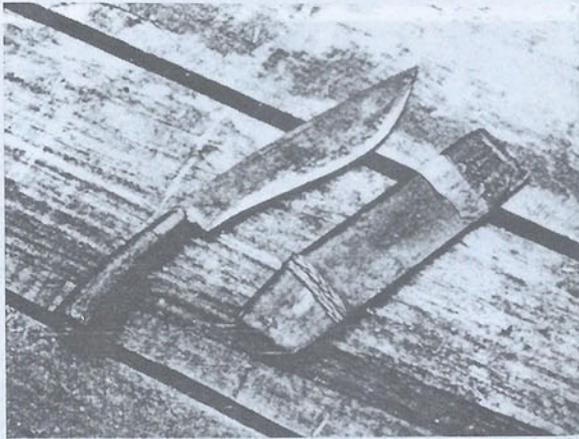

มีดโต้

เหล็กกล้า จึงทนทานต่อการใช้งานที่เกี่ยวกับการลับเนื้อ หมู ไก่ ปลา ที่มีกระดูกและก้างแข็ง และยังใช้ผ่า ลับ ฟันไม้ปอก มะพร้าว แทนขวานได้ดีในบางโอกาส ในปัจจุบันมีดโต้ไม่ค่อยมีใช้เปลี่ยนมานิยมมีดปังตอแทน (ฉ.ร.)

มีดปาดตาล

มีดปาดตาล หรือ มีดตัดตาล เป็นมีดที่ผู้ประกอบอาชีพทำน้ำตาลใช้ปาดหน้าตาล มีดนี้ช่างพื้นเมืองทำขึ้นโดยนิยมใช้เหล็กที่มีความแข็งแรง และเหนียวเป็นพิเศษ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "เหล็กกล้า" มีดปาดตาลมีลักษณะคล้าย "มีดคลก" ตัวมีดบางกว่ามีดคลก มีความคมเป็นอย่างดี มีด้ามทำด้วยไม้หรือ

มีดปาดตาล

เขาสัตว์ ลักษณะโค้งพอมะกับมือจับ มีฝักทำด้วยไม้หรือทำอย่างง่าย ๆ ด้วยกาบหมากพับได้ขนาดพอดี เก็บตัวมีดเข้าได้พอดี เจ้าของตาลบางคนอาจเลือกซื้อ มีดจากท้องตลาดที่มีลักษณะและมีความคมเช่นเดียวกับมีดปาดตาล มีดปาดตาลนอกจากจะใช้ปาดตาลแล้ว ชาวบ้านยังนิยมใช้ชำแหละเนื้อสัตว์ และใช้พกติดตัวเป็นอาวุธอีกด้วย (ม.พ.)

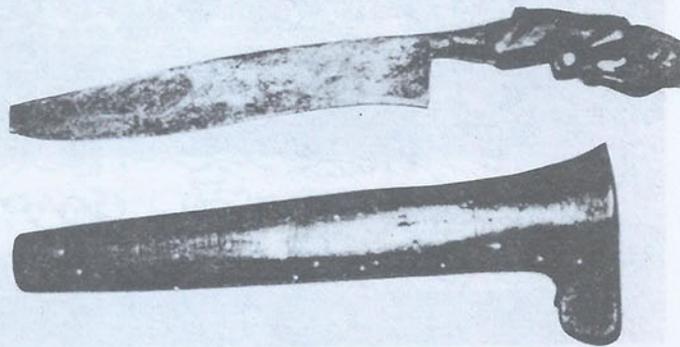
มีดฝานหยวก

มีดฝานหยวก เป็นมีดที่ช่างพื้นบ้านทำขึ้น มี

ลักษณะพิเศษเหมาะสำหรับฝาน หรือหั่นหยวกกล้วย ออกเป็นชิ้นบางๆ เพื่อนำไป "เซ" หรือ "เซ" คือตำให้ละเอียด เป็นอาหารเลี้ยงหมู มีดฝานหยวกมีลักษณะบาง ยาวประมาณ ๒ ฟุต ตัวมีดมีลักษณะโค้งเล็กน้อย ปลายทั้ง ๒ ข้างมีด้าม เวลาใช้จะต้องนั่งคร่อมต้นหยวก มือจับด้ามทั้ง ๒ ข้าง ควบคุมไม่ให้มีดฝานท่อนหยวกหนาจนเกินไป มีดฝานหยวกจะต้องลับให้มีความคมอยู่เสมอ (ม.พ.)

มีดหมอ

มีดหมอ มีดพระพุทธรักษา ก็ว่า เป็นมีดของหมอไสยศาสตร์ ผู้ทำพิธี หมอถือว่าเป็นตัวแทนของครูหมอ และใช้งานในการประกอบพิธีต่างๆ เช่น พิธีชาเรือน (ดู ชาเริน) พิธีสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ลักษณะเป็นมีดเหน็บปลายแหลม ยาวประมาณ ๑ ฟุต (รวมทั้งด้าม) มีฝักทำด้วยไม้สำหรับสวมเพื่อ

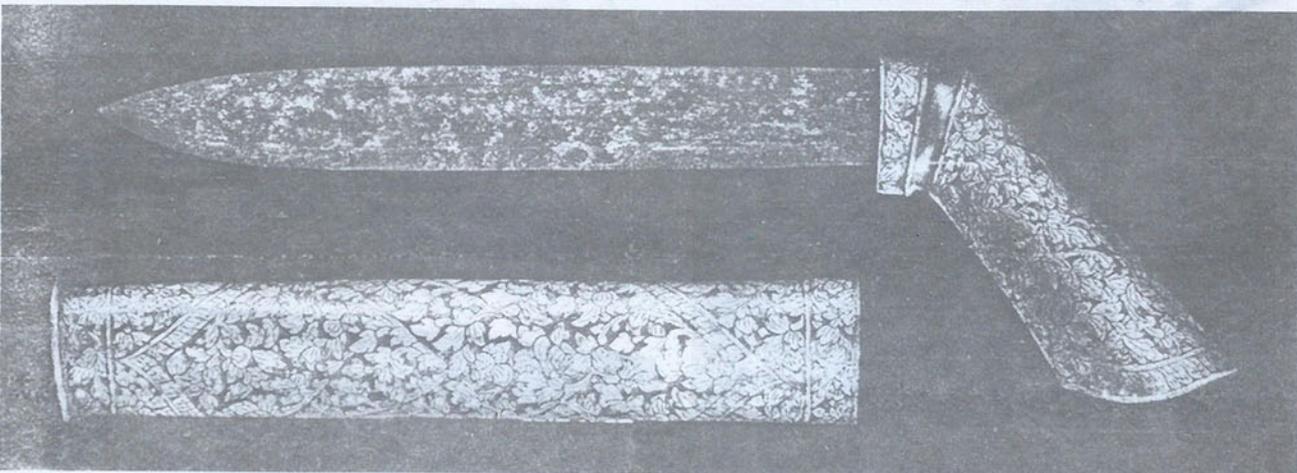
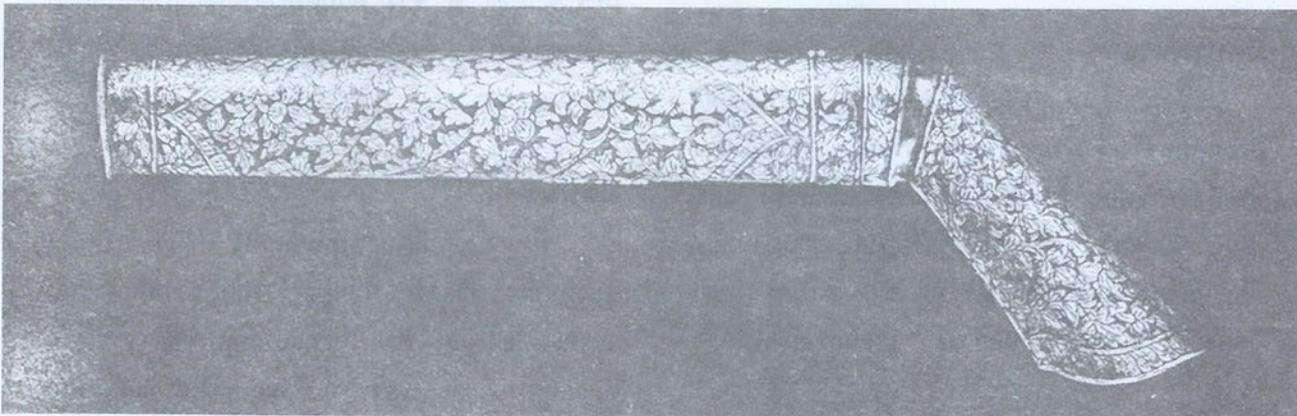

มีดหมอ

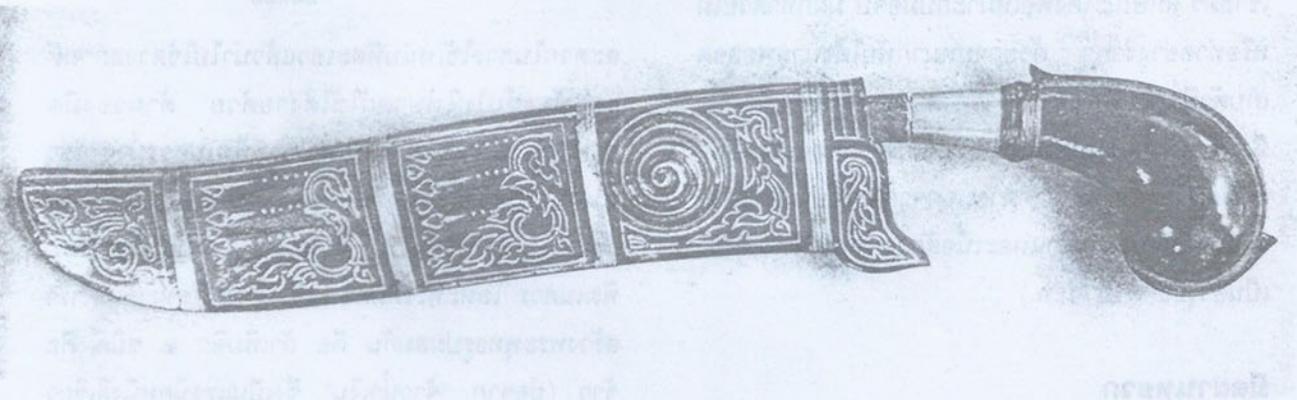
สะดวกในการใช้เหน็บที่สะเอวแล้วนำไปใช้ต่างสถานที่ และป้องกันไม่ให้บาดผู้ใช้ได้ง่ายด้วย ด้ามของมีดทำด้วยไม้และแกะสลักเป็นรูปพระพิฆเนศวรนั่งคุกเข่าหันหน้าไปทางคมของมีด และมีรูปเทพนมซึ่งบางคนเรียก "พระพุทธรักษา" ยื่นหันหลังติดกับหลังของพระพิฆเนศวร โลหะที่ใช้ตีมีดชนิดนี้ นิยมใช้โลหะตามตำราสร้างพระพุทธรูปผสมกัน คือ ถ้าเพิ่มอีก ๒ ชนิด คือ จ้าว (นอกจาก "จ้าวน้ำเงิน" ซึ่งเป็นแร่ชนิดหนึ่งสีเขียวเป็นสีน้ำเงิน) และสังกะสีเรียก "สัดโลหะ" หรือถ้าเพิ่ม

อีก ๒ ชนิด คือชิน และบริสุทธิ (ทองแดงบริสุทธิ) เรียก "นวโลหะ" ทั้งนี้ถือว่าถ้ายังมีโลหะผสมมาก มีดหมอก็ยิ่งมีความศักดิ์สิทธิ์มาก แต่ถ้าหาโลหะอื่นได้ ไม่ครบตามตำรา ก็อาจใช้เหล็กที่มีอาถรรพณ์อยู่แล้ว ผสมกัน เช่น เหล็กจากยอดเจดีย์หัก ลันมีดพร้าหัก

และตะปูที่ใช้ตอกโลงศพมาแล้ว เป็นต้น ประโยชน์ของ มีดหมอ ใช้วางเป็นเครื่องบูชาคล้ายเป็นตัวแทนของ ครูหมอ และใช้ในการตัดสายสิญจน์โบคา (ดู สายสิญจน์โบคา) ตัดโบมะพร้าวเป็นรูปฉัตร ๕ ชั้นในพิธี ชาเวือน และอาจใช้พกเป็นอาวุธได้ด้วย (นร.ศ.)

มีดบาเคะ ด้ามและฝักถมทองในพิพิธภัณฑชาลวัดพระบรมราช

มีดบาเคะ ฝักไม้สลักลาย

ด้ามพร้าบ้อง ใช้ไม้เนื้อเหนียว เช่น ไม้สังเกียด ไม้ناعบุตร ไม้หลาวชะโอนหรือ ไม้อื่นๆ ที่เนื้อเหนียว และแข็งพอสมควร ความยาวประมาณ ๑ เมตร

ลักษณะของด้ามพร้าบ้อง จะกลมบ้าง กลมรีบ้าง เท่าโคนเท่าปลายบ้าง ปลายแหลมเล็กกว่าโคนบ้าง ตามแต่ชอบและถนัดในการใช้

เรื่องของพร้า ยังมีอีกมากมายที่ควรทราบ เช่น

การประดิษฐ์ (โลหะ) หรือ การผลิต

ในสมัยโบราณ มีการ "ตี" อย่างเดียว คนตีเหล็ก เรียกว่า "ช่างเหล็ก" ซึ่งหลายๆ หมู่บ้าน จึงจะมีช่างเหล็ก ทำโรงเหล็ก ตีเหล็กสักรายหนึ่ง นอกจากจะประกอบอาชีพทางช่างเหล็กแล้ว ยังอนุเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนบ้านในสิ่งเล็กน้อย เช่น เข็นพร้าที่แหวง (บิ่น) ขุดพร้าที่แก่หรืออ่อนให้พอดี ช่าง

เหล็กจึงมีชื่อเสียง เป็นที่นับถือของเพื่อนบ้าน แม้จะมีคนซื้อซ้ำกันหลายคน ก็จะไม่เอ่ยชื่อต่อสร้อยให้เป็น นาย... ..ช่างเหล็ก

วัสดุที่ใช้

โลหะที่ใช้ทำมีดพร้า ก็คือเหล็ก ๒ ชนิด คือเหล็กเหนียว กับเหล็กกล้า ช่างเหล็กโบราณ จะใช้เหล็กเหนียวเป็นท่อนเป็นแท่ง มาเข้าโรงสูบเผาให้ร้อนเต็มที่ ใช้คีมจับออกมาวางบนทั่ง ให้ค้อนต่างขนาดตีจนเป็นรูปมีดพร้าที่ต้องการ แล้วผ่าส่วนคม ผึ่งเหล็กกล้าลงไป และตีกลับให้เป็นเนื้อเดียวกันเพราะเหล็กกล้าจะมีความคมมาก

ในปัจจุบัน การทำพร้า หรือผลิตพร้า ใช้เหล็กชนิดเดียวในเล่มเดียวกัน ส่วนมากจะเป็นเหล็กเนื้อดี บางรายทำกับเหล็กแทนบรดยนตร์ทั้งเล่ม และส่วนมากจะใช้วิธี "หล่อ" แทน "ตี" เหมือนแต่ก่อน เพราะทำได้เร็ว งดงาม และมีมาตรฐานเดียวกัน

ราคาซื้อขาย

แม้ว่าเรือกสวนไร่นาในปัจจุบันจะมีเครื่องจักรกลการเกษตรเข้ามาอำนวยความสะดวกมากมายหลายชนิด แต่พร้ายังเป็นของจำเป็นของครอบครัวชาวไทย ในชนบทราคาค่าการซื้อขายจึงยังไม่แพงเกินไปสำหรับผู้ซื้อ และไม่ถูกเกินไปสำหรับผู้ขาย เพียงแต่จำนวนช่างเหล็กตามหมู่บ้านน้อยลงจนเกือบหมดไป เพราะมีเครื่องทุ่นแรงและวิธีการผลิตสมัยใหม่เข้ามาแทน

เรื่องของ "พร้า" ก็เหมือนเรื่องของ "มีด" เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของไทย ทั้งนครศรีธรรมราชและจังหวัดอื่นในภาคใต้ จึงขอนำบทความทางวิชาการเรื่อง "พร้า" จากหนังสือสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ ๖ ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มาแสดงไว้ ดังนี้

"พร้า"

พร้าเป็นมีดมีคมด้านเดียวชนิดหนึ่งมีหลายชนิด

ที่นิยมกันมากในภาคใต้คือ

๑ พรำกทราย

ใช้สำหรับถือหรือหนีบเป็นอาวุธประจำตัว เพื่อความโอ้อ่าหรือเที่ยวกริดกราย ลักษณะปลายไม่อาจถึง เช่น จังหวัดตรัง เรียกว่า พรำลีมง เช่น ในวรรณกรรมเรื่องมโนหรานีบาต ฉบับวัดมัทธนิมาวาส สงขลาว่า "หนีบพรำกทรายโต สันคมสมโอ ด้ามกำลบาหา" (กำปังหา) มีลักษณะตรงกันข้ามกับพรำที่ปลายงอ ซึ่งเรียกว่า "อ้ายฮอ" ดังที่จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษีใต้ ร.ศ. ๑๒๘ ว่า "มิดเมืองนี้ (เมืองตรัง-ผู้เขียน) มีชนิดหนึ่งเรียกว่า "อ้ายฮอ" เพราะหัวอรูปร่างก็เทือกพรำด้ามยาวๆ หน้อย ยังมีอีกชนิดหนึ่งที่หน้าตาก็เหมือน "อ้ายฮอ" แต่หัว ไม้งอ จึงเรียกว่า "ลีมฮอ"

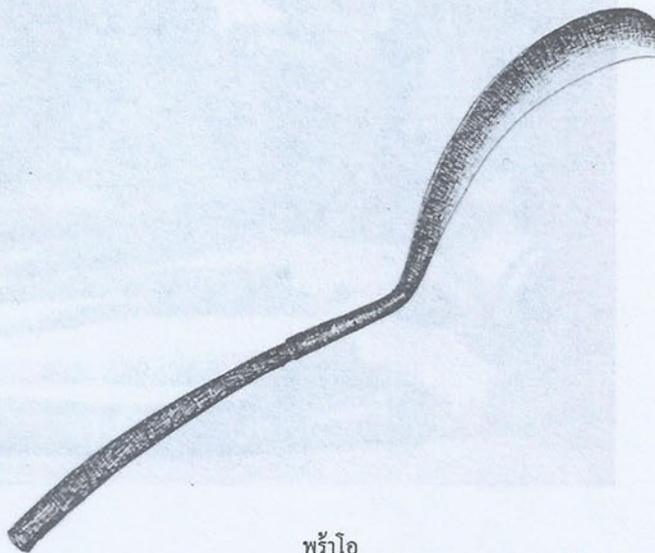
๒ พรำบ้อง

ใช้สำหรับตัด สับ ฟัน เหลา กิ่งไม้ ต้นไม้เล็ก หญ้า เถาวัลย์และวัสดุที่ใช้งานบ้าน พรำมีลักษณะเป็นมิดชนิดหนึ่ง ซึ่งมีใบ มีสัน และมีปลาย ส่วนปลายของพรำไม่เรียวแหลมอย่างปลายมิด จึงไม่เรียกปลายพรำ กลับนิยมเรียกกันว่า หัวพรำ ส่วนโคนของตัวพรำชนิดนี้จะตีให้เหล็กโค้งเป็นวงกลม มีรูสำหรับสอดด้ามเข้าได้พอดีแทนกันไปในตัว เรียกส่วนนั้นว่า "บ้อง" จึงเรียกพรำชนิดนี้ว่า "พรำบ้อง" มีอยู่ ๒ ชนิด ได้แก่พรำหัวงอ คือตรงหัวจะมีจะงอยโค้งเป็นขอลงมา จะงอยนี้ใช้สำหรับเกี่ยวหญ้าเถาวัลย์ให้เข้ารวมตัวกันก่อนที่จะใช้คมพรำหรือเครื่องมือมีคมอย่างอื่นสับให้ขาด พรำหัวงอนิยมใช้กันสำหรับผู้ที่อยู่ตามป่า ตามสวนและไร่ เพราะต้องอาศัยจะงอยของพรำหัวงอใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้มาก พรำอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า พรำลีมง คือที่หัวพรำไม่มีจะงอยโค้งงอลงมา เพียงแต่สันพรำโค้งลงมาเล็กน้อยจนถึงหัวซึ่งบรรจบกับคมที่พุ่งตรงมาจากด้าม พรำลีมงจึงมีลักษณะของหัวคล้ายกับมิดได้ (มิดอีโต้) แต่เล็กและยาวกว่ามิดได้ พรำลีมงจึง

ใช้สำหรับ สับ ฟัน ตัดและเหลาเท่านั้น การเกี่ยวหญ้าหรือเถาวัลย์ทำไม่ได้เพราะไม่มีจะงอยใช้งาน สำหรับด้ามของพรำบ้องทั้งพรำหัวงอและพรำลีมงมีอยู่ ๒ ตอน ตอนแรกตีเหล็กแผ่ให้แบนและยาวออกจากตัวพรำประมาณ ๔-๕ นิ้ว แล้วม้วนขอบเหล็กด้านยาวทั้ง ๒ ข้าง เชื่อมให้ติดกันภายในเป็นรูกลวงเรียว จากริมนอกจนถึงตัวพรำ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า บ้องพรำ เอาด้ามอีกตอนหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็งเหลาให้กลมขนาดกำพอหลวมยาวประมาณ ๑๔ นิ้ว บากและเหลาให้กลมเรียวประมาณ ๓ นิ้ว สวมเข้าไปในรูกลวงของบ้องพรำส่วนเหลือยื่นออกมาประมาณ ๑๑ นิ้ว เป็นด้ามสำหรับจับถือในการใช้งาน ความยาวของพรำตั้งแต่ปลายด้ามถึงหัวพรำประมาณ ๒๕-๒๖ นิ้ว

๓ พรำโอ

ตัวพรำยาวใหญ่ หัวพรำไม้งอ ตัวพรำยาว ๑๖-๑๘ นิ้ว กว้าง ๓-๓.๕ นิ้ว คมพรำยาวราว ๑๐ นิ้ว ก้นยาวราว ๔ นิ้ว สำหรับใส่เข้าไปในด้าม ด้ามทำด้วยไม้ไผ่ตันปล้องถี่โตพอกำหลวมยาว ๑๖-๑๘ นิ้ว รวมความยาวทั้งสิ้นของพรำประมาณ ๓๕-๔๐ นิ้ว

พรำโอ

คำว่า "โอ" ตามความหมายของภาคใต้ หมายถึง สວຍງາມพร้าวโอ คือ "พร้าวที่สวยงาม" สมส่วนทั้งด้าม และตัวพร้าว พรวาชนิดนี้นิยมลั่นกันจนคนขาว ลับเสร็จ แล้วต้องลองกันริมผมจนคนกินผมและต้องดูอยู่เรื่อยๆ ไม่ให้สนิมจับ แบกถือกลางแดดประกายวาววับทอดตา จึงจะยอมรับกันว่า เข้ามาตรฐาน เป็นที่เกรงขามแก่ผู้พบเห็นทั่วไป พรวาโอไม่นิยมถือด้ามคว่ำคมลงสู่พื้น แต่นิยมแบกให้หัวพร้าวเลยไปข้างหลังและหงายคมขึ้น ถือกันว่าแบกพร้าวโออย่างมีสง่าสำหรับหนุ่มๆ มักนิยมแบกพร้าว โดยใช้มือข้างหนึ่งจับปลายด้ามพร้าว หันสันพร้าวเข้าหาดันคอ คมออกนอก มืออีกข้างหนึ่งจับหัวทางด้านสันพร้าว เดินกางข้อศอก ยี่ดอกเรียกว่า

"แบกพร้าวบ้านญิง" พรวาโอนอกจากใช้แบกหรือถือเพื่อเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้ถือแล้ว ยังใช้ฟันกันในเวลายกพวกปะทะกำลังในงานแข่งหนังแข่งโนรา หรืองานต่างๆ ที่มีผู้จัดขึ้นซึ่งมักถือเป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งว่า ผู้ที่โกรธกันเมื่อพบกันในงานก็จะต้องตี แทะ ฟันกันพร้าวโอ จึงมีบทบาทในการใช้ฟันคู่อริด้วย ส่วนการใช้ประโยชน์ในการใช้งานอื่นๆ ไม่นิยม เว้นแต่พร้าวโอเล่มนั้นเก่าคร่ำคร่า เจ้าของขาดความเอาใจใส่ในการลับการตกแต่งมักมีสนิมจับเกรอะกรัง ก็จะเปลี่ยนฐานะเป็นใช้งานอื่น เช่น ลับ ฟัน เหลา เรียกพร้าวโอแบบนี้ว่า "โอการ" คือได้ทั้งความสวยงามและได้ทั้งใช้งาน (จ.ร. สธ.พ.)

มีดพร้าวอาวุธโบราณ ที่ชาวบ้านนำมามอบไว้ในพิพิธภัณฑ์วัดพระบรมธาตุ

จากขวานฟ้าถึงลูกขวาน

วิเชียร ณ นคร

ขวาน เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ชาติในทิวส่วนภูมิภาคในโลกมาตั้งแต่ดั้งเดิมคือเริ่มมีมาแล้วแต่ครั้งยุคหิน มนุษย์ได้พัฒนารูปแบบและวิธีการใช้ของเครื่องมือประเภทนี้มาโดยตลอด นับจากสมัยหินเก่า หินกลาง หินใหม่ จนกระทั่งถึงยุคโลหะ

ขวานหินสมัยก่อนประวัติศาสตร์

ปัจจุบันจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช

แม้ในสมัยปัจจุบัน ขวานก็ยังคงเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ผู้นั้นเอง จึงนับได้ว่าขวานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีประวัติอันยาวนานกว่าบรรดาเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทของมีคมอย่างอื่นของมนุษย์ก็ว่าได้

หนึ่งในจำนวนหลายประเภทที่จัดว่าน่าสนใจยิ่งก็คือ "ขวานหิน" ซึ่งเป็นขวานที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการดำรงชีพมาตั้งแต่สมัยหินกลาง ที่เรียกกันว่า "ขวานหินกะเทาะ" ซึ่งพบในประเทศไทยหลายแห่ง โดยเฉพาะภาคใต้ เคยพบที่อำเภอตะกั่วป่า จังหวัด

พังงา จากการพบขวานหินกะเทาะที่ภาคใต้ดังกล่าวนี้ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า เมื่อประมาณ ๕,๐๐๐ ปี ถึง ๑๐,๐๐๐ ปีที่แล้วมานั้น บริเวณที่เป็นดินแดนของภาคใต้ของเรานี้คงจะมีคนสมัยหินกลางอาศัยอยู่อย่างแน่นนอน

เมื่อกาลเวลาได้ล่วงเลยมาถึงสมัยหินใหม่ มนุษย์ได้เปลี่ยนกรรมวิธีในการทำเครื่องมือเครื่องใช้หินที่เคยใช้กันมาก่อนเสียใหม่ คือ แทนที่จะกะเทาะหินให้มีคม กลับเป็นโกลนหินให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ แล้วขัดจนเรียบ มีลักษณะคล้ายกับขวานในปัจจุบัน ขวานหินยุคนี้เรียกว่า "ขวานหินขัด"

ขวานหินขัดดังกล่าวนี้ได้พบทั่วไปในภูมิภาคต่างๆ ของโลก โดยเฉพาะทางภาคใต้ของประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าพบกันแทบทุกจังหวัด เพียงแต่ว่าพบกันแห่งละไม่มากชิ้นนักเท่านั้น

ขวานหินขัดที่พบในบริเวณดินแดนของภาคใต้นั้น แบ่งออกเป็น ๔ ชนิดย่อย คือ

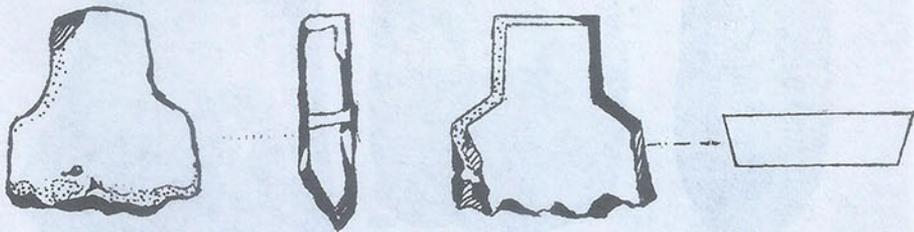
ลักษณะที่แตกต่างจากชนิดที่ ๑ คือ ส่วนด้านหัวหรือสันของขวานเท่านั้น คือขนานหินชนิดนี้จะมีจอยยื่นออกมาในส่วนกลางของหัวขวานนี้ด้วย นักโบราณคดีวินิจฉัยว่าเป็นขวานหินที่มีมาก่อนชนิดที่ ๑

๓. **ขวานหิน** จอยปากนกมีลักษณะคล้ายจอยปากนก

๔. **ขวานหิน** ที่มีลักษณะของด้านหรือส่วนที่เป็นคมขวาน เป็นคมมน แต่ด้าน ส่วนที่เป็นหัวขวานหรือสันขวานนั้นจะแหลม คล้ายรูปไข่หรือรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วยอดป้าน

ขวานหินในสมัยหินใหม่ที่เรียกกันว่า "ขวานหินขัด" ดังกล่าวนี้มีอายุของความเป็นมาประมาณ ๔,๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว ขวานหินชนิดนี้คนไทยโดยทั่วไปในปัจจุบันนิยมเรียกว่า "ขวานฟ้า"

ที่เรียกกันว่า ขวานฟ้า เพราะเชื่อกันว่าเป็นสะเก็ดหินที่ตกลงมาจากท้องฟ้านั่นเอง นิยมใช้เป็น

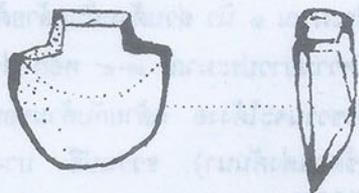
ขวานหินขัดแบบต่างๆ และหินทูปผ้าเปลือกไม้
ของคนสมัยหินใหม่ พบในภาคใต้ของประเทศไทย

๑. **ขวานหิน** มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านปลายส่วนที่เป็นคมขวานจะกว้างกว่าปลายอีกข้างหนึ่ง คือ ด้านที่เป็นหัวขวาน ด้านหัวขวานจะกลมมน และมีบางชิ้น ด้านปลายที่เป็นส่วนของคมขวานจะผายออก เป็นรูปด้านตัดของรูปสี่เหลี่ยมคางหมูก็มี

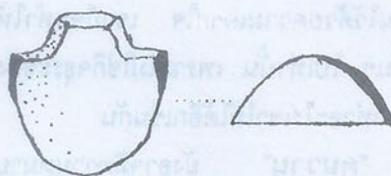
๒. **ขวานหิน** ชนิดมีปามีลักษณะด้านปลายส่วนที่เป็นคมขวานคล้ายกับขวานหินชนิดที่ ๑ แต่จะมี

เครื่องรางของขลังป้องกันเสนียดจัญไรต่างๆ เช่น ใช้เป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันผีตาง และอุบิทวันตราย เชื่อกันว่าโดยเฉพาะป้องกันภัยจากฟ้าผ่าได้ชะงัดนัก จากเหตุที่พบขวานฟ้ากันแทบทุกแห่งในภาคใต้ดังกล่าวมาแล้วนี้ จึงทำให้คนในภาคใต้นี้คุ้นเคยกับขวานกันมานานแล้ว

ต่อมาเมื่อกาลเวลาล่วงเลยมาถึงยุคโลหะและยุค

ขวานหินขัด หรือ ขวานฟ้า มีป่าแบบต่างๆ

ปัจจุบัน มนุษย์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ได้รู้จักประดิษฐ์ขวานที่ทำด้วยโลหะคือ เหล็กขึ้นมามากหลายรูปแบบหลายชนิด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีพที่มีประสิทธิภาพไปกว่าเกวียนใช้กันมากมาย มีชื่อเรียกขนาดและลักษณะการใช้แตกต่างกันตามสภาพ และความนิยมของแต่ละท้องถิ่น เฉพาะในท้องถิ่นภาคใต้ของประเทศไทยนั้น พอจะแบ่งชนิดของขวานโลหะหรือขวานเหล็กได้ดังนี้

๑. ขวานทอยเตา เป็นขวานที่มีขนาดใหญ่ ด้านที่เป็นส่วนคมกว้างประมาณ ๕-๗ นิ้ว ด้านมีความยาวประมาณ ๓-๔ ศอก ไม้ที่ใช้ทำด้ามขวานนี้จึงต้องแข็งแรงและเหนียวขนาดของด้ามก็พอกระชับมือของผู้ใช้ หรือเรียกกันตามภาษาถิ่นได้ว่า "พอหน่วงๆ มือ" ขวานทอยเตาใช้งานสำหรับตกแต่งเหล็ยมไม้ซุง โดยเฉพาะ ผู้ใช้ขวานชนิดนี้จะต้องขึ้นไปยืนบนท่อนซุงที่ต้องการทำเหล็ยม โดยใช้มือทั้งสองจับด้ามขวานส่วนที่ค่อนมาทางปลายด้ามแล้ววางส่วนกลางด้ามลงบนขาของผู้ใช้ เพื่อเป็นการผ่อนแรงมือในการถากไม้ซุงนั้นอีกทีหนึ่ง การถากผิวไม้ซุงด้วยกรรมวิธีดังกล่าว ในภาษาถิ่นใต้บางท้องถิ่นเรียกว่า "ทอยเตา" และเนื่องจากด้ามขวานชนิดนี้ยาวมาก บางครั้งผู้ใช้อย่างได้ใช้ประโยชน์จากด้ามขวานนี้เป็นไม้คานใช้หาบสิ่งของกลับบ้าน เมื่อทำงานเสร็จในวันหนึ่งๆ ก็เคยพบเห็นอยู่บ่อยครั้ง

๒. ขวานตา เป็นขวานขนาดใหญ่เช่นกัน แต่ก็มีขนาดรองลงมาจากขวานทอยเตามาก ส่วนคมมีความกว้างประมาณ ๔-๕ นิ้ว ด้านยาวประมาณ ๒-๓ ศอก เป็นขวานอเนกประสงค์ที่มีใช้อยู่ทั่วไปตามชนบท เป็นขวานที่ใช้งานได้หลายอย่าง ตั้งแต่โค่นไม้ ผ่าฟัน (เฉียงฟัน) และงานอื่นอีกอีกิปาละ เหตุเพราะเป็นขวานที่ใช้งานมากกว่าขวานชนิดอื่นๆ จึงทำให้รู้สึกว่าเป็นขวานธรรมดาๆ ไป ไม่ค่อยมีใครให้ความสนใจเท่าที่ควร แม้แต่เจ้าของก็ตามที่ บางครั้งเมื่อผ่าฟันเสร็จแล้วก็ทิ้งไว้ในกองฟืนนั่นเอง หรือวางทิ้งไว้บนซุงเรือดากฟ้าดากฝน โดยไม่มีใครนำพากับมันนัก แต่พอจะใช้งานที่ไรก็จะนึกถึงที่หนึ่ง และเมื่อใช้เสร็จแล้วก็ทิ้งๆ ขว้างๆ ไม่ค่อยได้ลับตกแต่ง หรือเก็บงำเหมือนขวานชนิดอื่นๆ นับเป็นขวานที่มีความอากัฟเพียงชนิดเดียวก็ว่าได้ ขวานชนิดนี้เจ้าของไม่ค่อยหวงแหนใครจะหยิบยืมไปใช้ก็ไม่ค่อยขัดข้อง จึงเป็นขวานที่ไม่ค่อยสมบูรณ์นัก เพราะขาดความเอาใจใส่จากผู้ใช้ บางเล่มก็กลายเป็นขวานซี่เทอหรือไม้กีด้ามหัก หรือแตก เป็นต้น

จากความเป็นมาของขวานดังกล่าวนี้ จึงเกิดสำนวนพูดในภาษาถิ่นใต้ขึ้นสำนวนหนึ่งว่า "คนวานขวานยืม" **คนวาน** หมายถึง คนที่ทำงานให้ผู้อื่นโดยไม่ได้ค่าจ้างแต่อย่างใด หรือคนที่เราให้ขวานให้มาก

ช่วยทำกิจกรรมให้เรา คนพวกนี้ส่วนมากก็จะมาช่วยทำตามที่เราให้ไว้ว่านไว้ด้วยความเกรงใจ เขาก็จะทำให้เราเพียงแต่ให้ผ่านๆ ไปเท่านั้น เพราะไม่ใช่กิจกรรมของเขาโดยตรงซึ่งเราก็คงทำอะไรเขาไม่ได้อีกเช่นกัน

คำว่า "คนวาน" ยังอาจมีความหมายไปในทำนองเป็นคำด่าว่า หรือเป็นคำพูดถากถางคนที่ไม่ดี คนเลวทราม ฯลฯ ก็มักจะเป็นได้เช่นกัน เพราะคำว่า "วาน" นี้ในภาษาถิ่นใต้ ยังหมายถึง "ทวาร" ที่แปลว่า ก้น อีกด้วย อะไรก็ตามถ้าเขาวาน (ทวาร) หรือก้นเข้าไปเปรียบเทียบแล้ว ก็มักจะมี ความหมายบ่งบอกว่าเป็นไปในทางที่ไม่ดีไม่งามทั้งสิ้น เช่น คำกล่าวที่ว่า "ทำไหรวาน (วาร) ๆ พรรคนี้ 'ได้หรือ' หรือ 'คนวาน' (วารๆ พวกนี้คบไม่ได้ เป็นต้น ดังนี้ "คนวาน" ตามนัยนี้ก็อาจหมายถึง คนไม่ดี คนเลวทราม ฯลฯ ก็ได้

ส่วน "ขวานยืม" ก็คือขวานที่ยืมมาจากคนอื่น เอามาเพื่อใช้งานของตน เจ้าของขวานก็มักจะให้ยืมเฉพาะขวานที่ตนไม่ค่อยหวงแหน จึงมักจะได้ขวานที่ไม่ค่อยมีคุณภาพหรือมีความสมบูรณ์นัก

"คนวานขวานยืม" จึงหมายถึง คนที่ไม่ดีหรือของที่ไม่ดีมีคุณภาพนั่นเอง หรืออาจจะหมายถึงของไม่ดีหรือสิ่งไม่มีโดยทั่วไปก็น่าจะใช้ได้เช่นกัน

๓. ขวานฉาก เป็นขวานขนาดกลาง แต่มีหน้าขวานหรือส่วนที่คมขวานกว้างและมีตา สั้นกว่าขวานชนิดอื่น ด้ามก็สั้นกว่าขวานทั้งสองชนิดที่กล่าวมาแล้ว จัดเป็นขวานประเภทเครื่องมือของพวกช่างไม้ อย่างหนึ่ง ใช้สำหรับถากผิวไม้หรือเนื้อไม้ให้เรียบก่อนที่จะไสกบอีกทีหนึ่ง บางครั้งอาจใช้แทนค้อน เมื่อคราวจำเป็นได้ด้วย

๔. ขวานปลี เป็นขวานที่ใช้สำหรับการขุดเรือ โดยเฉพาะ มีลักษณะแตกต่างจากขวานชนิดอื่นที่กล่าวมาแล้ว คือ ตัวขวานทำด้วยเหล็กกลมหรือแบนก็ได้ ตัวขวานมีความยาวประมาณ ๗-๘ นิ้ว ส่วนปลายที่

เป็นคมขวานจะแบน หน้าขวานหรือที่เป็นคมขวานกว้างประมาณ ๑ นิ้ว ส่วนด้ามนั้นคล้ายด้ามของจอบตัวด้ามมีความยาวประมาณ ๓-๔ ศอก ส่วนโคนด้านที่ติดกับตัวขวานจะโค้งงอ คล้ายกับด้ามขอบจอบวง (จอบที่ใช้ตักแต่งคันนา) ขวานปลี บางท้องถิ่นเรียกกันว่า "ไอโฉ้ง" ก็เรียกกัน ขวานปลี นอกจากจะใช้งานสำหรับขุดเรือโดยเฉพาะแล้ว บางท้องถิ่นยังนำเอามาตัดแปลงใช้เป็นเครื่องมือเจาะต้นยาง เพื่อหาน้ำมันยางก็เคยเห็น แต่ต้องจะทำให้มีด้ามสั้นกว่าขวานปลีที่ใช้ขุดเรือโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะจะทำให้การใช้เป็นไปได้อย่างสะดวกและคล่องตัวยิ่งขึ้น

๕. ขวานมือเดียว เป็นขวานอีกชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการขุดเรือเช่นกัน มีลักษณะแตกต่างไปจากขวานชนิดที่กล่าวมาแล้วไปอีกแบบหนึ่งคือ ตัวขวานทำด้วยเหล็กยาวประมาณ ๓-๔ นิ้ว ด้านปลายหรือส่วนคมจะมีรูปร่างแบนคล้ายสิ่ว ส่วนที่เป็นโคนหรือด้านหลังของตัวขวานจะคอดกึกขึ้นไปจนถึงหัวขวานเป็นเหล็กกลมหรือเหล็กเหลี่ยมก็ได้ด้ามของขวานมือเดียวมีรูปร่างคล้ายกับด้ามของขวานปลี แต่จะสั้นกว่ากันมาก คือจะมีความยาวประมาณ ๑๒-๑๓ นิ้ว ส่วนที่เป็นตัวขวานจะติดตรงกับด้ามในลักษณะเฉียงนิดๆ ทั้งนี้ก็เพื่อความเหมาะสมกับงานที่ต้องใช้สำหรับเนื้อที่เป็นมุมอับหรือแคบนั่นเองขวานชนิดนี้ใช้สำหรับตัด หรือ ตกแต่งกงเรือโดยเฉพาะ

๖. ขวานเจาะจุกไม้ เป็นขวานที่ใช้กับงานเฉพาะกิจตรงตามชื่อของมันก็ได้ทีเดียว ขวานชนิดนี้ใช้สำหรับเจาะโคนไม้ซุงให้เป็นรู เพื่อใช้เป็นที่สอดรอยไซเหล็ก สำหรับให้ช่างชักลากโดยตรง ขวานเจาะจุกไม้นี้จึงมีความสำคัญต่อกิจการป่าไม้ในอดีตมาก แต่ในปัจจุบันการชักลาก หรือเคลื่อนย้ายท่อนซุงด้วยขาลดความสำคัญลง เพราะเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาแทนที่ ขวานเจาะจุกไม้จึงกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไปโดยปริยายอีกอย่างหนึ่ง

ขวานชนิดนี้เป็นขวานที่มีลักษณะแปลกออกไปจากขวานชนิดอื่นๆ คือ ตัวขวานซึ่งทำด้วยเหล็กเหนียวอย่างดีนั้นจะโค้งยาวคล้ายๆ กับขวานป्ली แต่ก็มีลักษณะปลิกย่อยต่างกับขวานป्लीดังนี้ คือ ตัวขวานจะมีรูปร่างเป็นเหล็กแบนโดยตลอด มีความยาววัดจากส่วนคมถึงหัวขวานประมาณ ๑๐ นิ้ว ความกว้างด้านคมขวานประมาณ ๒-๓ นิ้ว หัวขวานจะมีความกว้างประมาณ ๑ นิ้ว ส่วนด้ามของขวานชนิดนี้จะมี ความยาวประมาณ ๑ ศอกเศษ

ขวานเจาะจุกไม้ นี้ นอกจากจะใช้กับงานป่าไม้ ในอดีตแล้วบางแห่งก็ยังนำไปใช้เจาะต้นยางเพื่อหา น้ำมันยางเช่นเดียวกับขวานป्लीที่เคยเห็นอยู่เช่นกัน

ขวานทุกชนิดที่กล่าวมานี้เป็นขวานที่ใช้เป็น เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการดำรงชีพของชาวภาคใต้ ในอดีตและปัจจุบัน บางชนิดก็ยังคงใช้กันอยู่ บางชนิดก็ เลิกใช้ไปแล้ว อย่างเช่น ขวานหิน ขวานทอยเตา และขวานเจาะจุกไม้ เป็นต้น นอกจากขวานชนิดที่ ใช้กันเป็นเครื่องมือเครื่องใช้แล้ว ก็ยังมีขวานอีกชนิด หนึ่งที่มีรูปร่าง ขนาด ลักษณะการใช้ ตลอดจนคตินิยม อื่นๆ ผิดแผกจากขวานอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้วทั้งสิ้น ขวานชนิดพิเศษที่จะกล่าวถึงนี้ ชาวภาคใต้เรียกว่า "ลูก ขวาน"

ลูกขวาน

เป็นขวานที่ใช้เป็นอาวุธของชาวชนบทภาคใต้ ในอดีตที่นิยมกันแพร่หลาย โดยเฉพาะชาวจังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง ในสมัยก่อน ปืน และระเบิดมือ ยังไม่มีใช้แพร่หลายอย่างปัจจุบัน ชาวบ้านตามภาคต่างๆ ของประเทศไทยมักจะต้องหา อาวุธกันไว้เพื่อเป็นเครื่องป้องกันตัว หรืออาจใช้เป็น เครื่องประดับกายอย่างหนึ่งของคนหนุ่ม อันเป็นการ แสดงถึงความเป็นลูกผู้ชายชาตินักรู้ หรือความเป็น นักเลงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ทางภาคกลาง และ ภาคเหนือ คนหนุ่มมักจะเหน็บดาบหรือมีดดาบติดตัว

ไปไหนมาไหน ในทุกหนทุกแห่งด้วย ไว้เป็นเครื่อง ป้องกันตัวหรือเมื่อใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้กับศัตรู หรือ เพื่อความมีศักดิ์ศรีของตัวเอง

แต่ในทางภาคใต้นั้น อาวุธที่รู้จักกันดีโดยทั่วไป ก็คือ ลูกขวาน ขวานชนิดนี้เป็นขวานอีกประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะโดยทั่วไปก็คล้ายกับขวานใช้งานบางชนิด ที่กล่าวมาแล้ว แต่จะมีขนาดที่เล็กกว่า คือ ถ้ามีขนาด กว้างประมาณ ๒-๒.๕ นิ้ว (วัดจากด้านกว้างของส่วน ที่เป็นคมขวาน) ลูกขวานที่มีขนาดนี้ เรียกว่า

"ลูกขวานทราวมกินวัน (ละ) หน" เหตุที่เรียกกัน เช่นนี้ก็เพราะ เป็นขวานที่มีขนาดกำลังพอเหมาะ กับ มือของผู้ใช้ ลูกขวานที่มีขนาดใหญ่กว่าจำพวกลูกขวาน ที่กล่าวแล้ว คือมีขนาด ๒.๗-๓ นิ้ว ก็จะเรียกว่า "ลูกขวานที่หย่านมแล้ว" คนหนุ่มตามชนบทในอดีต นิยมพกติดตัวกันเป็นอาวุธประจำตัวเลยทีเดียว โดย เหน็บไว้ที่พุงหรือเอว และอาจซ่อนไว้ในแขนเสื้อ ก็เคยพบในเวลาไปไหนมาไหนเสมอ

อาวุธประจำตัวจำพวกลูกขวานนี้ ชาวชนบท ในท้องที่อำเภอปากพนัง นิยมใช้กันมากกว่าแห่งอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ชาวอำเภอเชียรใหญ่ หัวไทร และ ชะอวด เป็นต้น ดังมีคำกล่าวกันว่า "บ้านดอน ไร่ค้อลิอกเหน็บหลัง ปากนังลูกขวานเหน็บพุง" (บ้านดอน คือ ชาวบ้านดอนหรือชาวจังหวัดสุราษฎร์ ธานี ส่วนไร่ค้อลิอก คือ มีดเหน็บที่มีด้ามคดงอชนิดหนึ่ง) นอกจากนั้นยังมีคำกล่าวเป็นทำนองกระเซ้าเย้าแหย่ หรือเป็นสโลแกน สำหรับชาวปากพนังในอดีตที่ว่า "เหล่าเถื่อนเป็นบ้านลูกขวานเป็นรั้ว" เป็นต้น

ลักษณะโดยทั่วไปของขวานมีดังนี้

๑. ตัวขวาน คือขวานที่ทำด้วยเหล็กหรือโลหะ อื่นทั้งหมด อันนี้ลักษณะปลิกย่อย ดังนี้

๑.๑ ตา คือ ส่วนที่เป็นความยาว โดยวัด จากส่วนที่เป็นคมขวานไปจดหัวขวาน

๑.๒ หัว คือ ส่วนที่อยู่ตรงข้ามกับด้านที่

เป็นคมขวาน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

๑.๓ หู คือ ส่วนที่เป็นความยาวของตัว ขวานด้านข้างทั้งสองข้าง โดยวัดจากหัวขวานตอนบน หรือ หัวขวานตอนล่างไปจนถึงส่วนที่เป็นคมขวาน ถ้าเป็นด้านบนก็เรียกว่า "หูบน"

๑.๔ บ้อง คือ ส่วนที่เป็นรูที่ใช้สำหรับสวม ด้ามขวานให้เข้ากับตัวขวาน

๑.๕ สันขวาน คือ เนื้อที่ภายใน กรอบของสี่เหลี่ยมจัตุรัสอันราบเรียบของหัวขวานนั่นเอง

๒. ด้านขวาน คือ ส่วนที่ใช้มือจับ หรือถือ ส่วนมากจะมีลักษณะกลม มักจะทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ที่มีความแข็งแรงและเหนียว ไม้ที่ใช้ทำด้ามขวานที่นิยมกัน โดยทั่วไป ได้แก่ ไม้สังเกียด ไม้ฉากนุด ไม้หีบ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นด้ามลูกขวาน มักจะเลือกใช้ไม้เนื้อชนิดที่มี สีสนิมและลายธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองในเนื้อไม้มันจะต้อง เป็นลวดลายที่งดงามด้วย ไม้ดังกล่าวได้แก่ ไม้สาวดำ ไม้รักเขา ไม้พรหมคต ไม้นนทรี ไม้แก้ว แก่นพิบูล และ แก่นมะปริง เป็นต้น

ด้ามขวานเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของขวาน ขวานจะใช้งานได้ดีต้องมีประสิทธิภาพหรือไม่ ก็ย่อม ขึ้นกับด้ามขวานเป็นสำคัญด้วย ด้ามขวานกับตัวขวาน จะต้องมีสัดส่วนกัน จึงจะใช้ได้คล่องตัว ความยาวของ ด้ามขวาน (โดยเฉพาะของลูกขวานแล้ว) จะต้องมีความยาวเป็นสามเท่าของตาขวานในเล่มเดียวกันจึงจะ เหมาะมือ

รูปร่างของด้ามขวานเท่าที่พบมีอยู่สามรูปแบบ คือ รูปแบบที่เป็นด้ามตรงโดยตลอดแบบหนึ่ง รูปแบบ ที่มีด้ามคดโค้งหรือคดงอแบบหนึ่ง และรูปแบบที่มีด้าม โค้งงอนิดๆ บริเวณคอขวานที่เรียกว่า "หักคอช่อน" นั้นก็อีกรูปแบบหนึ่ง

ส่วนต่างๆ ของด้ามขวานที่ควรรู้จักคือ

๒.๑ โคนด้าม (หรือคอขวาน) หมายถึง ส่วนของด้ามที่ติดกับตัวขวาน

๒.๒ กลางด้าม หมายถึงส่วนกลางของด้าม ขวานนั่นเอง

๒.๓ ปลายด้าม หมายถึงส่วนปลายของด้าม ขวาน

บริเวณโคนด้ามหรือที่คอขวานนี้ มักจะทำเป็น รูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วชนิดด้านโค้งเข้าหากันทั้งด้านบน และด้านล่างของด้าม โดยมีฐานของสามเหลี่ยม ดังกล่าวติดอยู่กับตัวขวานด้านสองด้านของสามเหลี่ยม จะค้อมเข้าหากันไปตามความยาวของด้ามขวานทาง ปลายด้าม มีลักษณะเป็นเหลี่ยมสองเหลี่ยม เรียกว่า "ป้อม"

ป้อมหนึ่งๆ จะมีความยาวขนาดไหนนั้น ย่อมขึ้น อยู่กับขนาดของขวาน คือมีขนาดตั้ง ๑-๓.๕ นิ้ว เป็น ต้น ด้านขวานบางอันนิยมทำให้มีป้อมบนยาวกว่าป้อม ล่าง ก็มี หรือบางด้ามก็นิยมทำให้ป้อมล่างยาวกว่า ก็มี สำหรับเรื่องการทำให้ป้อม บนด้ามขวานนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับรูปร่างขนาด และลักษณะการใช้ของขวานชนิดนั้น เป็นสำคัญด้วย

ด้ามของลูกขวานนั้นยังจะต้องตกแต่งให้สวยงาม กว่าด้ามขวานธรรมดาอีกหลายสิ่งหลายประการ เช่น ตกแต่งให้เป็นเหลี่ยมหรือเป็นสันนิตๆ ต่อจากป้อมทั้ง สองด้านคือ ป้อมบนและป้อมล่างเป็นสันยาวไปโดย ตลอดทั้งด้าม เหลี่ยมหรือสันดังกล่าวเรียกว่า "เสียด" ด้ามขวานด้ามหนึ่งๆ ก็ย่อมมีเสียดสองแถว นอกจาก นั้นอาจตกแต่งส่วนที่เป็นปลายด้าม โดยใช้กระดูกสัตว์ เขาสัตว์ หรืองาช้าง สวมเชื่อมติดเข้ากับด้ามส่วน ปลายนั้นอีกด้วย ด้ามขวานชนิดนี้เรียกว่า "สวมสน" ลูกขวานที่ได้รับการตกแต่งให้งดงามดังกล่าวนิยมเรียก กันว่า "ขวานโอ"

ขวานโอ คือ ขวานที่มีลักษณะงดงามด้วย การตกแต่งอย่างพิถีพิถันนั่นเอง คำ "โอ" นี้เป็นภาษา ถิ่นใต้โบราณ ที่หมายถึงสวยหรืองามนั่นเอง ซึ่งน่าจะ กลายเป็นคำว่า "โอ้อ่า" ในเวลาต่อมาก็คงเป็นได้

ลูกขวานที่มีลักษณะเป็นมงคล

มีอยู่ ๓ ลักษณะ คือ

๑. ตารอบหัว หมายถึง ลักษณะของตัวขวานที่มีความยาวของตาขวานเท่ากับความยาวโดยรอบของหัวขวานในเล่มเดียวกัน คือ อาจวัดด้วยเชือกโดยเริ่มต้นจากขอบของหัวขวานไปจดส่วนปลายที่เป็นคมขวานแล้วเอาเชือกดัดกล่าววัดรอบหัวขวานอีกทีหนึ่ง ถ้าความยาวของการวัดทั้งสองครั้งเท่ากันพอดี ก็เป็นอันว่าลูกขวานเล่มนั้นมีลักษณะเป็น "ตารอบหัว"

ขวานที่มีลักษณะตารอบหัวนี้ เชื่อกันว่า เมื่ออยู่ในความครอบครองของผู้ใด จะคุ้มครอบป้องกันบุคคลผู้นั้นให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง หรือถ้าจะเอาขวานเล่มนั้นไปทำร้ายผู้อื่นที่คิดร้ายแก่ตนก็จะไม่ติดคุกติดตะราง แม้แต่เงินทองก็ไม่ต้องเสีย เล่ากันว่าขวานชนิดนี้เป็นของบุคคลผู้หนึ่งที่ไม่ใช่เป็นนักเลงหัวไม้แต่อย่างใด แต่มีเพื่อนที่เป็นนักเลงมาขอยืมไปตีหัวผู้อื่นอยู่เสมอ เมื่อใช้งานแล้วก็นำส่งมาให้เจ้าของทุกครั้ง ผู้นำไปใช้ก็ไม่เคยต้องคดีหรือขึ้นโรงขึ้นศาลจากการทำผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นแม้แต่ครั้งเดียว ขวานที่มีลักษณะเช่นนี้มีคตินิยมว่า สามารถป้องกันสรรพภัยอันตรายที่เกิดขึ้นได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะภัยนั้นจะกล้ำกรายมาในสารทิศใด

๒. ตาเหลือหัว หมายถึง ขวานที่มีตายาวกว่าความยาวที่วัดโดยรอบของหัวขวานในเล่มเดียวกันขวานที่มีลักษณะเช่นนี้ ส่วนมากมักจะเป็นอาวุธประจำตัวของบุคคลชั้นหัวหน้าน่าจะหมายถึง ความเป็นบุคคลที่มองอะไร คิดอะไรได้กว้างไกลกว่าบุคคลธรรมดา นั่นเอง หรืออาจจะเป็นเครื่องเตือนใจสำหรับบุคคลดังกล่าวก็น่าจะเป็นได้

๓. หูผิง หมายถึง ขวานที่มีหูผายออกไปทั้งสองข้าง ทำให้ด้านที่เป็นส่วนคมกว้างกว่าขวานชนิดอื่นที่มีขนาดเดียวกัน เป็นขวานสำหรับบุคคลผู้ทำหน้าที่รับใช้เจ้านายหรือหัวหน้า หรือเป็นอาวุธประจำตัวของพวกแวมมองหรือพวกสอดแนม เป็นต้น ขวานชนิดนี้มีคตินิยมว่า ถ้าผู้ใดมีขวานชนิดนี้ไว้ในครอบครองแล้ว

ไซ้รั ก็จะทำให้บุคคลผู้นั้นเป็นคนเฉลียวฉลาดเรียนรู้อะไรได้รวดเร็ว และยังบันดาลให้รู้เรื่องที่ลับอันคนอื่นไม่รู้ได้ดี เป็นต้น ลูกขวานชนิดนี้บางทีเรียกว่า "ขวานรามสูร" ก็เรียก

ขวานชนิดหูผิงนี้ จะมีด้ามมีลักษณะต่างไปจากด้ามขวานชนิดอื่น คือ มีด้ามโค้งงอเหมือนขวานของรามสูรนั่นเอง

การใช้ลูกขวานต่อสู้กันหรือใช้ทำร้ายศัตรูนั้นทำได้หลายประการ เช่น นัดตีกันหรือฟันหัวกัน (ฟันหัวด้วยขวานนั้น ภาษาถิ่นใต้เรียกว่า "เฉียงหัว") ในงานเทศกาลหนึ่ง เทศกาลใดเช่น งานชักพระ เป็นต้น อันเป็นการชำระหนี้ความแค้นประจำปีก็เคยมี เมื่อสะสางกันแล้วก็มักจะแล้วกันไป ไม่ค่อยถือเป็นการอาฆาตพยาบาทกันอีกต่อไป คู่ต่อสู้บางคู่เมื่อเสร็จสิ้นกันแล้วก็อาจจะสาบานเป็นเพื่อนเป็นเกลอกันก็มี ที่หนักหนอย ก็อาจจะถึงตายหรือพิการไปก็มี ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาของการต่อสู้ที่เป็นวิถีทางของชาตินักสู้ แต่ส่วนมากแล้วมักจะเป็นการลอบทำร้ายกันที่เรียกกันว่า "ลักตีหัว" กัน "ลักเฉียงหัว" กัน เสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่ว่าภัยจากเท่ากับอาวุธที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

การใช้ลูกขวานเป็นอาวุธทำร้ายคู่อริกัน บางทีก็ทำลงไปเพื่อให้เข็ดหลาบเท่านั้นเรียกว่า "ตีสั่งสอน" โดยการตีด้วยสันขวานเต็มสัน (สันหรือสันขวาน คือ ส่วนเรียบของหัวขวาน ที่มีรูปลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส) ผู้ถูกตีจะบาดเจ็บไม่มากมายนัก เพียงแต่ศีรษะแตกไปบ้าง แต่ถ้าถูกที่สำคัญหรือถูกตีแรงจนเกินไปก็อาจจะถึงแก่ชีวิตได้เช่นกัน การตีหัวด้วยลูกขวานนี้ ขึ้นอยู่กับเจตนาและความชำนาญของผู้ตีหรือผู้ทำร้าย เป็นส่วนใหญ่ ที่จะให้ผู้ถูกตีมีอันเป็นไปขนาดใด แต่ถ้ามุ่งที่จะทำร้ายกันให้บาดเจ็บอย่างสาหัสสากรรจ์แล้วผู้ตีจะใช้มุมหรือเหลี่ยมของหัวขวานตีลงไปทีศีรษะของศัตรู ถ้าถูกอย่างจังก็อาจทำให้ศีรษะแตกเป็นแผลกรรจ์ มีอวัยวะที่เชี่ยวชาญสามารถตีศีรษะศัตรูของตนให้แตกเป็นแผลถึงสามแฉกที่เรียกกันว่า "แหกปากข้าง" ได้

การตีศีรษะด้วยขวานแบบนี้ก็อาจทำให้ผู้ถูกตีถึงแต่ชีวิตได้ง่าย ถ้าผู้ตีไม่ชำนาญพอ และถ้ามีเจตนาเพื่อประจานหรือฆ่าให้ตายก็อาจจะใช้ส่วนคม "สับ" หรือ "เฉียง" ลงไปบนหน้าหรือศีรษะของคู่ปรับซึ่งเรียกว่า "สับหน้า" เพื่อเป็นการประจาน หรือ "เฉียงหัว" เพื่อฆ่าให้ตายดังนี้เป็นต้น บางคนชอบทำร้ายผู้อื่นโดยการขว้างขวานเข้าใส่ก็มี มีเรื่องเล่ากันว่า เมื่อประมาณ ๕๐-๖๐ ปีที่แล้วมาแล้ว ในท้องถิ่นหนึ่งทางภาคใต้ของเรานี้เองได้มีการขว้างลูกขวานติดแสดம்பีเข้าใส่คู่อริในงานที่มีการประชันโรงของหนังตะลุง ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บเพียงแต่หัวแตกไปผู้หนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้พบของกลาง คือ "ลูกขวานที่ติดดวงตราไปรษณียากรอย่างสมบูรณ์แบบ" เรียกกันว่าทำร้ายร่างกายกันแบบส่งทางเมลล์อากาศก็ว่าได้

ในปัจจุบันนี้ลูกขวานอันเป็นอาวุธประจำถิ่นของชาวภาคใต้ในอดีตนั้น ได้สาบสูญสิ้นไปแล้วอย่างสิ้นเชิง ลูกขวานจะเหลืออยู่แต่เพียงชื่อและความหมายอันเป็นสำนวนภาษาที่ใช้กันในภาษาถิ่นใต้เท่านั้น ซึ่งก็หมายถึงผู้ที่ให้ความคุ้มครอง หรือให้ความอารักขาเจ้านายหรือผู้ที่ตนเคารพนับถือ และอาจจะหมายถึงผู้ช่วยเหลือรับใช้ที่ใกล้ชิด ลูกสมุน เลขานุการส่วนตัว หรือถ้าเป็น

ทหารชั้นผู้ใหญ่ ก็อาจมีนายทหารคนสนิทที่เรียกกันว่า "ท.ส." นั้นก็อยู่ในฐานะ "ลูกขวาน" ของเจ้านายของเขาก็ว่าได้ แม้แต่ศิษย์วัดคนสนิทของพระภิกษุสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งก็อาจจะเรียกว่า "ลูกขวาน" ได้เช่นกัน

กล่าวโดยรวมสำหรับคนไทยแล้ว ขวาน ยังนับเป็นสัญลักษณ์ของแผนที่ของประเทศไทยอีกด้วย เพราะคนไทยส่วนใหญ่เข้าใจและมองเห็นภาพอยู่เสมอว่า ลัทธิฐานอันเป็นดินแดนประเทศไทยของเรานั้นมีรูปร่างคล้ายกับขวาน ส่วนที่เป็นตัวขวานคือดินแดนที่เป็นภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่เป็นด้ามขวานนั้นก็คือดินแดนที่เป็นภาคใต้ของเรานี้เอง

บรรณานุกรม

ชิน อยู่ดี คนก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรมศิลปากร. ๒๕๑๒ "ดินแดนภาคใต้สมัยไพลสโตซีน" ใน รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๑ นครศรีธรรมราช, วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, ๒๕๒๑

----- สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรมศิลปากร, ๒๕๑๐

สุด แสงวิเชียร "ดินแดนภาคใต้สมัยไพลสโตซีน" ใน รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๑ นครศรีธรรมราช,วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, ๒๕๒๑

เจ้าขันตลีสี่มา นามขัตติยราชนิคม สมมติมหิสวรรคย์ พระเจ้านครคีรีธรรมาศ

ชาติ ศิลปรัศมี

คูและกำแพงเมืองโบราณ ภาพเก่าจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐ คนไทยที่มีกำลังอำนาจได้ตั้งเป็นก๊กเป็น
ชุมนุมทั้งหมด ๖ ชุมนุมคือ

๑. ชุมนุมกรมหมื่นเทพพิพิธ	๒. ชุมนุมพระยาตาก
๓. ชุมนุมเจ้าพระฝาง	๔. ชุมนุมพิษณุโลก
๕. ชุมนุมนครราชสีมา	๖. ชุมนุมพระยานคร

เจ้าชุมนุมทั้งหมดเหล่านี้ต่างก็หวังว่า จะยกตนเองขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินอยุธยาเมื่อสามารถกู้
เอกราชคืนมาจากพม่าได้และสามารถล้อมสู้ผู้คนได้มากกว่าชุมนุมอื่น สำหรับชุมนุมที่กล้าแข็งที่สุดคือ ชุมนุม
พระยาตาก โดยมีพระยาวชิรปราการ (สิน) เจ้าเมืองกำแพงเพชรได้เข้ามารับพระราชทานยศใหม่ในกรุงศรี

อยุธยาเป็น "พระยาตาก" ในขณะที่กรุงศรีอยุธยากำลังใกล้จะเสียแก่พม่า จึงได้ทำการช่วยรบอยู่นาน จนเห็นว่ากรุงศรีอยุธยาจะแตกแน่นอนแล้วเพราะขาดภาวะผู้นำที่ดี กษัตริย์ ๒ พี่น้องคอยแย่งราชสมบัติกัน พระยาตาก พร้อมทหาร ๕๐๐ คน เศษได้ตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปตั้งตนเป็นใหญ่ที่เมืองจันทบุรีจนสามารถสร้างกองทัพเรือมายึดเมืองป้อมปิ่นธนบุรีไว้ได้และเข้าตีกรุงศรีอยุธยาจากการยึดครองของพม่า แล้วสถาปนาธนบุรีขึ้นเป็นกรุงธนบุรี ราชธานีแล้วออกปราบปรามชุมนุมต่างๆ เพื่อรวบรวมคนไทยให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มี "เจ้า" เพียงคนเดียว ซึ่งพระยาตากหรือสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีก็ทรงทำสำเร็จ

พ.ศ. ๒๓๑๒ พระเจ้าตากสินหรือสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้เสด็จยกกองทัพเรือเข้าตีชุมนุมพระยานคร ซึ่งขณะนั้นตำแหน่งพระยานครว่างอยู่มีแต่ปลัดเมืองตั้งตนขึ้นเป็นใหญ่ว่า ตนคือ พระยานคร เมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกก็ตั้งตนขึ้นเป็นชุมนุมพระยานคร เมื่อพระเจ้าตากสินยกกองทัพมาปราบได้หนีไปปัตตานี แต่ถูกจับได้ยอมถวายตัวเป็นข้าเข้ารับราชการในกรุงธนบุรีมีความดีความชอบไม่น้อยเพราะสามารถช่วยรบจนชนะกองทัพพม่าที่ยกมาตีธนบุรีหลายครั้ง ยิ่งกว่านั้นยังได้ถวายพระธิดา ๓ องค์ให้พระเจ้าตากสินอีกด้วย

ตำแหน่งพระยานครศรีธรรมราชในช่วงนั้นเป็น "พระยามหานคร หัวเมืองชั้นเอก" ขึ้นกับราชธานีอยุธยาแต่ราชธานีจะเทียบชั้นพระยานครเป็น "พระยาประเทศราช" สูงกว่าเมืองพระยามหานครอื่น แม้แต่หัวเมืองชั้นเอก เช่น พิษณุโลก เพราะนครศรีธรรมราชเคยเป็น "ราชอาณาจักร" มาก่อน พระยานครจึงมีอิสระเสรีในการปกครองบ้านเมืองของตนอย่างเต็มที่ราชธานีควบคุมเพียงนโยบายหลักๆ เท่านั้น ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาเจ้าเมืองนครมักจะเป็นขุนนางผู้มีความดีความชอบเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของกษัตริย์ในราชธานีโปรดเกล้าฯ ให้มาปกครองเมืองนครตามธรรมเนียม แต่ในครั้งนี้ ภายหลังจากพระเจ้าตากสินทรงตีชุมนุมพระยานครแตกแล้วได้ให้ "เจ้านราสุริยวงศ์" พระเจ้าหลานเธอมาปกครองเมืองนครในฐานะ "เจ้านคร" มีฐานะเป็น "เจ้าประเทศราช ชั้นทสี่มา" โดยแต่งตั้งตำแหน่งขุนนางเพิ่มมากขึ้นให้สมกับฐานะเจ้านครมีพระราชอำนาจที่ได้รับพระราชทานเหนือกว่าพระยามหานคร ดังนั้นเมื่อเจ้านราสุริยวงศ์สิ้นพระชนม์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงมีพระราชดำริว่า

๑. เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าอาณาจักรประชาราษฎร์เมืองนครไม่มีที่พึ่งพิง กรมการเมืองจึงยกปลัดเมืองขึ้นเป็นพระยานครศรีธรรมราช

๒. เมืองปัตตานีได้ยกทัพมาตีเมืองนครเพื่อแย่งชิงความเป็นผู้นำของปักษ์ใต้ แต่ถูกพระยานครตีแตกกลับไปพระยานครมีความชอบมากที่รักษาเมืองไว้ได้

๓. เมื่อพระยานครมาอยู่ในกรุงธนบุรีก็ได้ออกช่วยรบกับกองทัพธนบุรีจนชนะพม่าหลายครั้งเป็นเกียรติปรากฏอยู่เสมอกับเป็นพระยานครศรีธรรมราช

๔. พระธิดาของพระยานครก็มีพระราชโอรสกับพระองค์แล้ว

๕. หากให้พระยานครรับราชการในกรุงธนบุรีก็ไม่มีตำแหน่งว่างให้สนองพระเดชพระคุณได้

๖. ข้าทาสของพระยานคร ๒๐ - ๓๐ คนคิดถึงบ้านเมืองของตนไม่เต็มใจอยู่ในกรุงธนบุรี

๗. เจ้านราสุริยวงศ์ "เจ้านคร" สิ้นพระชนม์แล้วอาณาจักรประชาราษฎร์ไม่มีที่พึ่งพิง

๘. พระยานครเคยผ่านแผ่นดินเป็น "เจ้าชั้นทสี่มา" อยู่แล้วก็ควรให้เป็นเจ้าชั้นทสี่มาสืบไป

๙. เมืองนครไม่ใช่เมืองพระยามหานครธรรมดาเช่นเมืองอื่น แต่เป็นเมืองพระยามหานคร เช่น "พระยาประเทศราช" เพราะเคยเป็น "ราชอาณาจักร" มาก่อน และเป็น "ตัวแทน" ของราชธานีในการปกครอง

ปักขีได้ทั้งหมดตลอดมา

๑๐. พระยานครเคยได้รับพระราชทานช้างต้น ม้าต้น เครื่องราชูปโภคบริโภครูปอย่างกษัตริย์ จากพระมหากษัตริย์กรุงศรีอยุธยาอยู่เสมอมา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพระยานครที่มีต่อราชธานีอย่างยิ่ง จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทั้ง ๑๐ ประการนั้น ทำให้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงตัดสินพระทัยว่าสมควรจะยกย่องพระยานคร (หนู) ขึ้นเป็น "พระเจ้านครศรีธรรมราช" หรือ ไปรดเกล้าฯ สถาปนาให้เป็น "พระเจ้าแผ่นดิน" เพราะเมืองนครก็เคยมีพระเจ้าแผ่นดินมาก่อนเพื่อมีพระราชอำนาจในการปกครองหัวเมืองอิสระในปักขีใต้ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งจะหมายถึงการทำให้พระราชอำนาจของพระองค์ในกรุงธนบุรีแข็งแกร่งขึ้นอีกด้วยหากมีเหตุเภทภัยกับราชธานีธนบุรีก็สามารถเรียกกระดมพลจากนครศรีธรรมราชเข้าไปช่วยเหลือทันที แม้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเองก็ทรงชำนาญเส้นทางการศึกษาทั้งทางบกและทางน้ำในเมืองนครศรีธรรมราชเป็นอย่างดี และในขณะนั้นมีแต่เมืองนครศรีธรรมราชเท่านั้นที่มีกองทัพช้าง กองทัพม้า กองทัพเรือ เสบียงอาหารไพร่พลทะเลลั่วทหารบริบูรณ์อยู่ แถมนยังมีหัวเมืองขึ้นหัวเมืองออกขนาดใหญ่ย่อมมากกว่า ๖๐ เมือง มาสวามิกัด ดังนั้นการสถาปนาพระยานครขึ้นเป็น "พระเจ้าแผ่นดิน" หรือ "เจ้าอิราชแห่งปักขีใต้" จึงเป็นพระราชนโยบายที่หลักแหลมลึกซึ้งยิ่งยากที่ใครจะนึกคิดไปถึง และที่สำคัญที่สุดพระยานครเป็นขุนนางที่พระองค์ทรงไว้วางพระราชหฤทัยได้มากกว่าและดีกว่าขุนนางหัวเมืองอื่น หากสถานการณ์ในกรุงธนบุรีไม่ชอบมาพากลอย่างไร พระองค์ก็สามารถเสด็จประพาสไปสู่เมืองนครศรีธรรมราชได้ทันทีในหลายเส้นทางและใช้เวลาไม่มากนัก

ด้วยพระราชนโยบายเช่นนี้ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดเกล้าฯ ให้ทำพระราชพิธีมอบเมืองนครและสถาปนาพระยานครขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินอย่างไม่มีรีรอ โดยทรงกำหนดผู้แทนพระองค์ หรือคณะผู้จําทูลพระราชโองการฯ มอบเมืองดังนี้

๑) ขุนสกลมณเฑียร	ผู้แทนกรมวัง
๒) ขุนวิเศษนุชิต	ผู้แทนกรมพระคลังและกรมท่า
๓) นายเทียรฆราช	ผู้แทนกรมอาลักษณ์
๔) นายจิตรบำเรอ	หัวหน้าตำรวจกรมออกซ้าย
๕) นายบัลลังก์กฤษฏ์	หัวหน้าตำรวจกรมในขวา
๖) แวงจตุลังคบาท	ผู้รักษาเท้าช้างพระที่นั่งทั้ง ๔ คน

รวมคณะผู้จําทูล ๙ คนเท่ากับสมัยอยุธยา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า โภชาอิสหากแขกอาหรับที่รับราชการไทยในกรมท่าสมัยอยุธยา เปลี่ยนมาเป็นชาวจีนคือ ขุนวิเศษนุชิตอาจจะเพราะสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงค้าขายเรือสำเภากับประเทศจีนมากกว่าประเทศอื่น จึงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนรับราชการในกรมพระคลังและกรมท่า เพราะในสมัยนี้ธนบุรีสามารถส่งทูตไปจีนถึง ๓ ครั้ง ส่วนคณะผู้จําทูลนี้หากมีภารกิจในกรุงธนบุรีจะทำอย่างไรตามความสงสัยของนักศึกษาคณะหนึ่งทีอ่านต้นฉบับของผู้เขียนแล้วถามขึ้นตรงนี้ขอตอบว่า คณะผู้จําทูลเป็นแต่เพียงผู้แทนหรือตัวแทนเท่านั้น หากมีภารกิจก็สามารถเรียกใช้คนอื่นในสังกัดเดียวกันได้เพราะทุกคนรู้งานดีอยู่แล้ว แต่ความรู้ความสามารถอาจจะต่างกันเท่านั้น โดยเฉพาะแวงจตุลังคบาทหรือทหารรักษาเท้าช้างพระที่นั่งอันถือว่าเป็นตัวแทนพระราชอำนาจของกษัตริย์นั้นมียู่ด้วยกันถึง ๔ ชุด สำหรับช้างพระที่นั่งเชือกหนึ่งโดยเฉพาะเชือกที่ทรงใช้ออกทำศึก ในจำนวน ๔ ชุดๆ ละ ๔ คน

รวม ๑๖ คน นั้นจะคุ้นเคยและรู้หน้าที่ ลักษณะนิสัยของช่างพระที่นั่งตัวที่ตนสังกัดเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อคนหนึ่งเสียชีวิตลงอีกคนหนึ่งในตำแหน่งเดียวกันจะเข้าทำงานแทนที่ได้ทันที โดยมากวางจุดลงคบาทะจะใช้คาบ ๒ มือเป็นอาวุธประจำกายและมีมือในเพลงดาบยอดเยี่ยมที่สุดในกองทัพทีเดียว

ในพระราชพิธีมอบเมืองนครให้เจ้าชันทสิมานามขัตติราชนิคมสมมติโสววรรคพระเจ้านครศรีธรรมราชครั้งนี้ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานกรมพระคลังมหาสมบัติดำเนินการดังนี้

๑. เจ้าพนักงานพระคลังมหาสมบัติเบิกทองคำสำหรับทำแผ่นพระสุพรรณบัตร หน้า ๖ สลึง
 ๒. ให้ช่างทองทำกล่องทองจำหลักสูง ๕ นิ้ว เส้นรอบวง ๑๒ นิ้ว ทั้งฝาทั้งตัวหน้า ๒ บาท ๒ สลึง เพื่อสำหรับใส่แผ่นพระสุพรรณบัตร
 ๓. ให้ช่างทองทำกล่องเงินหน้า ๑ ตำลึง ๒ บาท ๑ สลึงสูง ๖ นิ้ว เส้นรอบวง ๑๔ นิ้ว สำหรับใส่กล่องทองซึ่งใส่พระสุพรรณบัตร
 ๔. ให้ตีกล่องทองจำหลักทั้งฝาทั้งตัวหน้าและสูงใหญ่สำหรับใส่กล่องทองพระราชโองการ
 ๕. ให้ตีฝอบทองจำหลักทั้งฝาทั้งตัวหน้า-สูง-ใหญ่ สำหรับใส่ตราพระครุฑพ่าห์
 ๖. ให้ตีกล่องเงินจำหลักทั้งฝาทั้งตัวหน้า-สูง-ใหญ่ สำหรับใส่ฝอบทองรองตราพระครุฑพ่าห์
 ๗. ให้เจ้าพนักงานกรมพระคลังวิเศษเบิกงาช้างจากกรมพระคลังมหาสมบัติไปให้ช่างกลึงกลึงกล่อง-ใหญ่สำหรับใส่พระราชโองการ พระสุพรรณบัตรไว้ในกล่องเดียวกัน
 ๘. ให้ทำเจียดเขียนลายทอง (ถุงผ้า-ขาลี) สำหรับใส่ฝอบตราพระครุฑพ่าห์พร้อมกับถุงแพรลายทองสำหรับใส่กล่องพระราชโองการ พระสุพรรณบัตร
 ๙. ให้จัดพานทองแว่นฟ้า ๒ ชั้นมารองรับของในข้อ ๘ หากไม่มีพานทองสำหรับใส่กล่องพระราชโองการ พระสุพรรณบัตร
 ๑๐. พานทองแว่นฟ้าทั้ง ๓ สำหรับมีถุงยื่นแพรลายทองระบายปากถุงผูกกระโจมคลุมอีกชั้นหนึ่ง การจัดทำพานทองแว่นฟ้า ๒ ชั้นมารองรับ ถุงแพรลายทอง ผูกกระโจมคลุมสำหรับทั้ง ๓ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานกรมพระคลังวิเศษ ส่วนการทำกล่องทอง กล่องเงิน กล่องงา กล่องเจียด พานถุงยื่นเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานกรมอาลักษณ์
 ๑๑. ให้กรมแสงในซ้าย เบิกขี้ผึ้งไปกลึงหุ่นตราพระครุฑพ่าห์ พระราชโองการและพระสุพรรณบัตร เตรียมการสำหรับจารึกพระราชโองการและพระสุพรรณบัตร
 ๑๒. ให้กรมแสงในซ้ายเชิญตราพระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์ออกมาให้กรมอาลักษณ์ และกรมแสงในซ้ายแต่งบายศรี ๒ สำหรับ ศีรษะสุกร ๑ คู่เทียนทอง ๑ คู่เทียนเงิน ๑ คู่ ข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียนแป้งหอม น้ำมันหอม ๆ
 ๑๓. ให้อาลักษณ์เปิดผ้าขาวจากกรมพระคลังวิเศษมาปู ๑ ผืน ห่ม ๑ ผืน ใช้สวมใส่เวลาจารึกพระราชโองการและพระสุพรรณบัตร แล้วจำลองตราพระครุฑพ่าห์ลงขี้ผึ้งหุ่นซึ่งกรมแสงในซ้ายทำไว้นั้น
 ๑๔. เสร็จแล้วเชิญเสด็จพระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์และพระสุพรรณบัตรเข้ากล่องใส่ถุงยื่นอาลักษณ์จะปิดตราบนปากถุงด้วยขี้ผึ้ง กล่องปากถุงยื่นพานตามธรรมเนียม ในการนี้ต้องเชิญเจ้าพนักงานจุดสดมภ์ (ตัวแทนของกรมเวียง กรมวัง กรมคลังกรมนา-ขาลี) มานั่งคู่เป็นสักขีพยานจนแล้วเสร็จ
- จากข้อ ๑ - ข้อ ๑๔ เป็นการเตรียมพระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์และพระสุพรรณบัตรในพระราชพิธีมอบเมืองนครของกรุงธนบุรี เป็นที่น่าสังเกตว่า ในสมัยกรุงธนบุรีจะให้ความสำคัญตราพระครุฑพ่าห์

ตัวแทนองค์กษัตริย์มากกว่าพระสุพรรณบัฏด้วยการออกนามตราพระครุฑพ่าห์นำหน้าพระสุพรรณบัฏอยู่เสมอ เมื่อเตรียมการเสร็จแล้วก็ถึงขั้นตอนการเชิญเสด็จพระราชโองการจากกรุงธนบุรีไปยังเมืองนครซึ่งจะจัดให้มีความสง่างาม เอิกเกริก น่าเกรงขามมีรูปแบบรายละเอียดกระบวนการพระราชพิธีที่สวยงามอลังการมากกว่าสมัยกรุงศรีอยุธยา มาก ดังรายละเอียดการพิธีดังนี้

๑. ให้สนมพลเรือนและข้าหลวงผู้จำทูลนุ่งสบักลายใส่เสื้อครุยขาวไปเชิญเสด็จพระราชโองการตราพระครุฑพ่าห์และพระสุพรรณบัฏไปขึ้นนอวของจตุรมุข โดยมีนายตำรวจ ๔ คน เชิญพระวอ หรือ เดินนำหน้ามีเจ้าหน้าที่คานหามพระวอ ๑๐ คน

๒. ให้กรมวังจัดเครื่องสูงเดินนำหน้ากระบวนการพระราชโองการฯ ๓ คู่ หลัง ๒ คู่ สัปทน ๔ คัน (ร่วมขนาดใหญ่-ขาลี)

๓. ให้กรมกลาโหมเกณฑ์กลองชนะ ๓ คู่ ปี ๑ คัน แตรวง ๑ คู่ แห่งระโคมพระราชโองการฯ

๔. ให้มหาดไทยเกณฑ์ขุนนางยศชั้น พระ หลวง ขุน หมื่น ทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนนุ่งสบักลายใส่เสื้อครุยขาวเดินประสานมือแห่ไปหน้ากระบวนการพระราชโองการฯ ๒๐ คู่ แห่งตามหลัง ๑๐ คู่ รวม ๓๐ คู่

๕. ให้เกณฑ์ทหารใส่เสื้อเกราะและหมวก ถือบินคาบศิลา (ชื่อจากโปรตุเกสเป็นปืนที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้นก่อนจะต้องอดับบรรจุดินชนวนก่อนทุกครั้ง-ขาลี) และทหารถือธนูหางไก่ (ดอกธนูอาบยาพิษหางดอกศรีใส่หางขนไก่ เมื่อยิงออกไปจะทะลุทะลวงรวดเร็วมากต้านกระแสดมได้-ขาลี) แหน่นำหน้ากระบวนการ ขุนนางยศ พระ หลวง ขุน หมื่น ซึ่งเดินประสานมือแห่นั้นไปข้างหน้ากระบวนการแห่งพระราชโองการ ๓๐ คู่ ข้างหลัง ๑๕ คู่

๖. ให้มีธงรั้ว ธงฉาน (ธงรั้ว ผืนธงอ่อนลู่ลงตามคันธง ธงฉาน ยืนธงแข็งตั้งฉากกับคันธง-ขาลี) แห่งตามกระบวนการไปจนถึงเรือพระที่นั่ง

๗. ขณะแห่งพระราชโองการฯ ให้คณะผู้จำทูล ๕ นาย ไปปลุกฉนวนคอยรับเสด็จพระราชโองการ ริมบ้านพระนวโชติ

๘. ให้พนักงานและตำรวจ ๔ นาย ไปปลุกฉนวนคอยรับเสด็จพระราชโองการฯ ริมบ้านพระนวโชติ

๙. ให้ตกแต่งเรือพระที่นั่ง "ศรีสนก" ซึ่งแห่งพระศพมาจากเมืองนคร มาตกแต่งดาดสีหลังคารอยเขียน เก้าที่มีหมองไป โปรดเกล้าฯ ให้เขียนตกแต่งซ่อมแปลงขึ้นใหม่ให้งดงาม แล้วให้กรมวังเอาม่านไปผูกทั้ง ๔ ด้าน เสร็จแล้ว ก็เชิญเสด็จพระราชโองการฯ ลงเรือพระที่นั่ง

๑๐. ให้มหาดไทยและกลาโหมเกณฑ์เรือแห่เป็นคู่ๆ จากขุนนางยศชั้น พระหลวง ขุน หมื่น โดยใช้เรือยาวขนาด ๗-๙ วาเป็นอย่างน้อย ซึ่งขุนนางแห่เรือนี้จะต้องแต่งตัวโอโงะ นุ่งกินเครื่องอุปโภคบริโภค ตามบรรดาศักดิ์ไปบนเรือ นำเสด็จเรือพระราชโองการฯ ๑๕ คู่ แห่งตามหลัง ๗ คู่ จนกว่ากระบวนการแห่งจะไปถึงด่านปากลัด (พระประแดงสมุทรปราการ-ขาลี)

๑๑. ในเรือแห่เข้ากระบวนการจะต้องมีสัปทน ๔ คัน กลองชนะ ๓ คู่ ปีคัน ๑ คู่ แตรวง ๑ คู่ ให้แห่งระโคมไปตลอดเส้นทางจนถึงเมืองนครและกลับเข้ากรุงธนบุรีเมื่อเสร็จสิ้นพระราชพิธีมอบเมืองแล้ว

ในพระราชพิธีมอบเมืองนครครั้งนี้ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงมีพระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้พระยานครคินเมือง (กลับมาครองเมือง-ขาลี) เป็น "พระเจ้าแผ่นดิน" เป็น "เจ้าประเทศราช" ในตำแหน่ง "เจ้าขันตสีมานามขัตติยราชนิคมสมมติมหีสวรรค์ พระเจ้านครศรีธรรมราช" แทนเจ้านครสุริยวงศ์ "เจ้านคร" พระเจ้าหลานเธอที่สิ้นพระชนม์ไป ดังนั้นพระองค์จึงทรงพระราชทานทรัพย์สำหรับตำแหน่งพระเจ้าแผ่นดิน

เป็นอันมากร่วมมากกับกระบวนเรือแห่พระราชโองการฯ ซึ่งมีรายการดังต่อไปนี้

๑) ข้างต้น	๒) ม้าต้น
๓) เครื่องราชูปโภค	๔) พระมาลา (หมวก) อย่างฝรั่งสี่เหลี่ยม
๕) พระเกี้ยวทองคำ	๖) พระยอดทองคำ
๗) พระยีกาทองคำทองหนัก ๒ ตำลึง	๘) ขนนกการเวก ๑ องค์
๙) ฉลองพระองค์ทรงประพาสสี่เหลี่ยม	๑๐) สังเวียนบังพระกร ฉลองพระศอหนักทอง ๒ ตำลึง
๑๑) ฉลองพระองค์อย่างน้อย	๑๒) เข็มขาก้านแย่งคุมผ้า
๑๓) ฉลองพระองค์ญี่ปุ่นพื้นไหมดดอกเครือ	๑๔) ภูษาลาย ๖ คีบบัวผันพื้นขาว
๑๕) ภูษาลาย ๖ คีบช่องกระจงคอนกขาว	๑๖) ภูษาคลุ่มบรรทมเทพประนมสี่ทิศซั้วแพรกรายแดง
๑๗) สนับเพลาชิงซอน	๑๘) พานพระศรี (พานหมาก) ทองคำหนัก ๑๘ ตำลึง
	๓ บาท เครื่องในทองคำ ตลับภูทั้งสร้อยหนัก ๓
	บาท ๑ สลึง เต้าปูนหนัก ๑ ตำลึง ๑ บาท
	จอกเพ็ญมีเชิงหนัก ๓ บาท ๒ สลึง จอกเพ็ญ
	น้อยหนัก ๒ บาท ๓ สลึง ผอบใหญ่หนัก ๑
	ตำลึง ๑ สลึง ผอบน้อยหนัก ๑ ตำลึง ๑ เพ็ญ
	ด้ามมีดหมากหนัก ๑ บาท ๑ สลึง
๑๙) พระเต้าทองคำหนัก ๑๑ ตำลึง	๒๐) บัวนพระโอบสุริยทองคำหนัก ๓ ตำลึง
๒๑) พานเงินจำหลักปากกระจงพระ	๒๒) สุพรรณภาชนะเงินของควา ๓ เต้าปากจำหลัก
ภูษาหนัก ๒ ชั่ง ๒ ตำลึง ๑ บาท	อย่างญี่ปุ่นหนัก ๓ ชั่ง ๕ ตำลึง
๒๓) สุพรรณภาชนะเงินของเสวย ๔ เต้า	๒๔) บัวนพระโอบสุริยเงินอย่างเทศหนัก ๑ ชั่ง
ปากจำหลักอย่างญี่ปุ่นหนัก ๑ ชั่ง	๓ ตำลึง ๒ บาท
๓ ตำลึง ๒ บาท	
๒๕) พระกลด ๑ องค์	๒๖) พรหมที่ ๕ คีบ ๑ ผืน
๒๗) เงินตรา ๓๐ ชั่ง	๒๘) ฉลองพระบาทอย่างเทศหนักทองขาว ๑ คู่
๒๙) พระเสลี่ยงงา ๑ องค์ (ทำด้วย	๓๐) เรือพระที่นั่งครุฑตาดสี่ ๑ ลำ
งาช้าง-ขาลี)	
๓๑) พระแสงดาบญี่ปุ่นด้ามกัลปังหาสันทองคำ ปลอกทองคำ ๑ องค์	
๓๒) พระแสงหอกขัดด้านแก้ว ปลอกทองคำประดับพลอย ๒ องค์	
๒๓) พระแสงปืนสั้นคร่ำทอง ๑ องค์	
๒๔) พระแสงปืนยาว ๔ คีบ คร่ำทอง ๒ องค์	
๒๕) พระแสงปืนคาบศิลายาวลำหรับติดท้ายพระที่นั่ง ๑๐ องค์ (ปืนยาวลำหรับใช้บนช้างพระที่นั่ง	
หรือพระที่นั่งที่ประทับในวัง หรือประพาสไปที่ใดจะต้องมีพระแสง ปืน ๑๐ กระบอกนี้เป็น	
อาวุธสำรอง-ขาลี)	

จากรายการที่ปรากฏเมื่อรวมทองคำทั้งหมดแล้วจะได้ทองคำหนักประมาณ ๗๗๒ บาท หากคิด

แบบคร่าวๆ ว่า ทองคำหนัก ๑ บาท ราคาปัจจุบันโดยประมาณ ๕,๐๐๐ บาท (มีค. ๒๕๓๗) เครื่องราชูปโภค ในการมอบเมืองนครครั้งนี้จะเป็นเงินถึง ๓,๘๖๐,๐๐๐.-บาท ที่เดียว ในขณะที่หน่วยเงินเป็นเบี้ย (หอยเบี้ย รูปแบบสีขาวเก็บจากหาดเบี้ยซัด อ.ปากพนัง ส่งไปขายอยุธยา-ซาลี) เป็นของที่ต่ำกว่าหน่วยสตางค์ยังมีค่าอยู่ ก็แสดงว่าเครื่องราชูปโภคเหล่านั้นมีค่ามากมายมหาศาลไม่น้อย หากประเมินแบบหยาบๆ ว่า ค่าของเงินเพิ่ม จาก ๑ สตางค์ ขึ้นมาเป็น ๑๐๐ สตางค์ หรือ ๑ บาท ที่เป็นหน่วยเงินต่ำที่สุดในตลาดการเงินปัจจุบันราคา ๓,๘๖๐,๐๐๐.- บาท ก็จะเป็น ๓๘๖,๐๐๐,๐๐๐.- บาท โดยที่ยังไม่ได้คูณอัตราส่วนเงินจากเบี้ยเป็นไฟ เป็นปีก่อนที่จะถึงหน่วยสตางค์เลย

ยิ่งกว่านั้นสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรียังโปรดเกล้าฯ รับสั่งว่า "แลซึ่งเครื่องราชูปโภคบริโภคนสิ่งใดมี ไม่ครบก็ให้ พระเจ้านครศรีธรรมราชและเสนาบดีทำนุบำรุงจัดแจงขึ้นให้ครบบริบูรณ์ตามธรรมเนียมกษัตริย์" แสดงว่าสิ่งของสำหรับกษัตริย์ที่พระราชทานให้พระเจ้านครศรีธรรมราชไปนั้นยังขาดตกบกพร่องอยู่บ้าง แต่ก็คง จัดทำขึ้นได้เองในโอกาสต่อไป

ส่วนลูกหลวงของพระเจ้านคร เสนาบดี ข้าเฝ้า มหาดเล็กเมืองนครที่ได้เข้ามารับราชการในกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินก็พระราชทานสิ่งของให้ตามยศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชโอรสของพระเจ้านครได้รับ พระราชทานดังนี้

- ๑) ฉลองพระองค์เข้มขาบก้านแย่งพื้นแดง ดุมตาด ๑ ตัว
- ๒) เสื้อก้านแย่งกระบวนจีนพื้นม่วงดุมผ้า ๑ ตัว
- ๓) ผ้าผวยหม่นอนลายเขมราชพื้นแดงซบในแพร ๑ ตัว
- ๔) ถาดหมาก คนโทกาไหล่ทองอย่างเจ้าราชินิกุล ๑ สำหรับ
- ๕) พรมน้อย ๔ คืบผืนหนึ่ง
- ๖) เงินตรา ๕ ชั่ง
- ๗) ปืนรองทรงยาว ๔ คืบคร่ำทองรางครึ่งท่อน ๑ กระบอก
- ๘) ปืนรองทรงสั้นท้ายหอยโข่งคร่ำทอง ๒ กระบอก
- ๙) เรือรบ ๑ ลำ

สำหรับขุนนางจะได้รับพระราชทานของต่างกันตามยศ ฐานะและหน้าที่ เช่น

- ๑) พระยาขลาใหม่ ได้รับพระราชทานถาดหมาก คนโทเงิน ๑ สำหรับกับเงินตรา ๓ ชั่ง
- ๒) พระยาโกษา ได้รับพระราชทานเสื้อญี่ปุ่นผืนหนึ่ง ถาดหมาก คนโทเงิน ๑ สำหรับ เงินตรา ๓ ชั่ง กับเรือรบ ๑ ลำ
- ๓) พระอุทัยธรรม เสื้อเข้มขาบสีจัน ผุดดอกยืนตัวหนึ่ง ถาดหมาก คนโทเงินสำหรับหนึ่ง เงินตรา ๓ ชั่ง กับเรือรบ ๑ ลำ

การเตรียมการพระราชพิธีมอบเมืองนครแก่พระเจ้านครศรีธรรมราชครั้งนี้ เจ้าพนักงานทุกฝ่ายจะได้ ค่าทำงานมากกว่าการเตรียมการพระราชพิธีมอบเมืองนครสมัยอยุธยาถึง ๒ เท่าตัว (ในบันทึกเขียนว่า ๑ เท่า ตัวซึ่งหมายถึง เพิ่มขึ้นจากเดิมเท่าเดิม เท่าหนึ่งแต่ปัจจุบันเรียกว่า ๒ เท่า-ซาลี) และงานที่เตรียมการก็มากขึ้น กว่าแต่ก่อนเพราะเป็นการเตรียมงานไปเป็นพระเจ้าแผ่นดินไม่ใช่ขุนนางผู้ครองเมืองดังสมัยอยุธยา ค่าทำงาน ของเจ้าพนักงานทุกฝ่ายในครั้งนี้นวมแล้วเป็น ๔๑ ชั่ง ๓ บาท หรือ ๓,๒๘๓.- บาท ซึ่งพระเจ้านครศรีธรรมราช เองก็จบบัญญาที่จะจ่ายเงินส่วนนี้ให้เจ้าพนักงานตามประเพณีเพราะเงินทองไม่คล่องตัวนัก ซึ่งเรื่องนี้

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีถึงกับรับสั่งว่า

"ขณะนี้พระยานครยังขัดสนอยู่แต่ครั้งจะเรียกเอาเพียงครึ่งหนึ่ง ธรรมเนียมกฎหมายจะพันเพื่อนไปหนึ่ง เจ้าพนักงานทั้งปวงจะว่ากล่าวตีเตือนเอาได้ว่า พระเจ้านครศรีธรรมราชออกไปผ่านแผ่นดินเมืองนครเป็นกษัตริย์เจ้าประเทศราช เงินค่าธรรมเนียมก็ติดค้างเราอยู่ พระเจ้านครศรีธรรมราชจะเสียพระเกียรติยศไป ดังนั้นอย่าให้ลดเก็บด้วยเกรงใจกันจงเก็บเงินให้เต็มตามอัตรา เพื่อให้เป็นพระเกียรติยศศักดิ์ศรีในพิภพแผ่นดินเมืองนครสืบไป" เมื่อทรงพระกรุณาสั่ง ณ ท้องพระโรง มีพระราชวงศ์และขุนนางรอเฝ้าเป็นสักขีพยานดังนี้

๑) สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์	๒) พระเจ้าหลานเธอ กรมขุนอนุรักษ์สงคราม
๓) หม่อมเจ้า ประทุมไฉจิตร	๔) หม่อมเจ้า มงคล
๕) เจ้าพระยาอนุวงศ์ราชา	๖) เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช
๗) เจ้าพระยามหาสมบัติ	๘) เจ้าพระยาอินทวงศา
๙) เจ้าพระยาราชนาถ	๑๐) พระยาราชทูต
๑๑) พระสมบัตินาย	๑๒) พระศรีมโหสถ
๑๓) พระยาจักรี	๑๔) พระยามหาเสนา
๑๕) พระยายมราช	๑๖) พระยาพิชัยไศศวรรย์
๑๗) พระยาสุรเสนา	๑๘) พระยารวมไตรโลก
๑๙) พระยาพิชัยราชา	๒๐) พระยาธิเบศร์บดี
๒๑) พระยาพิจิตร	๒๒) พระครูพิเชต (พรหมณัฏโรหิตประจำ
๒๓) พระมหาอำมาตย์	ราชสำนัก-ชาลี)
๒๔) พระราชสุภาวดี	๒๕) พระวิฆิตนรงค์
๒๖) พระท้ายน้ำ	๒๗) ขุนหลวงพระไกรสิทธิ์
๒๘) ขุนไชยอาญา พร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช พระพุทธโฆษาและพระอาลักษณ์ เฝ้าทูลละออง	

ธุลีพระบาทอยู่ด้วย

ในการเดินทางนำเสด็จพระราชโองการมอบเมืองนครและสถาปนาพระเจ้านครศรีธรรมราชครั้งนี้เป็นการเดินทางด้วยเรือตลอดเส้นทางไปจนถึงนครศรีธรรมราชเข้าเทียบท่าที่วัดท่าโพธิ์พร้อมด้วยเรือบรรทุกเครื่องราชูปโภคบริโภคและเครื่องพระราชทานทั้งหลายซึ่งคงจะรวมถึง "ช้างต้น" และ "ม้าต้น" ด้วย ดังนั้นกระบวนเรือนำเสด็จพระราชโองการครั้งนี้คงยิ่งใหญ่ไพโรจน์มากกว่าสมัยอยุธยาหลาย ๑๐ เท่าทีเดียว ซึ่งทางฝ่ายกรมการเมืองนครได้ทำหออเรือมณฑลรับพระราชโองการที่หน้าหอพระพุทธสิหิงค์เช่นเดิม ส่วนกระบวนรับเสด็จพระราชโองการและพระเจ้านครศรีธรรมราช กรมการเมืองนครได้จัดกระบวนช้างศึกชุดใหญ่ของเมืองนครตามบูรณราชประเพณีมารับเสด็จไปจนพระยานครซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกันกับหอพระพุทธสิหิงค์ การสร้างหอพระราชโองการครั้งนี้ ทางกรุงธนบุรีออกเงินค่าสร้างให้เป็นเงิน ๗ ตำลึง ๑ บาท (๒๙ บาท) แต่หอรับพระราชโองการนี้ แทนที่จะเป็นมณฑลเรือนยอดสร้างบนพื้นดินดังสมัยอยุธยา กลับสร้างบนเสลี่ยงคานหามขนาดใหญ่เพื่อจะใช้หามไปวัดพระบรมธาตุในวันรุ่งขึ้น แสดงว่า มีแนวความคิดดีมากเพราะเมื่อนำเสด็จพระราชโองการไปถึงพระวิหารหลวงเหล่าสนม (ทหารชั้นผู้น้อย) ก็ยกพระมณฑลทั้งองค์ออกไปจากเสลี่ยงคาน

งบประมาณเพื่อการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๙

ประจักษ์ เรืองจิรัชเสียร : รวบรวม

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยความเห็นชอบของสภาจังหวัดในการประชุม สมัยสามัญครั้งที่ ๑ ประจำปี พ.ศ.๒๕๓๙ ได้ประกาศใช้ข้อบัญญัติจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พุทธศักราช ๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๙ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๘ เป็นต้นไป มีประมาณการรายรับซึ่งได้ตั้งจ่ายเฉพาะเงินรายได้จังหวัด (ไม่รวมเงินกู้ เงินที่จ่ายจากเงินสะสม เงินอุดหนุน จากรัฐบาลและหน่วยงานอื่นๆ จำนวน ๒๗๙,๔๑๓,๐๐๐.- บาท และประมาณการรายจ่าย จำนวน ๒๗๐,๙๒๐,๗๔๓.- บาท ซึ่งงบประมาณที่ตั้งจ่ายดังกล่าว แยกเป็น งบประมาณเพื่อการพัฒนาในส่วนราชการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ในส่วนอำเภอมืองนครศรีธรรมราช

หมู่ที่ ๒ ตำบลกำแพงเขาขนาดกว้าง ๖ เมตร ผิวจราจร ๔ เมตร ระยะทางยาว ๒,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๗๒๖,๕๐๐.- บาท

๑.๖ ปรับปรุงถนนสายปากบ้าย - บ้านนาอิน หมู่ที่ ๗ ตำบลกำแพงเขา ขนาดกว้าง ๖ เมตร ผิวจราจร ๔ เมตร ระยะทางยาว ๒,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๕๕๗,๙๐๐.-บาท

๑.๗ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่สายบ้านทุ่งนุ้ย - คลองชลประทาน หมู่ที่ ๔ ตำบลไชยมนตรี ผิวจราจร กว้าง ๔ เมตร ระยะทางยาว ๑,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑,๖๐๐,๐๐๐.- บาท

๑.๘ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่สายหัวท่า - ไชยมนตรี หมู่ที่ ๑, ๒, ๖ ตำบลมะม่วงสองต้น ขนาดกว้าง ๔ เมตร ยาว ๗๕๐ เมตร เป็นเงิน ๑,๑๐๔,๐๐๐.- บาท

๑.๙ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่สายยวนแหล - สามแยกทางเข้าบ้านใหม่ หมู่ที่ ๔ ตำบลโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาเคียน ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ระยะทางยาว ๑,๘๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒,๙๒๑,๖๐๐.- บาท

๑.๑๐ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่สายบ้านนางพญา - ปากชอย ๓๕ หมู่ที่ ๓ ตำบลปากนคร ผิวจราจร กว้าง ๔ เมตร ระยะทางยาว ๑,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑,๖๐๐,๐๐๐.- บาท

๑.๑๑ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริม ไม้ไผ่สายสี่แยกบ้านหัวน้ําเย็น - เขตตำบลท่าจิว หมู่ที่ ๓, ๔ ตำบลนาทราย ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ระยะทางยาว ๑,๒๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑,๙๒๐,๐๐๐.- บาท

๑.๑๒ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองบางจากที่วัดบางสะพาน หมู่ที่ ๗ ตำบลบางจาก ผิวจราจร กว้าง ๕ เมตร ยาว ๕๐ เมตร สูงประมาณ ๓.๕๐ เมตรเป็นเงิน ๒,๓๐๐,๐๐๐.- บาท

๑.๑๓ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองบางเกล้า หมู่ที่ ๙ ตำบลบางจาก ผิวจราจรกว้าง ๕ เมตร ยาว ๓๐ เมตร สูงประมาณ ๓ เมตร เป็นเงิน ๑,๓๘๐,๐๐๐.- บาท

๑.๑ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองสามแพรก-บ้านไร่บน หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าไร่ ขนาดผิวจราจร กว้าง ๕ เมตร ทางเท้าข้างละ ๐.๕๐ เมตร สูง ๓ เมตร เป็นเงิน ๖๙๐,๐๐๐.- บาท

๑.๒ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่สายบางพุทรา - เสือโจร หมู่ที่ ๒, ๕, ๖ ตำบลท่าไร่ กว้าง ๔ เมตร ไหล่ทางข้างละ ๐.๕๐ เมตร ระยะทางยาว ๒๐๐ เมตร เป็นเงิน ๓๒๐,๐๐๐.- บาท

๑.๓ ปรับปรุงถนนสายทางเข้าอนามัย - บ้านปากพญา หมู่ที่ ๗ ตำบลท่าซัก ขนาดกว้าง ๖ เมตร ผิวจราจร กว้าง ๔ เมตร ยาว ๓,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๘๐๕,๙๐๐.- บาท

๑.๔ ปรับปรุงถนนสายบ้านศาลาสีหน้า หมู่ที่ ๘ ตำบลท่าซัก ขนาดกว้าง ๖ เมตร ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ระยะทางยาว ๑,๘๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒๑๗,๗๐๐.- บาท

๑.๕ ปรับปรุงถนนสายสามแยกบ่อช่อย - วัดขัน

๒. ในส่วนอำเภอกาบัง

๒.๑ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลอง
มาบขวาง หมู่ที่ ๕ ตำบลขนานนาก ผิวจราจรกว้าง ๕
เมตร ยาว ๑๔ เมตร สูงประมาณ ๒.๕๐ เมตร เป็นเงิน
๗๗๐,๐๐๐.- บาท

๒.๒ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้าม
คลองบ้านดอนสำราญ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าระกำ
ผิวจราจร กว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๖ เมตร สูงประมาณ
๒.๕๐ เมตร เป็นเงิน ๘๘๐,๐๐๐.- บาท

๒.๓ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลอง
ควาย ตอนล่าง หมู่ที่ ๒ ตำบลปากพ่องฝั่งตะวันตก
ผิวจราจรกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๔ เมตร สูงประมาณ
๓ เมตร เป็นเงิน ๗๗๐,๐๐๐.- บาท

๒.๔ ปรับปรุงผิวจราจรสายแพรงจุด - ชายทะเล
หมู่ที่ ๑ ตำบลบางพระ ผิวจราจรกว้าง ๓ เมตร ยาว
๔,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๔๖๕,๗๕๐.- บาท

๒.๕ ก่อสร้างถนนดินบ้านเกาะทัง หมู่ที่ ๗ ตำบล

ท่าพญา โดยยกระดับถนนจากของเดิม สูง ๑.๒๐ เมตร
ถนนกว้าง ๘ เมตร และมีผิวจราจรกว้าง ๖ เมตร ยาว
๓,๒๐๐ เมตร (จากดินสองข้างทาง) พร้อมฝังท่อ
ระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
๐.๘๐ เมตร จำนวน ๙ ท่อน เป็นเงิน ๔๑๔,๐๐๐.-
บาท

๒.๖ ปรับปรุงถนนสายบ้านบางว่า - ชายทะเล
หมู่ที่ ๕ ตำบลปากพ่องฝั่งตะวันออก ผิวจราจรกว้าง
๔ เมตร ยาว ๕,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๖๗๒,๐๐๐.- บาท

๒.๗ ปรับปรุงถนนนายสามแยกวัดบางเขิน - วัด
ทรงบน หมู่ที่ ๘, ๒, ๓, ๔ ตำบลบางตะพวง ผิวจราจร
๔ กว้าง เมตร ยาว ๖,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๘๐๖,๔๐๐
.- บาท

๒.๘ ปรับปรุงถนนสายระหว่าง หมู่ที่ ๕ - หมู่ที่
๗ ตำบลเกาะทวด ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาว ๕,๐๐๐
เมตร เป็นเงิน ๖๗๒,๐๐๐.- บาท

๒.๙ ปรับปรุงถนนสายหมู่ที่ ๒ ริมคลองเกาะรุ้ง -
หมู่ที่ ๓ ริมคลองบางไทร ตำบลบ้านใหม่ ผิวจราจร
กว้าง ๔ เมตร ยาว ๕,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๖๗๒,๐๐๐.-
บาท

๒.๑๐ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กระหว่าง หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านเพิง ขนาดผิวจราจรกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สูง ๓ เมตร เป็นเงิน ๖๖๐,๐๐๐.-บาท

๒.๑๑ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้าม คลองมัน หมู่ที่ ๔ ตำบลหูล่อง ผิวจราจรกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๖ เมตร สูงประมาณ ๓.๓๐ เมตร เป็นเงิน ๘๘๐,๐๐๐.- บาท

๒.๑๒ ขุดลอกคลองกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร บ้านบางมะพร้าว หมู่ที่ ๖, ๑๕ ตำบลชะเมา ขนาด ปากกว้าง ๗ เมตร ท้องกว้าง ๕ เมตร ลึกเฉลี่ย ๓ เมตร ยาว ๔,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๘๕๕,๐๐๐.- บาท

๒.๑๓ ปรับปรุงถนนสายหมู่บ้านระหว่างหมู่ที่ ๒ -

หมู่ที่ ๓ ตำบลแหลมตะดุมพุก ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาว ๑,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑๖๘,๐๐๐.- บาท

๒.๑๔ ก่อสร้างถนนดินายบ้านบางไทรออก - บ้านบางตะพง หมู่ที่ ๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘ ตำบลบางศาลา ผิวจราจรกว้าง ๘ เมตร ยาว ๔,๓๕๐ เมตร เป็นเงิน ๗๐๔,๗๐๐.- บาท

๒.๑๕ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้าม คลองสุขุม หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองน้อย ผิวจราจรกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๘ เมตร สูงประมาณ ๓ เมตร เป็นเงิน ๙๙๐,๐๐๐.- บาท

๒.๑๖ ปรับปรุงถนนสายในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘ ตำบลปากแพรก ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาว ๓,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๔๘๓,๐๐๐.- บาท

๓. ในส่วนอำเภอทุ่งสง

๓.๑ ปรับปรุงถนนสายบ้านพรุดินนา - ศาลา ปู่หม้อ หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาขาว ทำผิวจราจรกว้าง ๔

เมตร ยาว ๔,๔๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำ คอนกรีตเสริมเหล็กเป็นเงิน ๗๖๖,๐๐๐.- บาท

๓.๒ ปรับปรุงถนนสายจากสะพานข้ามคลอง ท่าหลวง - บ้านวังเต่า - บ้านทุ่งควาย หมู่ที่ ๓, ๑ ตำบลเขาโร ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาว ๘,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑,๔๒๘,๐๐๐.- บาท

๓.๓ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองพังผ้า หมู่ที่ ๑ ตำบลน้ำตกผิวจรรยา กว้าง ๕ เมตร สูง ๔.๕๐ เมตร ยาว ๑๘ เมตร เป็นเงิน ๗๕๖,๐๐๐.- บาท

๔.๑ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามห้วยทิดเมือง หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเขลียง ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๘.๐๐ เมตร สูงประมาณ ๓.๐๐ เมตร เป็นเงิน ๓๔๔,๐๐๐.- บาท

๔.๒ ปรับปรุงถนนสายบ้านนางดับ - บ้านกลาง หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเขลียง ขนาดผิวจรรยา กว้าง ๔ เมตร ยาว ๒,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒๗๓,๐๐๐.- บาท

๔.๓ ปรับปรุงถนนจากสะพานนายกกล้า - บ้านทุ่งค้อ หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๖ ตำบลหลักช้าง ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๐,๐๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำ เป็นเงิน ๖๐๔,๕๐๐.- บาท

๔.๔ ปรับปรุงถนนจากบ้านนายวัน - สามแยกนาหว่า หมู่ที่ ๕ ตำบลหลักช้าง ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๔,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒๖๑,๒๗๐.- บาท

๔.๕ ปรับปรุงถนนสายสามแยกโคกทือ - บ้านนายพร้อม อำลวย หมู่ที่ ๒, ๕ ตำบลหลักช้างขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๒,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑๔๕,๑๗๐.- บาท

๔. ในส่วนอำเภอฉวาง

๓.๔ ปรับปรุงถนนสายหน้าโรงเรียนบ้านคอกช้าง - สามแยกสวนส้ม - ถนนสายสำโรงราษฎร์ประดิษฐ์ หมู่ที่ ๕, ๗, ๓ ตำบลนาหลวงเสน ผิวจรรยา กว้าง ๔ เมตร ยาว ๗,๐๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำ

คอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นเงิน ๑,๓๑๕,๐๐๐.- บาท

๓.๕ ก่อสร้างคูระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก สระน้ำบ้านหนองเลน หมู่ที่ ๕ ตำบลนาโพธิ์ ขนาดปากกว้าง ๑ เมตร ก้นกว้าง ๑ เมตร ลึก ๑ เมตร ยาว

๑๕๐ เมตร เป็นเงิน ๒๒๐,๐๐๐.- บาท

๓.๖ ก่อสร้างคลองส่งน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กบ้าน
วังเนียง หมู่ที่ ๔, ๖ ตำบลกะปาง ขนาดปากกว้าง
๑.๘๐ เมตร ก้นกว้าง ๐.๖๐ เมตร ยาว ๒,๐๐๐ เมตร
เป็นเงิน ๑,๒๐๐,๐๐๐.- บาท

๓.๗ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายวัดธรรม
เผด็จ - สีแยกวงษ์ หมู่ที่ ๓, ๘, ๑๐ ตำบลควนกรด
หมู่ที่ ๓ ตำบลนาไม้ไผ่ ผิวจราจรกว้าง ๕ เมตร ยาว
๒,๖๐๐ เมตร เป็นเงิน ๖,๐๐๐,๐๐๐.- บาท

๔.๖ ปรับปรุงถนนจากสามแยกโรงเรียนหนองเตย
- บ้านโคกเคี่ยม หมู่ที่ ๔, ๖ ตำบลหลักช้าง ขนาดถนน
กว้าง ๖.๐๐ เมตร ยาว ๔,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน
๒๓๒,๒๐๐.- บาท

๔.๗ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก
ข้ามคลองกะเบียด หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยปรก ขนาดกว้าง
๖.๐๐ เมตร ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ เมตร สูงประมาณ
๓.๕๐ เมตร ยาว ๑๒.๐๐ เมตร เป็นเงิน ๕๑๖,๐๐๐.-
บาท

๔.๘ ปรับปรุงถนนจากหน้าโรงเรียนบ้านห้วยปรก
- บ้านนายผ่อง เพชรประพันธ์ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยปรก
ขนาดกว้าง ๖.๐๐ เมตร ยาว ๒.๕๐ เมตร เป็นเงิน
๕๒๓,๙๐๐.- บาท

๔.๙ ปรับปรุงถนนสายจากสามแยกบ้านยางในลุ่ม
- บ้านเหนือคลอง หมู่ที่ ๓ ตำบลสวนขัน ขนาดถนน
กว้าง ๖ เมตร ยาว ๓.๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อ
ระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นเงิน ๗๙๖,๑๒๐.-
บาท

๔.๑๐ ปรับปรุงถนนสายสามแยกเกาะเข็บ -
บ้านคลองปึกเหนือ หมู่ที่ ๒, ๑, ๖ ตำบลสวนขัน ขนาด
กว้าง ๖ เมตร ยาว ๓.๐๐ เมตร เป็นเงิน ๔๐๙,๕๐๐.-
บาท

๔.๑๑ ปรับปรุงถนนสายหน้าโรงเรียนวัดไม้เรียง -
บ้านนาแยก หมู่ที่ ๔, ๙ ตำบลไม้เรียง ขนาดกว้าง ๖
เมตร ยาว ๖.๐๐ เมตร เป็นเงิน ๙๙๙,๐๔๐.- บาท

๔.๑๒ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่

๙ ตำบลละอาย ขนาดกว้าง ๑.๘๐ เมตร สูง ๑.๘๐
เมตร ยาว ๗.๐๐ เมตร ชนิด ๓ ช่องทาง เป็นเงิน
๓๖๐,๐๐๐.- บาท

๔.๑๓ ปรับปรุงถนนสายบ้านนางยา - บ้าน
सानนท์ วงษ์สวัสดิ์ หมู่ที่ ๙ ตำบลละอาย กว้าง ๖.๐๐
เมตร ยาว ๓.๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีต
เสริมเหล็ก เป็นเงิน ๗๙๙,๑๐๐.- บาท

๔.๑๔ ปรับปรุงถนนสายด้านตันโพธิ์ หมู่ที่ ๒, ๖,
๕, ๑ ตำบลนาแวง ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๔.๘๐
เมตร เป็นเงิน ๘๑๑,๒๐๐.- บาท

๔.๑๕ ปรับปรุงถนนสายจากบ้านนายอุบล จันทร์
ทอง - ต่อเขตหมู่ที่ ๑๒ หมู่ที่ ๘, ๙ ตำบลนาแวง ขนาด
กว้าง ๖ เมตร ระยะทาง ๒.๐๐ เมตร เป็นเงิน ๔๑๙,
๒๕๐.- บาท

๔.๑๖ ปรับปรุงถนนสายวัดควนสูง - ถนนสาย
จันดี หมู่ที่ ๘ ตำบลขวาง กว้าง ๖ เมตร ยาว ๓.๑๐
เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็น
เงิน ๙๙๙,๒๘๐.- บาท

๔.๑๗ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่เกาะต่าง
ขาว แยกจากถนนสายจันดี - ฉวาง หมู่ที่ ๕ ตำบลจันดี
ขนาดกว้าง ๕ เมตร ยาว ๖๒๐ เมตร เป็นเงิน
๙๙๒,๒๐๐.- บาท

๔.๑๘ ปรับปรุงถนนสายพรุช้างตาย - บ้านวังตง
หมู่ที่ ๑, ๒ ตำบลนาเกาะชะขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว
๔.๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก
เป็นเงิน ๒๔๐,๕๐๐.- บาท

๔.๑๙ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ หมู่ที่ ๖
ตำบลนาเกาะชะ ขนาดกว้าง ๓ เมตร ยาว ๒๐๐ เมตร
เป็นเงิน ๒๑๐,๐๐๐.- บาท

๔.๒๐ ปรับปรุงและบุกเบิกถนนสายสามแยกถนน
ลาดยางทานพอกะเบียด - ถนนพาดทางรถไฟ หมู่ที่
๑, ๓ ตำบลกะเบียด ผิวจราจรกว้าง ๖ เมตร ยาว
๑,๕๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก
เป็นเงิน ๙๖๔,๕๔๐.- บาท

๔.๒๑ ปรับปรุงถนนสายจากบ้านนางเชื้อ สมจิต

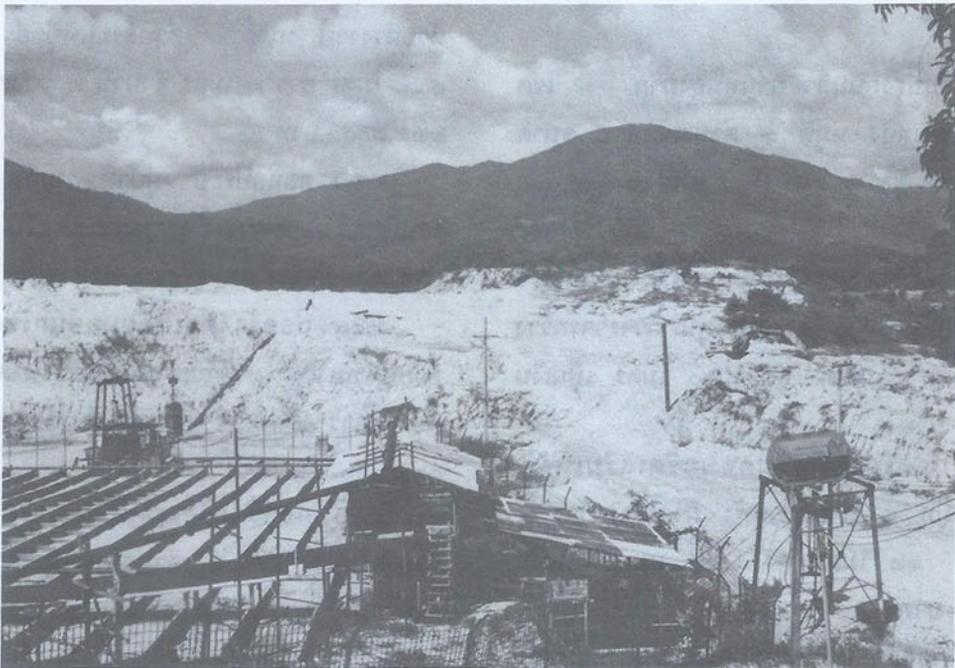
สามแยกนายนายนาย เพชระ หมู่ที่ ๔ ตำบลกะเบียด
ผิวจระจกรกว้าง ๖ เมตร ยาว ๑,๒๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อ
ระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นเงิน ๔๑๘,๙๕๐.-
บาท

๔.๒๒ ปรับปรุงถนนสายสามแยกโรงเรียนบ้านไผ่
โคกเกาะ - วัดศิลา หมู่ที่ ๒,๓,๔ ตำบลนาแวง ขนาด
กว้าง ๖ เมตร ยาว ๔,๔๐๐ เมตร เป็นเงิน ๗๔๓,๖๐๐.-
บาท

๔.๒๓ ปรับปรุงถนนจากบ้านนายประเสริฐ -
ตลาดหลักช้าง หมู่ที่ ๓, ๕, ๖ ตำบลหลักช้าง ขนาด
กว้าง ๖ เมตร ยาว ๔,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒๖๑,๒๗๐
.- บาท

๔.๒๔ ปรับปรุงถนนจากหน้าโรงเรียนบ้านห้วย
ปรึก - ศาลาสามแยกสำนักปล้ำ หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วย
ปรึก ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๒,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน
๕๒๓,๙๐๐.- บาท

๕. ในส่วนอำเภออ่อนพิบูลย์

๕.๑ ปรับปรุงถนนสายบ้านหนองแค - บ้านบึง
หมู่ที่ ๓, ๔ ตำบลควนชุม ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว
๕,๕๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก
เป็นเงิน ๕๕๗,๐๐๐.- บาท

คลองหนองแค หมู่ที่ ๔ ตำบลควนชุมขนาดกว้าง ๕
เมตร ยาว ๑๒ เมตร เป็นเงิน ๔๘๐,๐๐๐.- บาท

๕.๓ ปรับปรุงถนนสายตลาดเสาธง - บ้านอ่าว
โหนด หมู่ที่ ๒,๗ ตำบลเสาธงผิวจระจกรกว้าง ๔ เมตร
ยาว ๑,๕๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริม

๕.๒ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก

เหล็กเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐.- บาท

๕.๔ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กวัดหนา หมู่ที่ ๕ ตำบลเสาชิง ผิวจรรจกกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๐ เมตร สูง ๓ เมตร เป็นเงิน ๔๒๐,๐๐๐.- บาท

๕.๕ ปรับปรุงสะพานทุ่งไผ่เวเป็ด หมู่ที่ ๕ ตำบลเสาชิง ขนาดกว้าง ๔.๕๐ เมตร ยาว ๑๕ เมตร เป็นเงิน ๒๒๕,๐๐๐.- บาท

๕.๖ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยวัดหนา หมู่ที่ ๕ ตำบลเสาชิงขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๑๖๗,๒๐๐.- บาท

๕.๗ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยคล้า หมู่ที่ ๓ ตำบลเสาชิง ขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๑๖๗,๒๐๐.- บาท

๕.๘ ปรับปรุงถนนสายบ้านหนองมาก - เขตสุขาภิบาลเขาชุมทอง หมู่ที่ ๓ ตำบลควนเกย ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๒.๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑๘๐,๐๐๐.- บาท

๕.๙ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กคลองปากคอนใหญ่ หมู่ที่ ๒ ตำบลทางพูน ผิวจรรจกกว้าง ๕ เมตร ยาว ๘ เมตร สูง ๓.๕๐ เมตร เป็นเงิน ๓๓๖,๐๐๐.- บาท

๕.๑๐ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยช้อย หมู่ที่ ๓ ตำบลควนพั่ง ผิวจรรจกกว้าง ๔ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สูง ๓.๕๐ เมตร เป็นเงิน ๓๘๔,๐๐๐.- บาท

๕.๑๑ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กหนองโพรงเข้ หมู่ที่ ๑ ตำบลควนพั่ง ผิวจรรจกกว้าง ๔ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สูง ๓ เมตร เป็นเงิน ๓๘๔,๐๐๐.- บาท

๕.๑๒ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยทุ่ง หมู่ที่ ๖ ตำบลควนพั่งขนาด กว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๑๖๗,๒๐๐.- บาท

๕.๑๓ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก

ห้วยหนองคล้า หมู่ที่ ๓ ตำบลควนพั่ง ขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๑๖๗,๒๐๐.- บาท

๕.๑๔ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยน้ำซุ่น หมู่ที่ ๒ ตำบลหินตก ขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๘ เมตร จำนวน ๓ ช่องทาง เป็นเงิน ๓๓๒,๘๐๐.- บาท

๕.๑๕ ปรับปรุงถนนสายท่าไทร - บ้านไผ่เกาะ หมู่ที่ ๒, ๘ ตำบลหินตก ผิวจรรจกกว้าง ๕ เมตร ยาว ๔,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๔๓๘,๗๕๐.- บาท

๕.๑๖ ปรับปรุงถนนสายย่านนาแค - บ้านท่ามุด หมู่ที่ ๖ ตำบลเสาชิง ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๒,๒๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒๗๐,๐๐๐.- บาท

๕.๑๗ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยม่วงงาม หมู่ที่ ๙ ตำบลร่อนพิบูลย์ ขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๘ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๒๒๕,๖๐๐.-บาท

๕.๑๘ ต่อท่อประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ ตำบลร่อนพิบูลย์ ระยะทาง ๒.๕๐ เมตร เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐.- บาท

๕.๑๙ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยหุด้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลร่อนพิบูลย์ ขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๑๖๗,๒๐๐.- บาท

๕.๒๐ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยวัดใหม่ หมู่ที่ ๔ ตำบลร่อนพิบูลย์ ขนาดกว้าง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ ช่องทาง เป็นเงิน ๑๖๗,๒๐๐.- บาท

๕.๒๑ ปรับปรุงถนนสายบ้านต้นโพธิ์ - บ้านสระเหล็ก หมู่ที่ ๑, ๓, ๒ ตำบลทางพูน กว้างเฉลี่ย ๖ เมตร ยาว ๕,๐๐๐ เมตร เป็นเงิน ๓๖๐,๐๐๐.- บาท

๕.๒๒ ปรับปรุงถนนสายบ้านห้วยควน - บ้านไผ่ขาม หมู่ที่ ๔ ตำบลควนพั่งกว้าง ๗ เมตร ยาว ๑,๙๐๐ เมตร พร้อมฝังท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นเงิน ๒๗๓,๕๐๐.- บาท

๕.๒๓ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก คลองทองดี หมู่ที่ ๕ ตำบลร่อนพิบูลย์ ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สูง ๓ เมตร เป็นเงิน ๓๘๔,๐๐๐.- บาท

๕.๒๔ ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กห้วยต่อ หมู่ที่ ๘ ตำบลร่อนพิบูลย์ ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาว ๘ เมตร สูง ๒.๕๐ เมตร เป็นเงิน ๒๕๖,๐๐๐.- บาท

๕.๒๕ ปรับปรุงถนนสายทุ่งหล่อ - บ้านปลายสระ หมู่ที่ ๗ ตำบลควนชุม กว้าง ๖ เมตร ยาว ๓,๘๐๐ เมตร เป็นเงิน ๒๙๖,๔๐๐.- บาท

๕.๒๖ ต่อท่อประปาหมู่บ้าน บ้านเถลิง - บ้านหัวเมือง หมู่ที่ ๓ ตำบลร่อนพิบูลย์ ระยะทาง ๑,๑๐๐

เมตร เป็นเงิน ๙๑,๒๙๓.- บาท

๕.๒๗ ก่อสร้างบุกเบิกถนนสายควนรุษ - บ้านศาลาแขก หมู่ที่ ๑ ตำบลเสาชัง ถึงหมู่ที่ ๓ ตำบลหินตก เป็นเงิน ๒๖๑,๓๐๐.- บาท

๕.๒๘ ปรับปรุงถนนสายห้วยทับควาย - บ้านเนินใหญ่ หมู่ที่ ๒ ตำบลทางพูน ผิวจราจรกว้าง ๔ เมตร ยาวประมาณ ๑,๕๐๐ เมตร เป็นเงิน ๑๓๕,๐๐๐.- บาท
งบประมาณต่ำกว่า ๑ ล้าน ๒๘ โครงการ เป็นเงิน ๗,๙๐๕,๘๔๓.- บาท

อ่านต่อฉบับหน้า

สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
ประสพอุทกภัย เมื่อ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ทำ อ.ก่อสุข

"ยุคนธร"

ทุกชีวิตในโลกนี้มีวิสัย
 ชีวิตใครใครเฝ้าเป็นเจ้าของ
 ให้อยู่ดีมีความสุขใจปอง
 พึงยึดครอง ห้า อ.ก่อชีพชนม์
 อ.อากาศบริสุทธิ์รุดสุดสม
 ระบบลมหายใจไม่เสียผล
 ปลอดมลพิษจิตสบายคลายกังวล
 จะเพิ่มผลพรรณงามเป็นน้ำนวล
 อ.อาหารห้าหมู่ชูศักดิ์ศรี
 โปรตีนมีคาร์โบไฮเดรตถ้วน
 ทั้งไขมันวิตามินลิ้นกระบวน
 เกลือแร่ล้วนเลี้ยงหล่อให้พอเพียง
 อ.อารมณ์สมจิตคิดมุ่งหมาย
 ปลายเรื่องร้ายขุนมัวชั่วไม่เสี่ยง
 ใฝ่สร้างบุญคุณธรรมเล็กล้ำเอียง
 มีใจเที่ยงธรรมพิเศษด้วยเมตตา
 อ.ออกกำลังวังชาให้กล้าแกร่ง
 เพื่อเพิ่มเรี่ยวพูนแรงเป็นคุณค่า
 กายสมบุรณ์เฝ้านุสุขทุกเวลา
 ไร้โรคาชีพยืนอยู่ยืนนาน
 อ.อุจระถายระบายคล่อง
 อาหารเก่าเราต้องให้พ้นผ่าน
 ครบห้า อ.สดใสใจเบิกบาน
 อยู่ตำราญสุขสันต์นี้รันดร.

ข่าว

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ มาทรงยกส่วนปลายยอดของปลี ขึ้นประดิษฐานบนปลียอดทองคำพระบรมธาตุเจดีย์

เมื่อเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ มาทรงยกส่วนปลายยอดของปลี ขึ้นประดิษฐานบนปลียอดทองคำพระบรมธาตุเจดีย์ ที่วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้นเสด็จฯ ถึงพลับพลาพิธีที่วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูป เทียน เครื่องนมัสการบูชา พระพุทธรูปพระพิตรทรงศีล ประธานสงฆ์ ถวายศีลจบ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช นายประกิต เทพชนะ กราบบังคมทูลถวายรายงาน ประวัติการซ่อม บูรณะปฏิสังขรณ์ส่วนปลียอดทองคำ องค์พระบรมธาตุเจดีย์จบแล้ว

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จประทับยังแท่นยกปลายยอดปลี ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมพระสงฆ์ เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ พระองค์ทรงถือสายสูตร เจ้าหน้าที่ กว้านยอดของปลีขึ้นประดิษฐานบนยอดปลีทองคำพระบรมธาตุเจดีย์ พระสงฆ์เจริญชัยมงคล คาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์จบ

จากนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ เข้าสู่พลับพลาพิธีทรงประเคน

จตุปัจจัยไทยธรรมถวายพระสงฆ์ ทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายดิเรก จบแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จเข้าสู่วิหารพระทรงม้าทรงจุดธูป เทียน เครื่องทองน้อยถวายสักการะพระบรมธาตุเจดีย์ เสร็จแล้วจึงเสด็จฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังสนามบินกองทัพภาคที่ ๔ เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่ง เสด็จสู่กรุงเทพมหานครต่อไป

รอบปี ๓๘, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอนุมิตี
โครงการพัฒนาท้องถิ่นไปแล้ว ๓๘๐ โครงการ
งบกว่า ๒๒๕ ล้านบาท

นายวิชม ทองสงค์ ปลัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดนครศรีธรรมราชเปิดเผยว่าในปีงบประมาณ
๒๕๓๘ องค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยความเห็นชอบ
ของสภาจังหวัด ได้จัดตั้งงบประมาณรายจ่ายทั่วไปไว้
ทั้งสิ้น ๓๔๓,๙๓๓,๗๖๓.- บาท โดยแยกตั้งจ่ายไว้
ในส่วนราชการต่างๆ ทั้งรายจ่ายงบกลางและรายจ่าย
ของหน่วยงาน ที่มีทั้งสำนักงานเลขานุการจังหวัด ส่วน
การคลัง ส่วนโยธา ส่วนอำเภอและส่วนกิ่งอำเภอ

ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
ยังเปิดเผยต่อไปว่า งบประมาณจำนวนนี้จังหวัดได้จัด
แบ่งออกเป็นหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวด
ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุหมวดค่าสาธารณูปโภค
หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และหมวด
เงินอุดหนุนอย่าเป็นสัดส่วน เพื่อสะดวกต่อการบริหาร
การเงินแล้ว

นายวิชม ทองสงค์ ปลัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดนครศรีธรรมราชเปิดเผยให้ทราบต่อไปว่า ในปี
งบประมาณ ๒๕๓๘ ที่ผ่านมา จังหวัดได้อนุมัติ
โครงการสำคัญๆ ที่ทางสภาตำบลเสนอขอขึ้นไปโดย
ผ่านทางส่วนอำเภอต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น ๓๘๐ โครงการ
เป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๒๒๕,๒๙๓,๓๐๘.- บาท
มีโครงการก่อสร้างถนนลาดยางโครงการก่อสร้างถนน
ค.ส.ล. โครงการบุกเบิกถนน โครงการปรับปรุง บูรณะ
ซ่อมแซมถนน สะพาน, โครงการก่อสร้างสะพาน
ค.ส.ล., โครงการขุดลอก คู คลอง หนองน้ำเหมืองน้ำ
สระน้ำเพื่อการบริโภค และเพื่อการเกษตร รวมทั้ง
โครงการขุดยกร่องไร่นาสวนผสม, โครงการสร้างที่พัก
สัตว์เลี้ยงฤดูน้ำท่วม และโครงการก่อสร้างระบบประปา
หมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้

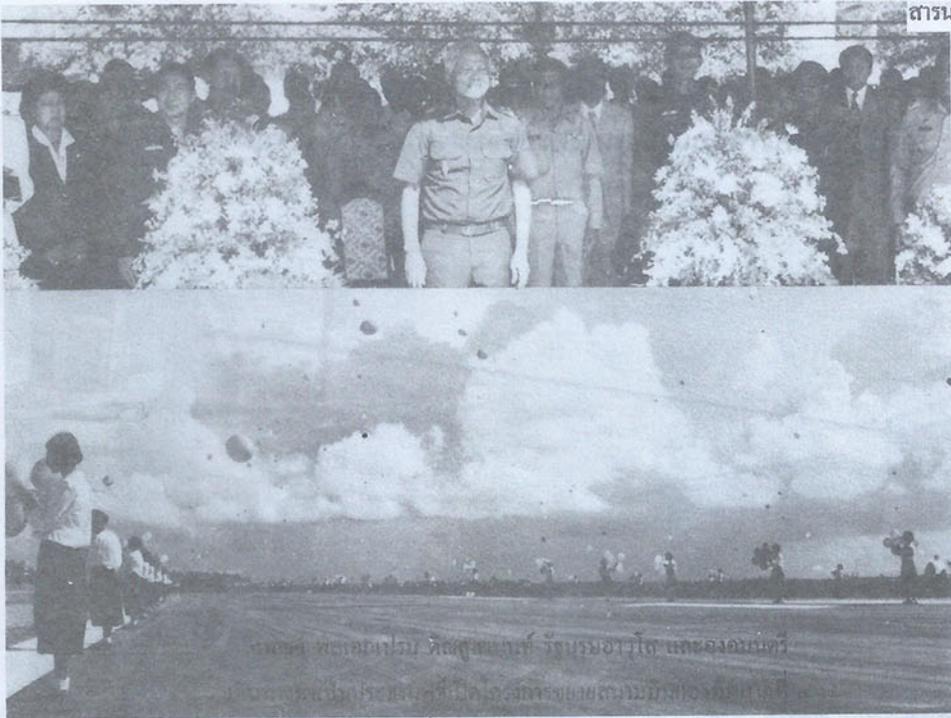
ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
กล่าวว่าทุกโครงการดังกล่าวจะอำนวยความสะดวกและ
ความสะดวกต่างๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นโดยทั่วกัน

สภาจังหวัดเห็นชอบให้องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จ่ายขาด
เงินสะสมกว่า ๑๕ ล้านบาท

ที่ห้องประชุมสภาจังหวัด ศาลาประชาคม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ
เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. ๑๘ ต.ค. ๓๘ ได้มีการ
ประชุมสภาจังหวัดสมัยวิสามัญสมัยที่ ๒. ประจำปี
๒๕๓๘ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการจ่ายขาดเงิน
สะสมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
เป็นเงิน ๑๕,๖๑๕,๓๓๐.- บาท โดยมี นายนิเวศน์
เกตุชาติ ประธานสภาจังหวัดเป็นประธานการประชุม

นายประกิต เทพชนะ ผู้ว่าราชการจังหวัด ใน
ฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
นครศรีธรรมราช กล่าวว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๓๘
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องจัดสรร
เงินรายได้จังหวัด ๖ ประเภท ให้แก่สภาตำบลนิติบุคคล
ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้สภาตำบล
ซึ่งได้รับจัดสรรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.
๒๕๓๘ ในอัตราร้อยละ ๓๐ ของภาษี รายรับของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงลดลง โครงการต่างๆ บาง
โครงการต้องระงับลงด้วยตามสัดส่วนของงบประมาณ
แต่ยังมีบางโครงการที่ระงับไม่ได้ เพราะเกี่ยวข้องกับ
ความเดือดร้อนของราษฎรและได้ก่อนนี้ผูกพันไว้แล้ว
รวม ๑๕ โครงการ ในจำนวน ๘ อำเภอ กับ ๑ กิ่ง
อำเภอมีอำเภอชะอวด, พุ่งสง, ท่าศาลา, เขียวใหญ่,
ลานสกา, พรหมคีรี, จุฬาภรณ์, อำเภอเมืองนครศรี
ธรรมราชและกิ่งอำเภอพระพรหม เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น
๑๕,๖๑๕,๓๓๐.- บาท

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังกล่าว
ต่อไปว่า โครงการต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีความผูกพัน
กับชีวิตประจำวันของราษฎรทั้งสิ้น อาทิเช่น ถนน,
สะพาน, ฝายน้ำล้น เป็นต้น

เมื่อ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๘

สนามบินพานิชย์นครศรีธรรมราชเสร็จแน่ ต้นปี ๕๑ มีแนวโน้มเป็นท่าอากาศยาน นานาชาติ

รายงานข่าวจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราชแจ้งว่า นายประดิษฐ์ หอบประสาตสุข รองอธิบดีกรมการบินพานิชย์เปิดเผยว่า โครงการก่อสร้างสนามบินพานิชย์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช บนเนื้อที่ประมาณ ๑,๗๙๐.- ไร่ ที่ตำบลปากพูนอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ขณะนี้ได้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างทางวิ่ง ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบประปา สนามบินจาก ๒ บริษัทแล้ว มูลค่าค่าก่อสร้าง ๑,๐๕๙.- ล้านบาท ซึ่งจะดำเนินการลงนามสัญญาจ้างภายใน ๒ เดือนข้างหน้า คาดว่าการก่อสร้างจะแล้วเสร็จประมาณต้นปี พ.ศ.๒๕๔๑

รองอธิบดีกรมการบินพานิชย์ กล่าวเพิ่มเติมต่อไปว่า ภายหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้วสนามบินแห่งนี้มีแนวโน้มสูงที่จะได้รับการยกระดับเป็นท่าอากาศยานนานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยหลายด้าน

สำหรับการต่อเติมทางวิ่งของสนามบินกองทัพภาคที่ ๔ ระยะที่ ๑ จากเดิมยาว ๑,๑๐๐ เมตร เป็นความยาว ๑,๗๐๐ เมตรนั้น รองอธิบดีกรมการบินพานิชย์กล่าวว่า กรมการบินพานิชย์ได้ทำการทดสอบสภาพทางวิ่งและรับรองมาตรฐานแล้วโดยสามารถรับน้ำหนักได้ถึง ๖๔ ตัน สามารถรองรับเครื่องบินโบอิง ๗๓๗ ขนาดบรรทุกผู้โดยสารจำนวน ๑๕๐ ที่นั่งขึ้นลงได้

รองอธิบดีกรมการบินพานิชย์ นายประดิษฐ์ หอบประสาตสุข ยังได้กล่าวต่อไปว่า ที่ผ่านมามีผู้โดยสารที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจากถูกจำกัดด้วยจำนวนที่นั่ง และเที่ยวบิน แต่ภายหลังจากสนามบินกองทัพภาคที่ ๔ ได้ขยายทางวิ่งให้ครบ ๒,๓๐๐ เมตร ในระยะที่ ๒ แล้วจำนวนผู้โดยสารก็จะเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอนและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนที่นั่งของเครื่องบินที่รองรับ ซึ่งขณะนี้บริษัทการบินไทย กำลังให้ความสนใจที่จะนำเครื่องบินโบอิง ๗๓๗ ขนาดบรรทุกผู้โดยสารได้สูงถึง ๑๕๐ ที่นั่ง มารองรับความต้องการของผู้ใช้บริการในจังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อนที่สนามบินพานิชย์จะดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๔๑ อย่างแน่นอน

ประมวณภาพข่าวเหตุการณ์ เกิดอุทกภัยน้ำท่วมเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน ถนนบางสายก็จมอยู่ใต้น้ำ

ถนนเทวบุรี หน้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็จมอยู่ใต้น้ำเช่นกัน

นายประคิด เทพชนะ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศีธรรมราช
ออกเยี่ยมเยียน ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในครั้งนี้

สภาพตลาดสดยามเกิดอุทกภัยก็ต้องย้ายมาขายของกันบนถนน

ประทีพย์ ไชยรักษ์ : รวบรวม

พิธีลงนามในสัญญาก่อสร้างอาคารมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ณ ศาลาประชาคม นครศรีธรรมราช

ศ.ดร.วิจิตร ศรีस्थาน รักษาการแทนอธิการบดี ลงนามร่วมกับ ผู้แทน บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน)

ม.วลัยลักษณ์ ก้าวสู่จุดหมาย.....ปี ๕๐

ส่วนประชาสัมพันธ์ มวล.

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง
ลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ในวันที่ ๒๙
มีนาคม ๒๕๓๕ ถือได้ว่ามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้ถือ
กำเนิดขึ้นอย่างเต็มตัวแล้ว ช่วงเวลากว่า ๔ ปี ของ
การดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็น
รูปธรรมมากขึ้น ตามระยะที่ผ่านไป จนกระทั่ง
ได้มีการลงนามในสัญญาก่อสร้างอาคารมหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์ จำนวน ๑๓๕ หลัง ด้วยวงเงิน ๑,๖๕๓.๕
ล้านบาท ใช้เวลาก่อสร้าง ๒๗ เดือน เพื่อให้ทันเปิด
รับนักศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๔๐

หลังจากที่ได้มอบที่ดินให้กับบริษัทรับเหมา
ก่อสร้าง เพื่อดำเนินงานแล้วเครื่องจักรจำนวนมากมาย
ที่จำเป็นสำหรับการก่อสร้าง ได้ทยอยเคลื่อนย้าย

เข้าไปในพื้นที่ คนงานก่อสร้างจำนวนนับพันเข้าไปปลูก
สร้างที่อยู่อาศัยที่จะอยู่ต่อไปอีก ๒ ปี เสียงเครื่องจักร
คำรามตามตำแหน่งต่างๆ ที่จะก่อสร้างอาคาร เพื่อ
เคลียร์พื้นที่ไถเปิดหน้าดิน เสียงรถบรรทุกขนดินเข้าออก
เพื่อถมที่ให้สูงป้องกันน้ำท่วมตามติดด้วยการทดสอบ
เสาเข็มและตอกเสาเข็ม อีกไม่นานเกินรออาคารต่างๆ
จะทยอยเสร็จตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นไป

พร้อมๆ กับการก่อสร้างได้มีการเตรียมทาง
ด้านการเรียนการสอนโดยกำหนดให้จัดการเรียน
การสอนเป็นแบบไตรภาค (Trimester) คือ ปีละ ๓
ภาคเรียน ภาคเรียนละ ๑๔ สัปดาห์ และนำ
ระบบสหกิจศึกษา (Co-operative Education) คือ
การผสมผสานการเรียนการสอนกับการปฏิบัติงานของ
นักศึกษาในสถานประกอบการ รวมทั้งการจัดทำและ
พัฒนาหลักสูตรจำนวน ๒๓ สาขาวิชา ใน ๙ สำนักวิชา
ที่จะเปิดรับนักศึกษาในปีแรก (ปีการศึกษา ๒๕๔๐)
จำนวน ๑,๐๔๐ คน คือ สำนักวิชาศิลปศาสตร์-ศึกษา
ทั่วไป, ภาษาต่างประเทศ สำนักวิชาวิทยาการจัดการ-

งานก่อสร้างตอกเสาเข็มฐานราก เริ่มก่อสร้างขึ้นมาตามรูปแบบราชการ

เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์, เคมี, ชีววิทยา, คณิตศาสตร์และสถิติ เทคโนโลยีการเกษตร-เทคโนโลยีการผลิตพืช, เทคโนโลยีการผลิตสัตว์, เทคโนโลยีชีวภาพ, เทคโนโลยีการอาหาร, เทคโนโลยีการผลิตสัตว์น้ำ สำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม-วิศวกรรมโยธา, วิศวกรรมเครื่องกล, วิศวกรรมไฟฟ้า, วิศวกรรมเคมี สำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากร-เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, เทคโนโลยีพอลิเมอร์และยาง เทคโนโลยีการจัดการทรัพยากรชายฝั่งและทะเลลึก สำนักวิชาสหเวชศาสตร์และสาธารณสุขศาสตร์-สาธารณสุขศาสตร์, เทคนิคการแพทย์, สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์-พยาบาลศาสตร์ ทั้งนี้ สำนักวิชาศิลปศาสตร์และสำนักวิชาวิทยาศาสตร์ จะไม่มีนักศึกษาในสังกัด แต่จะทำหน้าที่สอนวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ให้แก่นักศึกษานักวิชาอื่นๆ

ขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยยังได้จัดเตรียมหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอน การให้บริการทางวิชาการ การวิจัยและการพัฒนาแก่สังคม อีก ๑ สถาบัน และ ๕ ศูนย์ คือ สถาบันวิจัยและพัฒนา ศูนย์บริการศึกษา ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์คอมพิวเตอร์ และศูนย์บริการวิชาการ

เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าถึงบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยได้สะดวกและใกล้ชิด มหาวิทยาลัยได้รับบริจาคที่ดินจำนวน ๕ ไร่ ห่างจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชไปทางทิศตะวันออก ประมาณ ๒ กิโลเมตร เป็นที่ก่อสร้างอาคารศูนย์บริการวิชาการ โดยจะเป็นศูนย์ประชุม สัมมนาฝึกอบรม (Convention Centre) รวมทั้งเป็นหน่วยประสานงานของมหาวิทยาลัยในเขตเมืองนครศรีธรรมราช (Co-ordination Centre) ขณะเดียวกัน จะทำหน้าที่เป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชนและกลุ่มพลเมือง เรียกว่า Civic Centre อีกด้วย

ในวโรกาสที่ ปี ๒๕๓๙ เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี มหาวิทยาลัยด้วยดีลักษณะ จึงดำริที่จะใช้พื้นที่ทั้งหมด ๙,๐๐๐ ไร่ ของมหาวิทยาลัยจัดทำโครงการอุทยานการศึกษา "กาญจนภิเษก" เพื่อเทิดพระเกียรติของพระองค์ท่าน โดยใช้เป็นแหล่งให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ตามแนวความคิดการศึกษาตามอัธยาศัยและตลอดชีวิต โดยเน้นสร้างสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีคุณภาพพระหว่างธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ใช้วิธีจัดการศึกษาแบบบูรณาการองค์ความรู้ และทรัพยากรต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

อุทยานการศึกษา กาญจนภิเษกจะประกอบด้วย ๑๐ อุทยาน คือ อุทยานเทิดพระเกียรติ เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จัดสร้างหอจดหมายเหตุ จัดแสดงนิทรรศการถาวร และหมุนเวียน วนอุทยาน เป็นเขตอนุรักษ์พิเศษ และฟื้นฟูป่าธรรมชาติ อุทยานพฤกษศาสตร์ จัดรวบรวม ปลูกและรักษาพรรณพืช อุทยานธรรมนิทัศน์ เป็นแหล่งศึกษา พัฒนาจริยธรรม คุณธรรม แสวงหาความรู้และความสัมพันธ์ทางศาสนาและจิตวิญญาณ อุทยานโบราณคดี (ตุ้มปั้ง) ร่วมกับกรมศิลปากรในการศึกษาค้นคว้า วิจัย บูรณะและปฏิสังขรณ์โบราณสถานภายในมหาวิทยาลัย อุทยานไทยทักษิณ จัดแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของภูมิภาคอุทยานสัมมนาและสาธิต จัดตั้งอาคารสัมมนาและโถงอเนกประสงค์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นแหล่งให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพขั้นสูง ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อุทยานสิ่งแวดล้อม เป็นเขตรักษาสิ่งแวดล้อมที่สามารถสาธิตและเผยแพร่แก่ชุมชนได้ และเขตการศึกษา เป็นเขตบริหารและเขตวิชาการของมหาวิทยาลัย

การดำเนินการและการเตรียมการทางด้านการศึกษาและวิชาการทั้งหมดนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจ

ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสอดประสานกับการเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาสมบูรณแบบและจัดองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมซึ่งเป็นภารกิจส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย นอกเหนือจากการผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเนื่องในโอกาสสถาปนามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ครบรอบ ๓ ปี ในปี ๒๕๓๘ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้จัดสัมมนาในโครงการวลัยลักษณ์ปริทัศน์ โดยในครั้งที่ ๑ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ร่วมกับ กรอ. จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดสัมมนาเรื่อง "โอกาสของนครศรีธรรมราชบนเวทีเศรษฐกิจไทย" เมื่อวันที่ ๓ มิ.ย. ๓๘ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน อาทิเช่น ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ รักษาการแทนรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ, ฯพณฯ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงการต่าง

ประเทศ, ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, นายเลือน กฤษณกร ผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, ดร.วิจิตร สุพินิจ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมี นายสุภาพ คลีขจาย บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เป็นผู้ดำเนินรายการ

สำหรับโครงการวลัยลักษณ์ปริทัศน์ ที่ได้ดำเนินการมาถึงขณะนี้เป็นการจัดสัมมนาครั้งที่ ๒ ในเรื่อง "ป่าปักษ์ใต้ปัญหาและทางรอด" เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นการจัดสัมมนาเพื่อประมวลภาพรวมและวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของป่าไม้ภาคใต้ ในครั้งนี้ได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิเช่น ดร.สมศักดิ์ สุขวงศ์, ดร.โกมล แพรกทอง, ผศ.นิธิฤทธิพรพันธ์, อ.นุกูล รัตนดากุล และตัวแทนชุมชนท้องถิ่นต่างๆ

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้ร่วมจัดรายการเวทีเมืองคอนซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับ สทท.๑๑ , รก. จังหวัดนครศรีธรรมราชและ ททท. โดยจะออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น.

สนทนาภาษาใต้ ในเพลงร้องเรือ

บุญเสริม แก้วพรม

"เพลงร้องเรือ" ก็คือ "เพลงกล่อมเด็ก" ซึ่งเป็นบทเพลงที่ปู่ย่าตายายพ่อแม่หรือผู้เป็นพี่เลี้ยงนั่งใช้ร้องขับกล่อมให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินและหลับไปในที่สุด

เพลงกล่อมเด็ก เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่มีปรากฏแพร่หลายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย สำหรับในภาคใต้นั้นจะเรียกเพลงกล่อมเด็กว่า "เพลงร้องเรือ" บ้าง หรือ "เพลงขาน้อง" บ้างหรือ "เพลงน้องนอน" บ้าง

ทำไมจึงเรียกว่า "เพลงร้องเรือ"

ท่านผู้รู้อธิบายที่มาจาก เนื่องจากในท้องถิ่นภาคใต้นั้น ชาวบ้านมักนิยมใช้ผ้าผืนยาวๆ ซึ่งอาจจะ เป็นผ้าขาวม้า หรือผ้าถุง มาผูกหัวท้ายโยงระหว่างเสาหรือคร่าว เป็นเปล สำหรับให้เด็กนอน รูปร่างของผ้าที่ผูกเป็นเปลให้เด็กนอนนี้หัวแหลมท้ายแหลมแหลมลักษณะคล้ายเรือ เวลาไกวเปลก็ดูเหมือนเรือเคลื่อนที่ได้คลื่นไปมา จึงเรียกเพลงที่ร้องกล่อมเด็ก ขณะที่ไกวเปลอยู่ว่า "เพลงร้องเรือ"

ทำไมจึงเรียกว่า "เพลงขาน้อง"

"ชา" ในภาษาใต้ ก็คือ "ซ้ำ" ในภาษากลาง ซึ่งหมายถึง การขับ, กล่อม

นอกจาก พ่อ-แม่ ปู่ย่าตายายจะต้องเลี้ยงดูลูกหลานและเอาใส่เปลกล่อมให้หลับแล้ว เมื่อพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ไม่อยู่บ้านหรือออกไปทำงานภาระในการเลี้ยงดูน้องเล็กๆ จึงอยู่ที่พี่ อาจจะเป็นพี่ชายหรือพี่สาวก็ได้ เมื่อพี่ชายหรือพี่สาวขับกล่อมให้น้องนอนด้วยเพลงกล่อมเด็กจึงเรียกว่า "เพลงขาน้อง" อีกคำหนึ่ง

และที่เรียกว่า "เพลงน้องนอน" ก็ตรงตามลักษณะการใช้ว่าใช้เพื่อกล่อมให้น้องนอนหลับนั่นเอง

เมื่อ "เพลงร้องเรือ" หรือ "เพลงชาน้อง" หรือ "เพลงน้องนอน" เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่ร้องสืบทอดกันมาในท้องถิ่นภาคใต้ จึงเป็นการขับร้องด้วยสำเนียงใต้และท่วงทำนองของภาคใต้ โดยเฉพาะส่วนภาษานั้นมีทั้งคำที่ใช้ร่วมกันทั้งคนภาคใต้ภาคกลาง และคำที่ใช้เฉพาะในภาษาถิ่นใต้เท่านั้น

เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และรำลึกถึงวัยเยาว์อันอบอุ่นด้วยเสียงเพลงร้องเรือหรือเพลงชาน้อง จึงขอหรือกรูเพลงร้องเรือของเก่ามาร้อง และพูดคุยถึงภาษาใต้ที่ปรากฏอยู่ เพื่อสาระบ้างและบันเทิงบ้าง ดังนี้

"ซา-เอ้อ-เหอ-น้องนอนเหอ

นอนให้หลับดี'

แม่เชื้อทั้งสี่

มาช่วยพิทักษ์รักษา

อาบนํ้าบ้วนข้าว

รักษาเจ้าทุกเวลา

มาช่วยพิทักษ์รักษา

เด็กอ่อนนอนในเปล เหอ"

"ซา-เอ้อ-เหอ" เป็นคำเอื่อนำก่อนที่จะถึงเนื้อเรื่องของเพลงร้องเรือทุกครั้ง

"เหอ" เป็นคำประกอบ จะปรากฏอยู่ ๒ ครั้ง คือ ในตอนเริ่มร้องว่า "น้องนอนเหอ" และตอนจบเพลงว่า "เด็กอ่อนนอนในเปลเหอ" แต่บางถิ่นอาจจะนำมาแทรกหน้าคำสุดท้าย ว่า "เด็กอ่อนนอนในเปลเปล"

ถ้าในเพลงกล่อมเด็กภาคกลาง ก็จะปรากฏคำว่า "เออ" ในตำแหน่งเดียวกับคำว่า "เหอ" ในเพลงร้องเรือ เช่น

"เจ้าเอ้ออ่อนเออ

อ่อนแม่จะกินนม

แม่จะอุ้มเจ้าออกนม

กินนมแล้วนอนเปลเออ"

"เหอ" จึงเป็นคำที่มีความหมายและใช้ในลักษณะเดียวกับ "เออ" นั่นเอง แต่ก็ไม่ควรนำคำข้ามเขตมาใช้ให้ปะปนสับสนกัน เพราะไม่ปรากฏคำว่า "เออ" ในเพลงร้องเรือบทใด และไม่ปรากฏคำว่า "เหอ" ในเพลงกล่อมเด็กภาคกลางบทใดด้วย

"เหอ" จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเพลงร้องเรือภาคใต้เท่านั้น

"แม่เชื้อ" ก็คือ "แม่เชื้อ" ซึ่งหมายถึง เทวดาหรือผีที่ประจำทวารคอยปกป้องไม่ให้ทารกเป็นอันตราย

คำที่ออกเสียง "-อ" ในภาษากลาง จำนวนหนึ่ง มักจะออกเสียงเป็น "-เอ" ในภาษาใต้ เช่น

- ชื่อเสียงเป็น เชื้อเสียง

- แม่สื่อแม่ซัก เป็น แม่เสอแม่ซัก

- รือ เป็น เรือ

- ชื่อ เป็น เชื้อ เป็นต้น

"แม่เชื้อทั้งสี่" แม่เชื้อทั้งสี่นั้นมีชื่อว่า แม่ผุด, แม่ผัด, แม่พูด, แม่พิด

"รักษา" คำนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่าระวังดูแล ป้องกัน เยียวยา ขณะที่พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ ให้ความหมายว่า เลี้ยงดู, เลี้ยง, บำบัดรักษา

ความหมายของคำว่า "รักษา" ในภาษาใต้จึงกว้างกว่าความหมายในภาษากลาง เพราะหมายถึง เลี้ยงดู, เลี้ยง ด้วย

ตรงนี้เองคือที่มาของบทสนทนาที่ไม่ลงตัวของหนุ่มกรุงเทพฯ กับลุงคนใต้ ที่ว่า

หนุ่มกรุงเทพฯ : นันอะไรละ

ลุงคนใต้ : ลิง

หนุ่มกรุงเทพฯ : จะนำไปไหนละ

ลุงคนใต้ : เอาไปรักษา

หนุ่มกรุงเทพฯ : เอ้า มันเป็นอะไรละ

ลุงคนใต้ : มันเป็นลิง

หนุ่มกรุงเทพฯ : ??

"เวเปลเหอ

สั่งให้เวซ้าซ้า

โผกเปลเวย้า

เวโยหนโยนซ้าให้น้องนอน

เวลาน้องอยากนม

พาไปส่งนมพระมารดร

เวโยหนโยนซ้าให้น้องนอน

ป้อนข้าวอาบน้ำให้เหอ..."

"เวเปล" ก็คือ ไกวเปล

เปล ที่นิยมใช้กันในภาคใต้ทั่วๆ ไปมีอยู่ ๓ แบบ คือ เพลดิ่ง เพลผ้าและเปลญวน

"เปลดิ่ง" มีกรอบไม้สี่เหลี่ยมผืนผ้าตรึงผ้าอย่างหนาให้ติดริมกรอบทั้งสี่ด้านไว้ ส่วนกลางของผ้าลึกลงเป็นท้องซ่าง ใช้เชือกผูก ๔ มุม ที่ขอบเปลแขวนไว้กับซื่อหรือไม้แปนหลังคา

"เปลผ้า" หรือ "เปลรงนกจาบ" ใช้ผ้ายืนยาวๆ เช่น ผ้าถุงหรือผ้าขาวม้า ผูกเชือกรวมชายผ้าทั้งสองชายละเส้น ผูกโยงกับไม้คร่าวหรือเสาบ้านส่วนกลางของผืนผ้าจะหย่อนและคลี่ออกให้เด็กนอน

"เปลญวน" เป็นเปลด้ายถักเป็นตาข่าย มีลักษณะคล้ายเปลผ้าแต่ไม่ค่อยนิยมใช้กับเด็ก"

การไกวเปลให้น้องนอนมี ๒ แบบ คือ

แบบแรกเรียกว่า "เวโยหน" เป็นการไกวให้เปลเคลื่อนตัวเป็นแนวตรงไปทางซ่างเปล

แบบที่สองเรียกว่า "เวแทงท้อ" เป็นการไกวให้เปลเคลื่อนตัวเป็นแนวเฉียงไปทางหัวเปล

โดยปกติถ้าเป็นเปลผ้าจะเว "แทงท้อ" ได้ยาก เพราะเชือกที่ผูกหัวท้ายโยงกับเสาจะคอยตรึงไว้ให้ต้อง "เวโยหน" ไปแนวตรงอย่างเดียวการ "เวแทงท้อ" จึงใช้ได้กับเปลดิ่ง ที่มีกรอบไม้โดยเฉพาะและมักจะเวในลักษณะนี้เมื่อต้องการหยอกล้อเล่นกับน้องที่นอนอยู่ในเปลเสียงส่วนใหญ่

แต่บางครั้งถ้าน้องกวน ซ้ำร้องโยเยมากๆ ที่เสียงอาจจะเกิดอารมณ์แค้นเคือง โดยรวบสายเปลหรือจับขอบเปลแกว่ง หรือหมุนเร็วๆ ซึ่งอาจจะทำให้น้องหายโยเยแล้วเกิดความสนุกสนาน หัวเราะชอบอกชอบใจก็ได้

"โผกเปล" ก็คือ ผูกเปล

คำที่ออกเสียงสระอุในภาษากลางจำนวนหนึ่ง เมื่ออยู่ในภาษาใต้ จะเปลี่ยนเสียงสระอุเป็นสระโอ เช่น

ผูก	เป็น	โผก
ลูก	เป็น	โลก
ปลุก	เป็น	โปลก
กระดุก	เป็น	โตก
ตุก	เป็น	โตก
ชู่	เป็น	โช
ประดู่	เป็น	โต
ปู่	เป็น	โป

๑๗๑

"... ไปไหนเหอ พาน้องเราไปกัน
ไปถางไร่ปลูกมัน มันไม่ทันลงหัว
แผ่นดินมันดี แต่พันธุ่มันมันชั่ว
มันไม่ทันจะลงหัว สาวย่านให้วิวักินเหอ"

"กัน" เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึงด้วย

"พาน้องเราไปกัน" ก็คือ "พาน้องเราไปด้วย" นั้นเอง

หลายครั้งที่เราเจอคู่สนทนาด้วยภาษากลาง และไม่แน่ใจว่า คู่สนทนาจะเป็นญาติพี่น้องร่วมแผ่นดิน ด้ามขวานหรือไม่ ท่านแนะนำว่า ลองสังเกตคำว่า "กัน" และคำว่า "ที่" จากปากของคู่สนทนาเกิด

ถ้าเมื่อใดที่คู่สนทนาเปิดเผยประโยคต่อไปนี้ออกมาว่า

"จะไปไหนหรือ ขออาศัยไปกัน" (แทนที่จะเป็น "ขออาศัยไปด้วย")

"เห็นเขาขายอะไรถูกๆ
อย่าลืมหื้อมาเปื่อกัน"

(แทนที่จะเป็น "อย่าลืมหื้อมาเผื่อด้วย")

"ผมมาตั้งแต่เช้า ยังไม่เห็นเขาเข้ามาที"

(แทนที่จะเป็น "ผั่งไม่เห็นเขาเข้ามาเย")

"ของที่คุณส่งมาให้ ผมยังไม่ได้รับที"

(แทนที่จะเป็น "ผมยังไม่ได้รับเลย")

ก็ขอให้มันใจเกิดครับว่า เราได้เจอญาติร่วมถิ่น
แผ่นดินใต้ตัวจริงเข้าแล้วครับ

"ลงหัว" หมายถึง เริ่มมีหัว ใช้กับพืชที่มีหัว เช่น
มัน บอน

ธรรมดาเมื่อปลูกพืชพวกมัน พวกบอน ก็หวังได้
หัวมาเป็นผลผลิต แต่เมื่อเจอพืชพันธุ์ที่ไม่ดี ปลูกแล้ว
ไม่ยอมลงหัว ก็ต้องสาวย่านให้หัวกิน

"ย่าน" มีชื่ออื่นคน แต่ในภาษาใต้ "ย่าน" หมายถึง
ถึง เกววัลย์ "ย่านเชือก" ก็เรียก

"ย่าน" ในที่นี้ จึงหมายถึง เกาของพืชพวกมัน
นั่นเอง

"สาว" ในภาษาใต้ มีความหมายถึง หญิงสาว,
ใช้เป็นคำนำหน้านามเรียกหญิงที่มีฐานะตั้งแต่พี่ลงมาว่า
"สาว" เช่น "สาวอ้อย" (พี่อ้อยหรือน้องอ้อย) และ
มีความหมายถึง ดึง, ชัก, เก็บ เช่น สาวเชือก
(ดึงเชือก, ชักเชือก) สาวผ้า (เก็บผ้าจากราวที่ตากไว้)

แต่ "สาวย่าน" ในเพลงร้องเรอนี้ หมายถึง
จุดดึงหรือถอนเถาไม้ขึ้นมาจากดินแล้วนำไปให้วัวกิน
เสียให้สิ้นซากนั่นเอง

"....ไก่อั้นเหอ ชันมากกริดกริด
พี่ฉวยได้มิด ลงไปเชียดคอกไก่อ
ถ้าเชียดคอกน้อง น้องไม่ว่าโหร
ลงไปเชียดคอกไก่อ ไก่อั้นไม่ทันรุ่งเหอ..."

"กริดกริด" คือ เสียงขันของไก่อ

"ฉวย" หมายถึง จับ, ถือ, หยิบ

"พี่ฉวยได้มิด" ก็คือ พี่จับมิด

"เชียด" ก็คือ เชียด

คำที่ออกเสียงสระเอือ ในภาษากลางบางคำ
เมื่ออยู่ในภาษาใต้จะเปลี่ยนสระเอือเป็นสระเอีย เช่น

เขียด เป็น เขียด

เขือก เป็น เขียก

ขณะเดียวกัน คำที่ออกเสียงสระเอีย ในภาษา
กลางบางคำ เมื่ออยู่ในภาษาใต้กลับเปลี่ยน สระเอีย
เป็นสระเอือ เช่น

เอียน เป็น เอือน

เปลี่ยน เป็น เปลือน

"โหร" คือ อะไร

(ไม่ต้องตอบ เพราะบอกแล้วว่าคือ "อะไร" -อา)

"น้องไม่ว่าโหร" ก็คือ "น้องไม่ว่าอะไร" นั้น

เอง

".....ต้นพร้าวเหอ ต้นพร้าวทางหัก

อีนันแม่ชัก ชักให้เป็นเพลง

ชักไปชักมา ชักเข้าขวางขาเอง

ชักให้เป็นเพลง นักเลงฟังมาใหม่เหอ"

"ต้นพร้าว" ก็คือ ต้นมะพร้าว

คำที่นำหน้าด้วย "มะ" "สะ" "กระ" ในภาษา
กลาง ส่วนใหญ่แล้วคำนำหน้าจะหายไป เมื่ออยู่ใน
ภาษาใต้ ตามหลักการตัดเสียงพยัญชนะหน้าให้คำสั้นลง
แต่ถ้าเป็นชื่อของพืชผลอาจจะใช้คำว่า "ต้น" หรือ
"ส้ม" หรือ "ลูก" แทนคำนำหน้านั้นก็ได้ เช่น

มะพร้าว เป็น พพร้าว หรือ ต้นพร้าว

มะม่วง เป็น ม่วง หรือ ส้มม่วง

มะเฟือง เป็น ส้มเฟือง หรือ ลูกเฟือง

สะพาน เป็น พาน

สะตูด เป็น ดุด

กระท้อน เป็น ส้มท้อน หรือ ลูกท้อน

กระเทือน เป็น เทือน

ฯลฯ

คนใต้เราเมื่อจะพูดภาษากลางจึงต้องระมัดระวัง
ที่จะต้องเติมพยัญชนะ "มะ-" "สะ-" "กระ-" กลับคืน
ให้เขาไปตามภาษากลางด้วย แต่บางทีก็อาจจะมิ

ช้อยกเว้น เพราะถ้าไม่ยกเว้นก็เสียหาย ดังเรื่องของ
เรื่องที่มีอยู่ว่า

เพิ่งขึ้นไปเรียนหนังสือกรุงเทพฯ และพักอยู่กับ
ญาติห่างๆ แถวลาดพร้าว ครั้นวันหนึ่งครูถามสารทุกข์
สุขดิบของนักเรียนในห้องว่าใครพักอยู่ที่ไหนกันบ้าง

ครู : สมศักดิ์พักที่ไหน ?

สมศักดิ์ : บางกะปิ ครับ

ครู : สมศรีล่ะ พักที่ไหน

สมศรี : สะพานควายค่ะ

ครู : สมพรล่ะ พักที่ไหน

สมพร : ลาดกระบัง ครับ

ครู : แล้วเพิ่งล่ะ พักที่ไหน

เพิ่ง : ลาดมะพร้าวครับ

ทั้งห้องเรียน : ฮา....

"แม่ซັก" ก็คือ "แม่สื่อแม่ซັก"

"ซັก" ก็คือ ซักนำ

"หวาง" ก็คือ ระหวาง

"ซັกเข้าหวางซาเอง" ก็คือ แม่สื่อซักนำไป

ซักนำมาก็ได้กับแม่สื่อเสียเอง เป็นอย่างนี้มามากมาย
นักแล้ว

".....นอนวันเหอ นอนฝันเห็นน้ำหลาก

ฝันเห็นยานาค ปิดประตูเมือง

ฝันเห็นแก้วซ้า เขม่าทรงเครื่อง

ปิดปากตุเมือง น้ำไหลถึงภูเขาเหอ...."

"นอนวัน" ก็คือ นอนหลับกลางวัน

การนอนหลับกลางวันนั้น ผู้ใหญ่จะปล่อยให้เด็ก
นอนหลับได้ตลอดเวลากว่ากลางวันเวลา "มุ้งมุ้ง" (พลบค่ำ)
เด็กจะถูกปลุกให้ตื่นและไม่ยอมให้นอนหลับต่อไปอีก
ด้วยคำล่ำทับที่เป็นเหตุผลว่าถ้านอนหลับในเวลานี้จะถูก
"หวันเซตา" (ตะวันซีตา) ทำให้เกิดอาการมัวซัว
ไม่ผ่อนไส้ไปตลอด

การนอนกลางวันแล้วฝันนั้น ถือกันว่าเป็นเรื่อง
ไร้สาระ นำมาทำนายฝันไม่ได้ จึงเกิดเป็นสำนวนภาษา
ที่พูดเยาะเย้ยคนที่นึกฝันถึงสิ่งที่ไม่อาจเป็นจริงได้ว่า
"ฝันกลางวัน"

"ยานาค" ก็คือ พญานาค

มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องฝันว่า ถ้าฝันเห็นพญา
นาค ซึ่งเป็นเจ้าแห่งน้ำจะเกิดเหตุฝนตกหนักน้ำท่วม

(ตอนเกิดอุทกภัยใหญ่ในปี ๒๕๓๑ นั้น ผมไม่ได้
ฝันถึงพญานาคแต่ฝันเห็นช้างเล่นน้ำ แล้วก็เกิดความ
เชื่อขึ้นในตัวเองว่า เมื่อใดฝันเห็นช้างเล่นน้ำแล้วฝนจะ
ตกหนักทุกครั้งไป)

"ปากตุ" ก็คือ ประตู

ประตู เมื่อคนได้พูด อาจจะ "ปากตุ" หรือ "รูตุ"
หรือ "ตุ" เฉยๆก็ได้ทั้งนั้น

"เซ" ก็คือ ซี่

คำที่ออกเสียงสระ "อี" ในภาษากลางจำนวน
หนึ่งออกเสียง "เอ" ในภาษาใต้ เช่น

สี่ เป็น เส

ที่ เป็น เท

ฯลฯ

"ทรงเครื่อง" ก็คือ แต่งตัวมีเครื่องประดับ

"เขม่าทรงเครื่อง" หมายถึง ผู้ที่ม้าแต่งตัว
มีเครื่องประดับ

".....นอนเถิดน้องนอนเหอ

หวางเมืองคอนยังไม่วุ่น

ปีจอมาล่อปีกุน

ท่านผู้มีบุญจะออกมา

ปีนี้เราหนุก

ปีหน้าจะหนุกยิ่งหวา

ท่านผู้มีบุญจะออกมา

คนทั้งพาราอยู่ได้ร่มโพธิ์เดียวเหอ"

"หวาง" มีความหมายหลายนัย

นัยหนึ่งหมายถึง สว่าง, รุ่งอรุณ เช่น ไก่ขันตอน
เบิกหวาง ไก่ขันตอนอย่างรุ่ง

นัยหนึ่งหมายถึง เวลา ตอน เช่น "หวางนี้-เวลานี้"

นัยหนึ่งหมายถึง แถว, แนว เช่น "ปลุกพีชเป็นหวาง-ปลุกพีชเป็นแถว"

นัยหนึ่งหมายถึง ทูเลา, สร้าง เช่น อากาไรใช้หวางลงแล้ว อากาไรใช้ทูเลาลงแล้ว

นัยหนึ่งหมายถึง ะหว่าง, ะยะ เช่น หว่างนี้ไม่ค่อยยังตางค์ระหว่างนี้ไม่ค่อยมีเงิน

ถ้า "หว่างวัดหวางบ้าน" เป็นสำนวน หมายถึง เข้าไหนไม่ได้, ไม่สมบุญ

นัยหนึ่งหมายถึง โลง, โลงใจ, สบายใจ เช่น พอโลกทำงานหมดก็หวางไป พอลูกมีงานทำก็รู้สึกโลงใจสบายใจ

ถ้า "หวางหน้าหวางตา" เป็นสำนวน หมายถึง เบิกบานใจ หายทุกข์โศก

บทหนึ่งตะลุงวรรณหนึ่งว่า

"พอได้เห็นหน้านางแล้วหวางโครก
หมดทุกข์หมดโศกไปเสียสิ้น"

สำหรับ "หวาง" ในเพลงร้องเรือนี้หมายถึง "ระหว่างหรือขณะ"

"เมืองคอน" ก็คือ นครศรีธรรมราช

จังหวัดทั่วประเทศที่ขึ้นต้นด้วย "นคร" มีถึง ๖ จังหวัดแต่เมื่อพูดว่า "เมืองนครฯ" หรือ "เมืองคอน" ไม่ได้หมายถึง นครนายก นครปฐม, นครพนม, นครราชสีมา หรือนครสวรรค์ แต่หมายถึง นครศรีธรรมราช เท่านั้น

"หนี" เป็นคำวิเศษณ์บอกตำแหน่ง ภาษากลางว่านี่หรือนี้

คำบอกตำแหน่งมีอยู่หลายคำ พอจะเรียงลำดับจากใกล้ไปหาไกลได้ดังนี้กระมัง

หนี - นี้, นี้

หนั้น - นั้น-นั้น

หนู้ - โนน

โน้น - โนน

"หนูก" ก็คือ สนุก, เพลิดเพลินใจ

"หวา" หมายถึงหลายอย่าง คือ

- เป็นชื่อชนิดหนึ่ง มีหนวด

- เป็นชื่อตะพานน้ำขนาดเล็ก

อาศัยตามลำธาร

- เป็นชื่อผักชนิดหนึ่ง

ภาคกลางเรียก สันตะวา

- คนจีนใช้สรรพนามแทนคนที่พูดด้วยว่า

"หลือ" (ลือ) และแทนตัวเองว่า "หวา"

- เป็นคำอุทาน แสดงความตกใจ

ประหลาดใจ

- ในเพลงร้องเรือบทนี้ หมายถึง กว่า เช่น

หนูกหวา-สนุกว่า

"...นอนเสียน้องนอนเหอ

พี่ไปปละห้วนนอนสักเดียว

อ้อไปซื้อสารเหนียว

มาแทงด้อมลากพระ

ถูกถูกแพงแพง

แม่อ้อแดงไม่ละ

มาแทงด้อมลากพระ

ให้หนูกสักคราวเดียว เหอ..."

"ปละห้วนนอน" คือ ทิศใต้

คำว่า "ปละ" หมายถึง ทิศ, ข้าง, ฝ่าย เช่น

"เลือกผู้แทนคราวนี้แกถือปละไหน" (เลือกผู้แทนคราวนี้แกสนับสนุนฝ่ายไหน)

ทิศในภาษาได้อีก ๓ ทิศที่เหลือเรียกดังนี้

"ปละดิน" คือ ทิศเหนือ

"ปละตก" คือ ทิศตะวันตก

"ปละออก" คือ ทิศตะวันออก

"สักเดียว" คือ สักประเดียว

บางครั้งใช้ว่า "เดียว" ก็หมายถึง สักประเดียว และอาจจะมีคำอื่นอีกเช่น

"ตอเดียว" - อีกลักครู่
 "แต่เดียว" - เมื่อครู่
 "เดียวจิต" - ประเดี๋ยวเดียว
 "เดียวใจ" - ประเดี๋ยวเดียว

"อี" ก็คือ จะ เช่น อีไป-จะไป

"สาร" ก็คือ ข้าวสาร

เมื่อคนได้พูดว่า "ข้าว" นั้นจะหมายถึง

ข้าวเปลือกและหมายถึง ข้าวที่หุงสุกแล้ว ไม่ได้หมายถึง ข้าวสาร

"สารเหนียว" ก็คือ สารข้าวเหนียว

"สารเจ้า" ก็คือ สารข้าวเจ้า

"สารกลิ้ง" ก็คือ ข้าวสารที่ตำหรือสีครั้งหนึ่งแล้วยังไม่ขาวต้องนำไปตำหรือสีอีกครั้งให้ขาวขึ้น

"แทงต้ม" คือ ห่อข้าวต้มลูกโยนโดยใช้ใบกะพ้อหรือใบมะพร้าวห่อข้าวเหนียว แล้วนึ่งให้สุก

มีคำพูดที่บ่งบอกถึงประเพณีการทำบุญด้วยข้าวต้มของคนภาคใต้ชื่อว่า "เข้าตอกออกต้ม"

หมายถึง ช่วงเช้าพรรษาทำบุญด้วยข้าวตอก ส่วนช่วงออกพรรษานั้นทำบุญด้วยข้าวต้ม

ข้าวต้ม ภาษาใต้เรียกสั้นๆ ว่า "ต้ม" ส่วน

ข้ามต้มมัด ภาษาใต้เรียกว่า "เหนียวห่อกล้วย" ตามลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกล้วยกับข้าวเหนียว

"ลากพระ" หมายถึง ประเพณีแห่พระ

ลากพระเป็นประเพณีในช่วงออกพรรษา มีการจัดทำ "เรือพระ" หรือ "นมพระ" นำพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐาน แล้วแห่แหนออกไปนอกวัดทั้งทางบกและทางน้ำ พร้อมทั้งการส่งเสียงไชโยให้ร้องด้วยความสนุกสนาน เพลงลากพระมีหลายบท บทที่รู้จักกันดีคือ

"อีสาระพา เฮโล เฮโล

ลากพระขึ้นควน หน้านวลพลับพลับ

บาวบาวไม่มา ลากพระไวไว

พอบาวบาวมา ลากพระไม่ไป เฮ.....

อีสาระพา เฮโล เฮโล

ลากพระขึ้นควน หน้านวลพลับพลับ

สาวสาวไม่มา ลากพระไม่ไป
 สาวสาวมาไตร บ้าผัว บ้าผัว เฮ...."

"แม่อีแดง" หมายถึง แม่ของลูก

"...หวันเย็นเหอ เย็นมาห้อยห้อย

หุงข้าวหม้อน้อย หุงแล้วอีกินกับไค

คดข้าวใส่ซาม น้ำตาน้องลงมาลามไหล

หุงแล้วอีกินกับไค หวันเย็นเวโลยห้วยเหอ"

"หวัน" คือตะวัน

"หวันเย็น" ก็คือ ตะวันเย็น

ภาษาที่คนใต้ใช้เรียกระยะเวลาแต่ละช่วงแตกต่างกันไปตามลำดับดังนี้

"เบิกหวาง" หรือ "หัวรุ่ง" หมายถึง ย่ำรุ่ง

"เข้ามิด" หมายถึง เข้าตู่

"หัวเช้า" หมายถึง ตอนเช้า

"น้องเที่ยง" หมายถึง โกล้เที่ยง

"หวันเที่ยง" หมายถึง ตอนเที่ยง

"หวันหลีกหัว" หมายถึง หลังเที่ยงเล็กน้อย ถือว่าตอนเที่ยงคือ ตอนที่ดวงตะวันอยู่บนศีรษะพอดี เมื่อตะวันเคลื่อนผ่านไปถือเป็นอีกเวลาหนึ่ง เรียกว่า "หวันหลีกหัว"

"หวันซ้าย" หมายถึง ตะวันบ่าย

"หวันเย็น" หมายถึง ตะวันเย็น

"มั่งมั่ง" หรือ "หัวค่ำ" หมายถึง ย่ำค่ำ

"ห้อย" ก็คือ ละห้อย

"อี" ก็คือ จะ เช่น อีกิน (จะกิน)

"ไค" ก็คือ ไคร

คำที่เป็นอักษรควบกล้ำในภาษากลางบางคำ จะไม่ออกเสียงควบกล้ำในภาษาใต้ เช่น

"ไคร" เป็น ไค

"เกวียน" เป็น เกียน

๑๗๑

"คดข้าว" ก็คือ ตักข้าว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายคำนี้ว่า "ตักข้าวสุกออกจากหม้อ" ซึ่งก็เป็นความหมายเดียวกัน แต่ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่ใกล้เคียงกับคำว่า "คตข้าว" คือคำว่า "คตห่อ"

"คตห่อ" ก็คือ การเตรียมอาหารไปกินเวลาเดินทาง หรือไปทำงานนอกบ้าน ภาษากลางจะใช้ว่า "เตรียมข้าวห่อ" หรือ "ห่อข้าวมา"

นอกจากความหมายตรงๆ แล้ว "คตห่อ" ยังเป็นสำนวนที่หมายถึงทำประโยชน์ไว้ก่อนแล้ว ทำสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าแล้ว

ในวงสนทนาเพื่อนฝูงมักล้อคู่สามีภรรยา ที่สามีหรือภรรยาต้องเดินทางไปไกลจากบ้านหลายวัน ในทำนองว่า "ก่อนเดินทางคงคตห่อไปเรียบร้อยแล้ว"

แต่บางทีอาจจะจะมีเพื่อนปากบอนอีกคนแย้งขึ้นให้คนอยู่หลังใจเสียทำนองว่า "สมัยนี้เจริญก้าวหน้าแล้วทำไมต้องคตห่อให้ยุ่งยาก สู้ไปซื้อกินเอาข้างหน้ามีดีกว่าหรือ"

แล้ววงสนทาก็แตก

"เวไลย" คำนี้ไม่มีในภาษาพูดทั่วไป แต่ในเพลงร้องเรื่อนี้คงหมายถึง"เวลา" นั่นเอง

"เที่ยงเที่ยงเหอ
นกเอี้ยงมันร้องป้าขี้ไถ
สงสารพี่เณรที่หน้าเียบ
เล่นไปขอเมียที่เกาะยอ
เขายกขันหมากไปแต่นี้
ควรที่แล้วหรือพ่อผมห่อ
เล่นไปขอเมียที่เกาะยอ
ผมห่อไม่คิดเลยเหอ....."

"ป้าขี้ไถ" คือ ดงขี้ไถ หมายถึง ในนาที่ไถแล้ว คำว่า "ป้า" ในภาษาใต้มีความหมายอยู่หลาย

นัย
นัยหนึ่ง หมายถึง ป้า เช่น ปากัน (ป้าไล)
ป้าแก (ป้าดงดิบ) ป้าเหลาะเหละ (ป้าละเมาะ)

นัยหนึ่ง หมายถึง เวลา เช่น ป้าโต (เวลาโต)
ป้านี้ (เวลานี้)

นัยหนึ่ง หมายถึง ดง, ฝูง, หมู่ เช่น ป้ามดคัต (ดงมดคัน)

"เณร" นอกจากหมายถึง สามเณรแล้ว ยังใช้เรียกผู้ที่ลาสิกขาบทแล้วโดย

เรียก "เณร" เมื่อผู้นั้นอ่อนวัยกว่าผู้พูด

เรียก "พี่เณร" เมื่อผู้พูดนับถือเสมอน้าชาย

นอกจากนี้ ยังมีสำนวนใช้เรียกคนที่ไม่เอาไหน ไม่ทำงานทำการ ไม่เอาถ่าน ทำอะไรไม่เป็นได้เป็นพายว่า "เณรเกด"

"เล่น" นอกจากจะมีความหมายตรงกับภาษากลาง ที่หมายถึง การเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว หรือวิ่งแล้วยังหมายถึง ดันรนไปทำสิ่งที่ไม่น่าทำ "เล่นไป" ในเพลงร้องเรื่อนี้ จึงมีความหมายตรงกับความหมายหลังนั้น

นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่ใช้ "เล่น" นำหน้า เช่น "เล่นทุ้ม" หมายถึง วิ่งละทิ้งคนอื่นไว้ หรือปล่อยให้คนอื่นแก้ปัญหาโดยไม่ช่วยเหลือ

"เล่นท่ง" หมายถึง ๒ ลักษณะ คือ
หนึ่งคนเสียสติ ควบคุมตัวเองไม่ได้ วิ่งเตลิดไป
ในทุ่งนาเข้าป่าดงอย่างคนไร้สติ เป็นที่มาของคำว่า "เล่นท่ง" ซึ่งหมายถึง บ้า

หนึ่ง คนที่ท้องเสียท้องเดิน ต้องวิ่งลงไปถ่ายอุจจาระในทุ่งนาครั้งแล้วครั้งเล่า เป็นที่มาของคำว่า "เล่นท่ง" ซึ่งหมายถึง ท้องเดิน

"เล่นเรื่อ" หมายถึง การวิ่งเดินต่อสู้อคติที่ศาล

"ขอเมีย" คือ การสู่ขอผู้หญิงมาเป็นภรรยา

"เกาะยอ" คือ ชื่อเกาะ ซึ่งเป็นตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีสะพานดินสู่ลานนท์ทอดเชื่อมกับแผ่นดินใหญ่ยาว ๑.๗ กิโลเมตร

"แต่" คือ จาก เช่น แต่นี้ (จากที่นี้) มาแต่ไหน (มาจากไหน)

"ผมห่อ" คือทรงยมหยั๊กศก "ผมหม่อ" ก็เรียก "พ่อผมห่อ" หมายถึง ผู้ชายรูปงามมีผมหยั๊กศก คนนั้น

เมื่อแรกเริ่มตั้งต้นจะเขียนเรื่องนี้มัน บังเกิดความไม่แน่ใจนักว่าจะมีแง่มุม เรื่องราวให้เขียนได้มากน้อยเพียงใด แต่ครั้นลงมือเขียนแล้ว ก็รู้สึกสนุกมือ มีเรื่องราวให้บอกเล่าให้เขียนถึงอยู่มากมายยิ่งเพลงร้องเรื่อนั้น มีนับเป็นที่พันพันเพลง ก็เรียกว่าจะเขียนถึงได้โดยไม่จบ

ไม่สิ้นทีเดียว แต่เมื่อเนื้อที่มีจำกัดก็เห็นที่จะต้องระงับยับยั้งอาการสนุกมือไว้เพียงเท่านี้

แต่ถ้าหากท่านผู้อ่านนึกสนุกมือด้วย ก็อาจจะลองร้องการร้องเรื่อของเก่ามาทบทวน และสนทนาถึงภาษาถิ่นได้ที่ซุกซ่อนอยู่ในเพลงร้องเรื่อ ก็คงเป็นบรรยากาศที่เป็นสุขยิ่งทีเดียว

ว่างๆ แล้วลองดูนะครับ

บรรณานุกรม

เจลิยว เรื่องเลข "เปล" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๕ สถาบันทักษิณคดีศึกษา อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพฯ. ๒๕๒๙

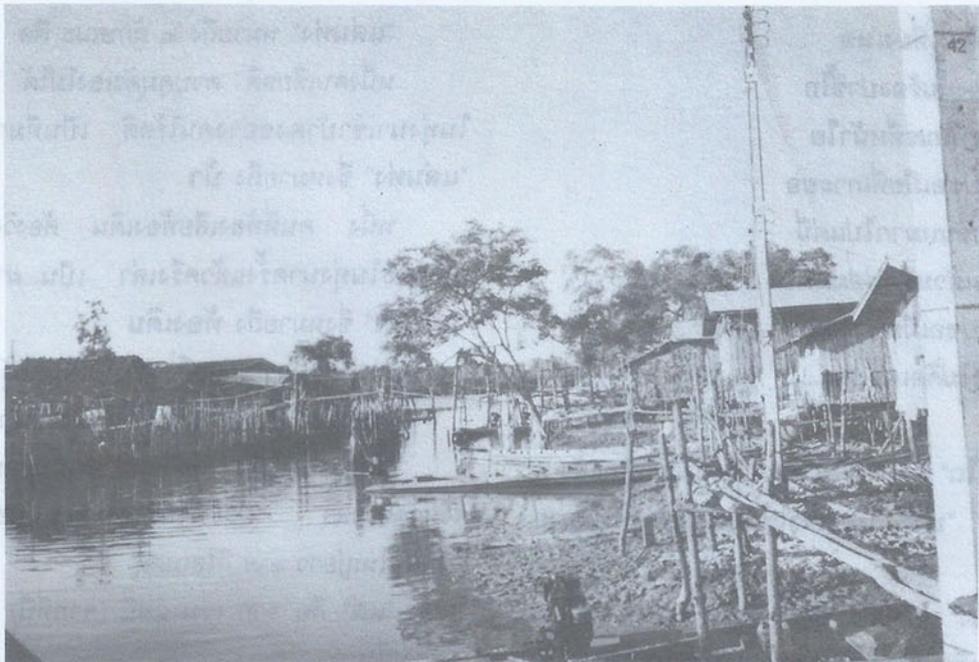
ทักษิณคดีศึกษา, สถาบัน พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช ๒๕๒๕ อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป กรุงเทพฯม ๒๕๓๐

ธิดา โมสิกรัตน์ และวินัย ภูระหงส์ "การประพันธ์เพลงพื้นบ้าน" ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๒ การประพันธ์ไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี, ๒๕๓๓

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ อักษรเจริญทัศน์กรุงเทพฯ. ๒๕๓๐

วันเนา ยูเดิน เพลงชาनोंง ไทยวัฒนาพานิช กรุงเทพฯ ๒๕๒๕

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ "เพลงกล่อมเด็ก : ไทยพุทธภาคใต้" ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๖ สถาบันทักษิณคดีศึกษา อมรินทร์การพิมพ์กรุงเทพฯ ๒๕๒๙

นิทานพื้นบ้าน

วิมล คำศรี

พระธำม

๑. เนื้อเรื่อง

พระธำมเป็นพญาอสูรแต่เพียงผู้เดียวที่มีความเป็นอมรหรืออมตะในบรรดาหมู่อสูรทั้งหมด จึงได้รับการยกย่องจากพระพรหมให้เป็นเทพองค์หนึ่งด้วยอสูรธำมเป็นบุตรของพระกัศยปเทพบิดร กับนางสิงหิกา แต่กลับมีร่างกายเป็นยักษ์ร้าย

เมื่อทวยเทพกับอสูรได้ทำสงครามกันครั้งใด อสูรราหูก็จะเป็นตัวตั้งตัวตีในการนำทัพอสูรเข้าบุกแดน ดาวดึงสาพิภพของพระอินทร์ทุกครั้ง แต่ก็ไม่สามารถเอาชนะพระอินทร์ได้ ต้องถอยทัพกลับมาทุกครั้งไปเช่นกัน แต่เมื่อพระอินทร์ถูกฤาษีสาปให้ถอยฤทธิ์ลง พระอินทร์และเทวดาบริวารก็พ่ายแพ้แก่พวกอสูรตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พวกเทวดาจึงถูกพวกอสูรฆ่าตายลงไปจนเกือบหมด พระอินทร์ก็หมดปัญญาที่จะต่อสู้อีกต่อไป จึงได้พาเทวดาบริวารไปกราบขอร้องขอความช่วยเหลือจากพระนารายณ์ผู้เป็นเจ้า ในทะเลน้ำมันอันเป็นที่สถิตของพระองค์

พระนารายณ์ก็แนะนำให้ทำพิธีกวนน้ำทิพย์ เมื่อกินแล้วจะได้มีความเป็นอมตะคือ ไม่รู้จักตาย แต่ทรงเห็นว่า ลำพังเฉพาะพวกเทวดาแล้วคงทำงานใหญ่ครั้งนี้ไม่สำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยแรงและฤทธิ์ของพวกอสูรด้วยจึงจะทำได้ จึงทรงบอกให้พระอินทร์และบรรดาเทวดาไปขอร้องให้พวกอสูรมาช่วยด้วย ให้แก่งลังหลอกทำสัญญากับพวกอสูรว่าถ้ากวนน้ำทิพย์สำเร็จแล้วก็จะแบ่งให้พวกอสูรครึ่งหนึ่งของน้ำทิพย์ที่ได้ทั้งหมด แต่พอได้น้ำทิพย์แล้วก็คอยหาทางหลีกเลี่ยงกันทีหลัง คือไม่ยอมให้พวกอสูรได้กินน้ำทิพย์นั้นกันเสียเลย พระนารายณ์ทรงรับรองว่าถึงตอนนั้นพระองค์จะทรงจัดการกับพวกมันด้วยพระองค์เอง

เมื่อพวกเทวดาไปทำสัญญากวนน้ำทิพย์ร่วมกับพวกอสูรเป็นผลสำเร็จแล้ว พิธีกวนน้ำทิพย์จึงได้เริ่มขึ้น ณ ทะเลน้ำมันนั้นเอง ด้วยการยกเอาภูเขาเขามันทรมาเป็นเครื่องกวนน้ำในทะเลน้ำมันนั้น บรรดาเทวดาและอสูรต่างก็ออกไประดมกันเก็บเครื่องยาสมุนไพรที่มีอยู่ทั้งสามโลกนานาชนิดเป็นจำนวนมหาศาลมาทุ้มทิ้งไปในทะเลแห่งนั้นแล้วเอาพญานาคควาสุกรีมาพันรอบเขามันทรต่างสายเชือกสำหรับให้เทวดาและอสูรช่วยกันดึงไปมาปั่นภูเขาให้หมุน เพื่อให้เครื่องยากับน้ำในมหาสมุทรเข้ากันจนเกิดเป็นน้ำทิพย์ที่ต้องการ เมื่อถึงเวลาของการดึงเชือก หรือพญานาคพวกเทวดาก็เริ่มเอาเปรียบตั้งแต่เริ่มแรกกันทีเดียวด้วยการพากันไปดึงส่วนที่

เป็นหางของนาค พวกอสูรจึงจำต้องไปดึงที่ส่วนหัวของพญานาค พวกเทวดาและอสูรต่างก็ช่วยกันปั่นช่วยกันกวนน้ำทิพย์จนเป็นเวลาช้านาน พญานาคควาสุกรีได้รับความทุกข์ทรมานยิ่งจึงพันพิษออกมาเป็นไฟถูกพวกอสูรบาดเจ็บ และอ่อนแรงลง อสูรราหูก็เป็นผู้หนึ่งที่ต้องออกแรงอุดอยู่ทางหัวนาคจึงต้องได้รับความทุกข์ทรมาน และเจ็บปวดไปด้วยพิษนาคด้วย แต่ก็จำต้องอดทนเพื่อความสำเร็จ จึงต้องทนทำต่อไปแต่ก็ให้รู้สึกคิดแค้นพวกเทวดาอยู่ไม่หาย อสูรราหูจึงมุ่งมั่นที่จะเป็นอมตะให้ได้ แต่...เมื่อนานเข้าๆ พญานาคก็ยิ่งได้รับความทุกข์ทรมานยิ่งขึ้นกว่าใครๆ จึงได้พันพิษเป็นไฟกรดออกมาเป็นจำนวนมาก เกิดความร้อนแรงจนสุดที่ทนทานกันได้ พวกเทวดาและพวกอสูรต่างก็ผละออกวิ่งหนีเอาตัวรอดกันด้วยความตกใจกลัว และไฟกรดนั้นก็มิทีจะลุลกลามไหม้ออกไปได้หมดทั้งสามโลก จนกระทั่งพระอิศวรผู้เป็นเจ้าของทรงทนอยู่ไม่ได้ จึงได้ทรงปรากฏพระวรกายขึ้น ณ ที่นั่นแล้วอำนาจพระอิศวรออกดุคดลื่นไฟกรดและพิษร้าย ของพญานาคไว้หมดแต่เพียงพระองค์เดียวก่อนที่โลกจะถูกทำลายลงไฟกรดอันเป็นพิษร้ายแรงก็ได้เผาผลาญพระศอของพระองค์จนไหม้เกรียมเป็นสีดำประดุจดั่งสินิล เมื่อความวุ่นวายโกลาหลถูกยุติด้วยเทวานุภาพของพระอิศวรลงแล้วความเป็นอมตะแห่งทะเลน้ำมันก็บังเกิดขึ้น ของวิเศษต่างๆ ได้ผุดขึ้นจากเกษียรสมุทรหลายอย่าง เช่น พระลักษมี เทพีแห่งเหล่า ช่างเราวาณ และอื่นๆ รวมทั้ง นางอัปสรอีกมากมาย จนกระทั่งถึงอันดับสุดท้ายก็มีเทพบุตรทูนหม้อน้ำทิพย์ ผุดขึ้นมาแล้ววางไว้ ณ ผังแห่งเกษียรสมุทรมัน เทวดาและอสูรต่างก็วุ่นวายกันเข้ายื้อแย่งของวิเศษและอุดกระชากนางอัปสรกันอย่างโกลาหล อสูรราหูจึงได้ลอบเข้าไปหยิบหม้อน้ำทิพย์หลบหนีไปเสียทันที แต่พระนารายณ์ก็ได้ทรงเห็นเสียก่อนจึงได้เสด็จตามเอาหม้อน้ำทิพย์นั้นกลับมาได้ พระนารายณ์จึงทรงประกาศให้พวกเทวดามาตีมีกินน้ำทิพย์กันโดยทั่วหน้า ส่วนอสูรราหูก็ไม่ลดละจึงได้ลอบเข้ามาแล้วแปลงกายเป็น พรานหมณ์เข้าไปขอ

พระกศยป และนางอทิต

แบ่งน้ำทิพย์ดื่มกินด้วย พวกเทวดาก็ไม่ระแวงสงสัย เมื่อเห็นเป็นพราหมณ์เช่นนั้น ก็ตักน้ำทิพย์ส่งให้ด้วยความยินดี อสุรราหูในรูปกายของพราหมณ์แปลงก็ได้ดื่มกินน้ำทิพย์นั้นสมความตั้งใจของตน

พระอาทิตย์และพระจันทร์ได้เห็นการกระทำของอสุรราหูเช่นนั้นเข้าก็เอะอะโวยวายขึ้น จนความทราบถึงพระนารายณ์ฯ จึงทรงขว้างอสุรราหูด้วยจักรอันเป็นเทพศาสตราของพระองค์ จักรของพระนารายณ์ได้ตัดร่างของอสุรราหูออกเป็นสองท่อนแต่ด้วยอานุภาพแห่งน้ำทิพย์ที่อสุรราหูได้ดื่มกินเข้าไปจึงทำให้ไม่ตาย

ด้วยที่ถูกพระนารายณ์ทำร้ายเอาจนถึงกับร่างกายขาดกันเป็นสองท่อนนี้เองก็เพราะพระอาทิตย์

และพระจันทร์เป็นต้นเหตุ พระราหูจึงได้อาฆาตแค้นพระอาทิตย์และพระจันทร์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พระราหูจึงได้หาโอกาสจับพระอาทิตย์และพระจันทร์กลืนกินอยู่เรื่อยมา แต่พระอาทิตย์และพระจันทร์ก็หลุดล่องพ้นไปได้ในชั่วเวลาที่ไม่นานนัก ทั้งนี้ก็เพราะพระราหูมีร่างกายอยู่เพียงครึ่งท่อนนั่นเอง

การกระทำของพระราหูต่อพระอาทิตย์ และพระจันทร์อันเป็นการจองเวรนั้น จึงทำให้เกิดสุริยคราสและจันทรคราสขึ้นมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ผู้เล่า : พราหมณ์นิล นาคเทวัญ ๖๘/๓ ถนนศรีธรรมโคก
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒ การศึกษาวิเคราะห์

๒.๑ ประเภทของนิทาน

อาจารย์วิเชียร ณ นคร^๑ ผู้ศึกษานิทานพื้นบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดนิทานเรื่อง พระราหู เป็นนิทานประเภทเทพนิยาย

ตามหลักวิชาคติชนวิทยา ได้ให้ความรู้เรื่องนิทานประเภทนี้ไว้ว่า เทพนิยาย (Myth) หมายถึงนิทานที่ว่าด้วยเรื่องเทพเป็นส่วนใหญ่หรือมีเทพเป็นตัวละครหลัก เนื้อเรื่องมักเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ของเทพยดา เทพเจ้า เทพธิดาและนางฟ้าหรือเป็นเรื่องปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เทพสร้างหรือกำหนด หรือมีส่วนเกี่ยวข้องก็ได้ ปรากฏการณ์นี้อยู่เหนืออำนาจที่บุคคลทั่วไปจะกระทำได้ จึงดูเป็นเรื่องเกินความเป็นจริง

เนื้อเรื่องของเทพนิยายส่วนใหญ่มุ่งเน้นบทบาทของเทพที่มีต่อมนุษย์หรือสัตว์ หรือต่อเทพด้วยกัน ซึ่งบทบาทเหล่านั้นมีผลต่อความเชื่อของมนุษย์ในเวลาต่อมา โดยเฉพาะคือ เรื่องว่าด้วยกำเนิดของมนุษย์กำเนิดโลก และกำเนิดจักรวาล

ด้วยเหตุที่สังคมไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อจากฮินดูมาก่อน นิทานไทยจึงมักมีเรื่องของเทพปรากฏอยู่เสมอ แต่การจะวินิจฉัยว่านิทานใดเป็นเทพนิยายหรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะพิจารณากันที่ตัวละครหลักของนิทานนั้นๆ ว่าเป็นเรื่องที่เกิดถึงเทพ และปรากฏการณ์ที่เทพกำหนด แล้วส่งผลถึงมนุษย์หรือไม่เพียงใดด้วย

อย่างไรก็ดีในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๔ เป็นต้นมา สังคมไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อจากตะวันตกมากขึ้น

นิทานตะวันตกจึงแพร่เข้ามามาก โดยเฉพาะคือนิทานสำหรับเด็ก ซึ่งมีโครงเรื่องรัก สุข โศก มีตัวละครเอกเป็นเจ้าชาย เจ้าหญิง หรือนางฟ้า การดำเนินเรื่องไม่สลับซับซ้อน เริ่มต้นจากการเผชิญปัญหาชีวิตด้วยความทุกข์ โศก หรือยากเข็ญ แต่ด้วยบุญบารมีหรืออำนาจพิเศษที่ได้จากเทพบ้าง นางฟ้าบ้าง ตัวละครเอกจึงสามารถคลี่คลายปัญหานั้นให้ลุล่วงไปได้เรื่องจึงจบในลักษณะสุขนาฏกรรม เช่น เรื่องซินเดอเรลล่า และเทพนิยายแอนเดอร์สัน นิทานลักษณะนี้จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Fairy Tales

เทพนิยายของตะวันตก ได้แก่ เรื่อง ซินเดอเรลล่า และเทพนิยายเรื่องต่างๆ ของกริมม์ ของตะวันออก ได้แก่ เรื่องนารายณ์สิบปาง และของไทย ได้แก่ เรื่องท้าวมหาสงกรานต์ และเทวดานพเคราะห์ที่เป็นมิตร-ศัตรูกัน^๑ เป็นต้น

นิทานเรื่อง "พระราหู" มีเนื้อหาลำดับสำคัญเกี่ยวกับเทพเจ้าหลายองค์ เช่น พระอินทร์ พระนารายณ์ พระอาทิตย์ พระจันทร์ และเทวดา ซึ่งมีบทบาทต่อกันตลอดเรื่อง โดยเฉพาะบทบาทที่พระราหู มีต่อพระอาทิตย์และพระจันทร์ นั้น ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติถึงสองอย่าง คือ "สุริยคราส" หรือ "สุริยุปราคา" และ "จันทรคราส" หรือ "จันทรุปราคา"

นิทานเรื่อง "พระราหู" จึงเป็น "เทพนิยาย" อย่างสมบูรณ์แบบตามหลักวิชาคติชนวิทยา ทุกประการ

๒.๒ คุณค่าของนิทาน

จากการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราชตามแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ทางวิชาการ สรุปได้ว่านิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช มีคุณค่า ๕ ประการ คือ

๒.๒.๑ **คุณค่าทั่วไป** พบว่านิทานพื้นบ้าน

๑ วิเชียร ณ นคร การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัด

พระสุริยาทิตย์

จังหวัดนครศรีธรรมราชให้คุณค่าแก่ผู้ฟัง (หรือผู้อ่าน) ในแง่สร้างความบันเทิงใจเป็นหลัก รองลงมาคือ คุณค่าในแง่ความเป็นแหล่งจินตนาการ และความเป็นบันทึกประวัติศาสตร์สังคมของท้องถิ่นนครศรีธรรมราช

๒.๒.๒ **คุณค่าทางสังคม** พบว่า นิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช มีคุณค่าทางสังคมสูง

โดยเฉพาะคุณค่าทางด้านการจัดระเบียบทางสังคม และการสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟัง

ในเรื่องการจัดระเบียบทางสังคม พบว่านิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่เสนอเรื่องปทัสถาน (บรรทัดฐาน) มากที่สุด รองลงมาคือเรื่องค่านิยม ส่วนนิทานที่เสนอเรื่องสถานภาพและบทบาท

มีน้อย

ปัทมสถาน (บรรพตฐาน) ที่เสนอในเนื้อหานิทานพื้นบ้าน ส่วนใหญ่เน้นเรื่องจารีตประเพณี รองลงมาคือธรรมเนียมประเพณี และขนบธรรมเนียมประเพณีตามลำดับ

ในเรื่องค่านิยมที่พึงประสงค์ พบว่านิทานส่วนใหญ่เสนอค่านิยมระดับกลุ่ม ๕ อย่าง คือ ค่านิยมความสนุกสนาน ค่านิยมความสามัคคี ค่านิยมความกตัญญูค่านิยมความเมตตา และค่านิยมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นอกนั้นเป็นค่านิยมระดับบุคคลอีกอย่าง คือ ค่านิยมความมั่งคั่ง ค่านิยมความซื่อตรง ค่านิยมความอาวุโส และค่านิยมความเป็นผู้มีอำนาจ

๒.๒.๓ **คุณค่าทางวัฒนธรรม** พบว่านิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราชสะท้อนวัฒนธรรมไทยพุทธในสังคมเกษตรกรรม ที่ประกอบอาชีพกสิกรรมและการประมงชายฝั่งและประมงน้ำจืดเป็นหลัก ทั้งนี้โดยอาศัยภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมเป็นปัจจัยการผลิต วิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานจึงเป็นเรื่องสังคมเกษตรกรรม ที่มีชีวิตอย่างเรียบง่ายและไม่เร่งร้อนเป็นสำคัญ

๒.๒.๔ **คุณค่าทางคุณธรรม** พบว่านิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราชแสดงหลักธรรมสำคัญประการ คือ หลักหัวใจพุทธศาสนา (หรือหลักโอวาทปาฏิโมกข์) หลักความไม่เบียดเบียน หลักกรรมหลักการอยู่ร่วมกัน และหลักการเสียสละ

๒.๒.๕ **คุณค่าทางจริยธรรม** พบว่านิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงจริยธรรมสำคัญหรือแนวทางประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมที่ควร ๕ ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความอุทิศตนและพึ่งตนเอง ความมีเกียรติยศความยุติธรรม และความมีเหตุมีผล

กล่าวโดยสรุปนิทานพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้คุณค่าแก่ผู้ฟังหรือผู้อ่าน ทั้งเชิงศิลปะและเชิงศาสตร์

นิทานเรื่อง พระราหู นอกจากจะให้คุณค่าโดยภาพรวมดังกล่าวแล้วยังมีคุณค่าในเชิงศาสตร์

อันเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่อง เทพเจ้า ปราภฏการณัธรรมาชาติซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวโลก โดยเฉพาะความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง "พระราหู" กล่าวคือ

"พระราหู" ในทางไสยศาสตร์ เชื่อว่า เป็นพวกแพทย์ เป็นบุตรท้าววิประจิตติ กับนางสิงหิกา เมื่อเกิดมีหางเป็นนาค มีที่อยู่ในอากาศ วิมานเป็นสินิล มีครุฑเป็นพาหนะ ตามตำหรับโหราศาสตร์ของตำนานนพเคราะห์ เชื่อว่า พระอิศวรได้ทรงสร้างพระราหูขึ้นโดยใช้หัวผีโขมด ๑๒ หัว มาป่นลง แล้วประพรมด้วยน้ำอมฤต ก็บังเกิดเป็น "องค์พระราหู" ขึ้นนับเป็นองค์ที่ ๘ ของเทวดานพเคราะห์ บางตำหรับที่กล่าวด้วยดาวนพเคราะห์ ได้จัด "พระราหู" ว่าเป็นดาวกัณห์หนึ่ง และสมมุติว่า โลกมนุษย์ที่เราอยู่นี้เป็นดาวพระราหู

พระราหู คอยจับพระอาทิตย์ และพระจันทร์กินหรืออม เพื่อเป็นการแก้แค้นอยู่เนืองๆ (แค้นพระอาทิตย์และพระจันทร์ ที่ไปฟ้องพระวิษณุว่า พระราหูได้แปลงตัวเป็นเทวดา เข้าไปในเทพชุมนุม และแอบดื่มน้ำอมฤต จนพระราหูถูกพระวิษณุขว้างด้วยจักร ภายพระราหูขาดไปครึ่งตัว ท่อนหัวไปอยู่ในอากาศ) ที่เราเรียกกันว่า จันทรุปราคา และสุริยุปราคา ซึ่งเป็นวิธิดาราศาสตร์ ที่ได้จากทางคำนวณวิถีโคจรของดวงดาวทั้งหลายแล้ว มีมติดกันว่า การที่มีสุริยุปราคา หรือจันทรคราส นั้น เป็นเพราะเมื่อดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ อยู่คนละฟากของดาวราหู (คือโลก) แล้ว เงาของโลกเราไปบังแสงอันเป็นรัศมีอาทิตย์ และจันทร์ ซึ่งเราจะสังเกตได้ในเวลาที่มีสุริยุจันทร ว่าเป็นเงาดำๆ เข้าไปปิดหรือเคลื่อนผ่านไปบนสุริยพิมพ์ จันทรพิมพ์เท่านั้น

ตามหลักวิชาโหราศาสตร์ นักวิชาการสาขานี้เชื่อว่าพระพรหมเป็นผู้สร้างโลก และสรรพสิ่งทั้งหลาย

ในโลกนี้ รวมทั้งมนุษย์ด้วยและได้แบ่งวันเกิดมนุษย์ไว้ เป็น ๘ วัน (แบ่งวันพุธเป็น ๒ วัน คือ วันพุธกลางวัน กับวันพุธกลางคืน) แล้วมอบหมายให้เทพเจ้าทั้ง ๘ องค์ เป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลรักษาและลิขิตชีวิตของมนุษย์ ที่เกิดแต่ละวันให้เป็นไปตามกฎของพรหมลิขิตชีวิต มนุษย์คือ

- พระอาทิตย์ ดูแลรักษา คนเกิดวันอาทิตย์
- พระจันทร์ ดูแลรักษา คนเกิดวันจันทร์
- พระอังคาร ดูแลรักษา คนเกิดวันอังคาร
- พระพุธ ดูแลรักษา คนเกิดวันพุธกลางวัน
- พระพฤหัสบดี ดูแลรักษา คนเกิดวันพฤหัสบดี
- พระศุกร์ ดูแลรักษา คนเกิดวันศุกร์
- พระเสาร์ ดูแลรักษา คนเกิดวันเสาร์

"พระราหู" ดูแลรักษา คนเกิดวันพุธกลางคืน (เวลา ๑๙.๐๑ - ๐๕.๕๙ น.)

เพื่อให้เป็นศิริมงคลแก่คนที่เกิดในวันต่างๆ เหล่านี้ ท่านได้กำหนดให้มีการบูชาพระประจำวันด้วยเครื่องบูชาและใช้พระคาถาสวดมนต์บูชาทุกวัน กล่าวเฉพาะคนเกิดวันพุธกลางคืน ซึ่งมี "พระราหู" เป็นผู้ดูแลให้ปฏิบัติดังนี้คือ

พระพุทธรูปบูชาของคนเกิดวันพุธกลางคืน เรียกว่า "ราหู" นั้นให้ใช้พระพุทธรูป ปางปาเลไลยก์หรือ ปาลีไลยก์และใช้พระคาถาต่อไปนี้สวดมนต์บูชาวันละ ๑๒ จบ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและอยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากภัยอันตรายทั้งปวง

สุริยะะปะธิตตะปาไร (ย่อ)๑

กินนุ สันตะระมาโนวะ
 ราหู สุริยง ปะมุญจะสี
 สังวิคคะรูปุ อาคัมมะ
 กินนุ ภีโต ะ ติฏฐะสีตีฯ
 สัตตะธา เม ะเล มุทธา

ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ

พุทธะคาถากิติโตมฺหิ

ในเจ มุญเจยยะ สุริยันตีฯ

ในช่วงชีวิตหนึ่งของมนุษย์ นอกจากจะมี เทพเจ้าประจำวันเกิดของตนคอยดูแลรักษา และลิขิตชีวิตแล้ว เทพเจ้าทั้ง ๘ องค์นี้ จะหมุนเวียนเปลี่ยนกัน โจรเข้ามา เสวยอายุของมนุษย์ทุกผู้ทุกคน ในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือขณะที่เทพองค์หนึ่งเสวยอายุของมนุษย์คนหนึ่งอยู่เป็นระยะเวลาหลายปีนั้น เทพเจ้าองค์อื่นๆ อาจจะไปจรเข้ามาเสวยอายุด้วยในระยะเวลาสั้นๆ เรียกว่า "เสวยแทรก" เช่น เราเคยได้ยินสำนวนว่า "พระศุกร์เข้า พระเสาร์แทรก" เป็นต้น ช่วงเวลาการเสวยแทรกนี้ มักจะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลง ท่านให้บูชาเทพเจ้าองค์นั้นเพื่อให้วิถีชีวิต เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ "พระราหู" เสวยแทรก หรือที่เรียกว่า "อยู่ในราหู" เป็นช่วงชีวิตที่สำคัญยิ่ง

๒.๓ สัมพันธภาพระหว่างนิทานเรื่อง

"พระราหู" กับวิถีชีวิตของชุมชนและสังคม

นิทานเรื่อง "พระราหู" มีความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมนครคีรีธรรมราช และสังคมไทยโดยส่วนรวมอย่างแนบแน่น ในรูปลักษณะต่างๆ กัน ดังเช่น

๒.๓.๑ ภาพลักษณ์ของพระราหู โดยเฉพาะ "ภาพราหูอมจันทร์" เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในหมู่นชนทั่วไปและเหล่าศิลปิน จึงมีการสร้างสรรค์ "ภาพราหูอมจันทร์" ขึ้นในลักษณะต่างๆ ทั้งที่เป็น ภาพเขียน การแกะสลัก ปูนปั้น เป็นต้น ภาพลักษณ์เหล่านี้ มักปรากฏอยู่ ณ สิ่งก่อสร้างในวัดวาอารามต่างๆ โดยเฉพาะบริเวณซุ้มประตู และหน้าบันและ จิตรกรรม ประติมากรรม ส่วนบุคคลผู้เคารพบูชา พระราหูเป็นสำคัญ

๑ พระครูสมุห์เอี่ยม สิริวงโมณ มนต์พิธี หน้า ๔๘

๒.๓.๒ นามเรียกขาน "ราหู" คำ "ราหู" เป็นคำที่ผู้คนคุ้นเคย และมีใช้ให้เห็นอยู่ทั้งในวงวิชาการ และ ศิลปین เช่น มีนวนิยาย และละครโทรทัศน์เรื่อง "เงา ราหู" แพร่หลายสู่ชุมชน มีนิยายหนังสือของคณะทิวศิลป์บางตะพวงชื่อ "ไอ้ราหูจอมสังหาร" ตัวเอกของเรื่องมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับ "จันทรุปราคา" คือ เมื่อเกิดจันทรุปราคาคราวใด "ราหู" จะต้องเป็นบ้า มีพลัง

ภาพจิตรกรรม "ราหูอมจันทร์"

มหาศาลไม่มีใครทัดทานได้ และมักจะทำร้ายผู้คนโดยไม่รู้ลึกลับตัวว่าตนได้ทำอะไรลงไป

นอกจากนี้คำ "ราหู" ยังปรากฏอยู่ในกระสวนอื่นๆ อีกหลายคำดังเช่น

พระราหูเสวยอายุ พระราหูเข้าแทรก อยู่ในราหู ราหูกินจันทร์ ราหูเข้า ราหูออก และไปกับราหู เป็นต้น

๒.๓.๓ เรื่องราวความไม่ลงรอยกันระหว่างพระราหูกับพระจันทร์ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น นครศรีธรรมราช ประเภทมุขปาฐะหลายสำนวน เช่น

นางแม่เจ้าลูกเหอ รักลูกอาธรรม
รักแต่พระจันทร์ ราหูลูกน้อยแม่ไม่รัก
ลูกทำความดี พระชนมีมหาญหัก
ราหู ลูกน้อยแม่ไม่รัก เกิดศึก ไม่วายเหลย

๒.๓.๔ ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าผู้สร้างโลก ผู้คุ้มครองโลก และเทพผู้ดูแลรักษามวลมนุษย์ตามวันเกิด ยังคงเป็นภาพลักษณ์และบุคลาธิษฐานที่แนบสนิทอยู่กับวิถีชีวิตของชุมชน สังเกตได้จากปฐมนิยวัตถุสถาน จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และพฤติกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับพระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์ พระอินทร์ และทวยเทพประจำวันเกิดของมนุษย์ ยังปรากฏอยู่ในชุมชนอย่างแพร่หลายในลักษณะ และรูปแบบต่างๆ

๒.๓.๕ ความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ของ "พระราหู"

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า เมื่อ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๙ มีเหตุการณ์สำคัญซึ่งโลกแห่งดาราศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตื่นเต้น กับปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เรียกว่า สุริยุปราคา หรือ สุริยคราสเต็มดวง ในประเทศไทยซึ่งสามารถดูได้ชัดเจน จังหวัดต่างๆ หลายจังหวัดได้แก่ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี อำเภอสีคิ้ว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว และอำเภออื่นๆ อีกประมาณ ๒๗-๓๐ อำเภอ นั้น สื่อมวลชนทุกประเภทได้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ อย่างเต็มกำลังจนเป็นที่สนใจของปวงชนชาวไทยทั่วประเทศ นับต่อไปอีก ๗๕ ปี จึงจะเกิด ปรากฏการณ์เช่นนี้อีก คือราววันที่ ๑๑ เมษายน ๒๖๑๓

ท่ามกลางบรรยากาศแห่งสาระวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์เกี่ยวกับสุริยุปราคา หรือ สุริยคราสเต็มดวงครั้งนี้ทางด้านโหราศาสตร์และความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ "พระราหู" ก็ได้รับการกล่าวขานถึงอย่างแพร่หลาย และเป็นรูปธรรม ควบคู่กับปรากฏการณ์ธรรมชาติ สื่อมวลชนต่างให้ความสนใจและเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง ตลอดเดือนตุลาคม ๒๕๓๙

กล่าวเฉพาะความเชื่อเรื่อง "พระราหู" และ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องมีสาระโดยสังเขปดังนี้

๑) เชื่อว่า "พระราหู" มีพลังอำนาจเป็น "อมตะ"

การเช่นไหว้ "พระราหู" นอกจากจะเป็นการสะเดาะเคราะห์ และต่ออายุให้ตนเองแล้วยังเป็นการอัญเชิญ "พระราหู" มาช่วยปกป้องรักษาคุ้มครองให้ตนเองอยู่รอดปลอดภัยและมีโชคลาภอีกด้วย

จากความเชื่อเช่นนี้จึงมีพิธีกรรม เช่นไหว้ "พระราหู" ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ กัน ดังเช่น

ก. การเช่นไหว้ "พระราหู" ด้วยเครื่องบูชา "สีดำ" ๘ อย่าง เช่น ไก่ดำ เหล้าดำ (เซียงซุน) กาแฟดำ ข้าวเหนียวดำ ขนมเปียกปูนสีดำ ถั่วดำและไข่เยี่ยวม้า เป็นต้น รูปเทียนที่นำมาก็เป็นสีดำหากหาเทียนสีดำไม่ได้ให้ใช้สีส้ม

โหรบางท่าน แนะนำว่าการเช่นไหว้ "พระราหู" จะต้องใช้เครื่องบูชา ๑๒ อย่าง ซึ่งหมายถึง ๑๒ ราศี และไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องบูชา "สีดำ" เสมอไป จะเป็นสีอะไรก็ได้ แต่ประชาชนทั่วไป นิยมใช้เครื่องบูชา "สีดำ" ๘ อย่าง "และบูชาในคืนวันพุธเพราะ "พระราหู" เป็นเทพองค์ที่ ๘ ในระบบสุริยจักรวาล เป็นเทพประจำตัวผู้เกิดวันพุธกลางคืนและเมื่อเกิดสุริยุปราคาจะมีเงาสีดำ เครื่องบูชา "สีดำ" ๘ อย่าง" จึงขายดิบขายดี ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม

ข. การเช่นไหว้ "พระราหู" ด้วย "ยันต์สุริยประภา" และ "ยันต์จันทรประภา"

การเช่นไหว้ "พระราหู" ลักษณะนี้ อิศรนนท์ อธิษฐานนัย รายงานไว้ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๔ คอลัมน์ สกูปหน้า ๑ ว่าดังนี้

การเช่นไหว้ "พระราหู" ในวัน "อาทิตย์ดับ" นอกจากจะใช้เครื่องบูชา "สีดำ" ๘ อย่าง"แล้วยังมีการ

แกะสลักกะลามะพร้าวเป็นรูป "พระราหู" พร้อมกับขนานนามรูปแกะสลักนี้ว่า "ยันต์สุริยประภา" และ "ยันต์จันทรประภา"

สำหรับกลุ่มคนที่ยังสืบทอดความเชื่อกับการแกะสลักรูปยันต์ทั้ง ๒ ประเภทนี้ เป็นคนไทยเชื้อสายลาวที่อพยพเข้ามาพำนักอยู่ในละแวกวัดคีรีระของ อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ ๔

โดยมีนายศรี ชัยราษฎร์ และนายวินัย หรือหน่อง ชัยราษฎร์พ่อเฒ่าวัย ๘๐ ปี เป็นผู้สืบทอดพิธีกรรมมาจากบรรพบุรุษ

รูปแกะสลักกะลา พลังแห่งพระราหู

วิธีการก็เริ่มจากการหาคะลาสีดำจากในท้องถิ่น แต่ต้องเป็นกะลาตาเดียว เพราะเพื่อให้สอดคล้องกับพลังอำนาจของพระราหู - โดยคนสมัยโบราณถือว่ากะลาตาเดียวเป็นสิ่งหายาก และมีความเร้นลับอยู่ในตัวสามารถนำมาตัดต่อตาผู้ป่วยให้หายได้

หรือใช้นำมาดักข้าวสารใส่ภาชนะก็จะทำให้เกิดสิริมงคล แก่เสนียดจัญไรขับไล่สิ่งชั่วร้ายให้พ้นไปจากตัวเอง

เมื่อได้กะลาสีดำตาเดียวมาแล้ว ก็นำมาแกะสลักเป็นรูปราหูอมจันทร์และรูปราหูอมพระอาทิตย์

การแกะสลักอาจจะแกะรูปพระราหูอมจันทร์ลงบนผิวของงะลาใบเดียวหลายๆ รูป หรือรูปพระราหูอมพระอาทิตย์ลงไปด้วยก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมหรือบางทีอาจจะนำกะลามะพร้าวมาผ่า แล้วตัดเป็นชิ้นๆ แล้วจึงแกะสลักเป็นรูปพระราหูอมจันทร์ หรือรูปพระราหูอมพระอาทิตย์ก็ได้เช่นกันแล้วแต่ความสะดวกในการพกพา

หลังจากที่แกะสลักเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำไปลงอักขระคาถาอาคมรูปดวงจันทร์หรือดวงอาทิตย์ที่ปากพระราหู

จากนั้นก็เข้าสู่พิธีกรรม นำรูปแกะสลักไปตั้งรวมกันที่โต๊ะหมู่บูชาพร้อมข้าวตอกดอกไม้ ตรงแท่นบูชาราหูอมพระอาทิตย์ก็จะใช้เครื่องเช่นอย่างละ ๖ ส่วนรูปแกะสลักพระราหูอมพระจันทร์ก็ใช้อย่างละ ๑๕

พิธีกรรมจะกระทำกันในช่วงที่เกิด "สุริยุปราคา" หรือ "จันทร์อุปราคา" เพราะเชื่อกันว่าจะทำให้รูปแกะสลักดังกล่าวมีความศักดิ์สิทธิ์พลังอำนาจของพระราหูซึ่งถือว่าเป็น "อมตะ" จะมาช่วยปกป้องรักษาคุ้มครองให้ตนเองปลอดภัย

การประกอบพิธีกรรมอัญเชิญอำนาจแห่งพระราหู ชาวบ้านแห่งนี้จะทำพิธีเชิญวิญญาณของหลวงพ่อไตร เจ้าอาวาสรูปแรกของวัดศิระสะท้อน มาเป็นองค์ในพิธี เพราะเชื่อว่าเป็น "บรมครู" ที่มีวิชาอาคมแก่กล้า

หลังจากประกอบพิธีกรรมผ่านพ้นไป ชาวบ้านก็จะนำรูปแกะสลักเหล่านี้กลับไปบูชา ถ้าเป็นกะลาทั้งใบ ก็จะนำไปตั้งบนแท่นบูชาภายในบ้าน แต่หากเป็นชิ้นเล็ก ก็จะพกติดตัวเดินทางไปไหนมาไหนเชื่อว่าแคล้วคลาดจากภัยอันตราย

ว่ากันว่า ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขณะที่ยกกองทัพทหารจากแดนอาทิตย์อุทัยยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทย "ยันต์พระราหู" เป็นเครื่องรางของขลังที่ได้ได้รับความนิยมสูงสุดของชาวบ้าน ที่ใช้พกติดตัวป้องกันภัยเพราะเชื่อกันว่าสัญลักษณ์ธงชาติของญี่ปุ่นเป็นเครื่องหมายของ "ดวงอาทิตย์" ดังนั้น การใช้ยันต์รูปพระราหูติดตัวทำให้เป็นการแก้เคล็ดพ้นภัย

ความเชื่อในเรื่องเหล่านี้ แม้จะไม่สามารถอธิบายต้นตอที่แท้จริงได้แต่จากบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อส่วนหนึ่ง ซึ่งได้ระบุไว้ในตำราโบราณของหอสมุดวชิรญาณ ซึ่งเป็นหอสมุดเก่าแก่โบราณตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ บันทึกไว้ว่า

ยันต์สุริยประภา และยันต์จันทร์ประภา ทั้ง ๒ ยันต์นี้เป็นพญายันต์ที่ประเสริฐกว่าที่อื่นใดในโลก

นอกจากนี้ในตำรายังมีการบันทึกด้วยว่า ฤาษี ๒ ตน สถิตอยู่ ณ เขาขุคนธรได้เล็งดูมนุษย์ทั้งหลายในกาลข้างหน้าจักมีทุกข์ภัยเวทนา หาสมบัติไม่มีได้จึงใคร่จะช่วยทุกข์แก่มนุษย์ทั้งหลายฤาษีตนหนึ่งจึงสร้างยันต์หนึ่งชื่อ สุริยประภา ส่วนอีกตนสร้างยันต์จันทร์ประภา ขึ้นมา

ด้วยความเชื่อที่ถูกบันทึกไว้ในตำรา ทำให้ชาวบ้านกลุ่มนี้ถึงกับนำไปปฏิบัติ และมีการสืบทอดกันจวบจนถึงบัดนี้

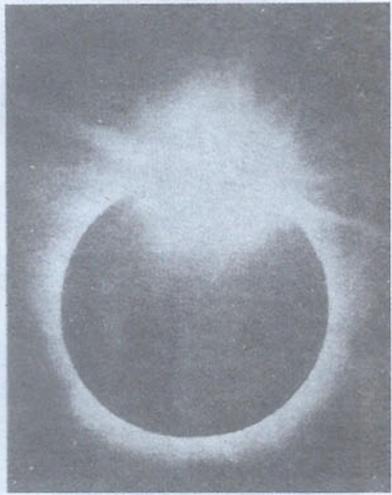
๒) เชื่อว่า ปรากฎการณ "พระราหูอมพระอาทิตย์" หรือสุริยุปราคาและสุริยคราสจะส่งผลถึงวิถีชีวิตของชาวโลกนานาประการ เช่น

เชื่อกันว่า ปรากฎการณทางธรรมชาตินี้จะทำให้เกิดพลังคลื่น "สุริยจันทร์" ผู้คนจะวิปริตมากขึ้น โลกจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เนื่องจาก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และโลก โคจรมาอยู่ในแนวเดียวกันจนทำให้เกิดพลัง "สุริยจันทร์" ขึ้นมา โหรหลายท่านกล่าวไว้สอดคล้องกันดังนี้

พลังสุริยจันทร์ที่ว่านี้ จะทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงจากอย่างหนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง เช่น เกิดพายุ น้ำท่วม ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินถล่ม ส่วนมนุษย์เองก็จะได้รับคลื่นซึ่งเป็นพลังที่มองไม่เห็นเข้าไปในร่างกายโดยแรงกดดันของคลื่นดังกล่าว จะทำให้ผู้คนเกิดความวิปริตมากขึ้น คนป่วยก็จะล้มตาย ส่วนคนที่ปกติก็จะเจ็บไข้ได้ป่วย และจะทำให้เกิดอุบัติเหตุมากขึ้น

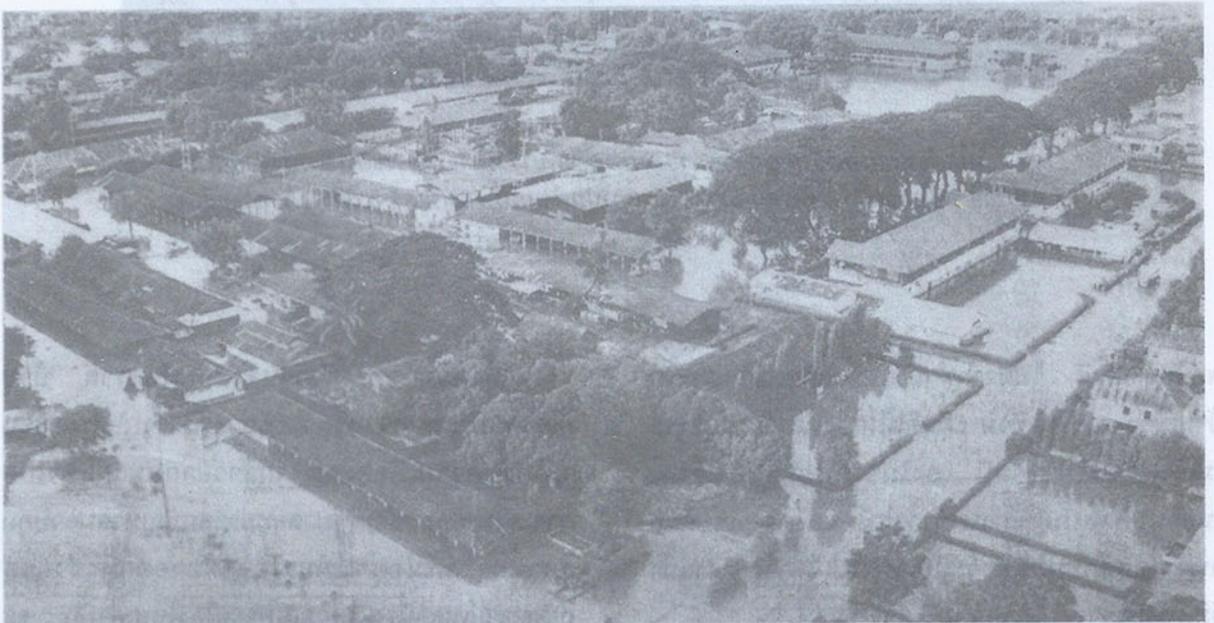
การเกิดสุริยุปราคาเต็มดวงในครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ ๕ ที่เกิดในเมืองไทย และน่าจะเกิดเหตุรุนแรงมากกว่าครั้งที่ผ่านมา เมื่อร้อยกว่าปีก่อน เนื่องจากแนว

คราสพาดผ่านประเทศไทยในลักษณะ "สะพายแล่ง" คือแนวพาดกลางประเทศพอดี กอปรกับพระราหูเล็งดวงเมือง ทำให้เหตุที่จะเกิดขึ้นหลังจากวันที่ ๒๔ ตุลาคมนี้เท่ากับเป็นการรวมทุกอย่างเข้าไว้ซึ่งในแง่ผลเสียที่จะกระทบต่อบ้านเมืองในระยะเวลานั้นใกล้ คือประสบภัยพิบัติทั้งจากลมและน้ำ จะเกิดภาวะที่เรียกว่า ร่วงโรยเพื่อความอยู่รอด ดวงผู้นำจะไม่ดีเท่าไรนัก ต้องประสบแต่ปัญหายุ่งยากและในระยะยาวด้านเศรษฐกิจจะเข้าสู่ยุคทุนเป็นใหญ่ ทุนใหญ่กินทุนเล็ก คนไม่มีทุนจะอยู่ไม่ได้ โสเภณีจะเฟื่องฟู มีการทุจริตคอร์รัปชัน และคนหาเงินในทางที่ผิดๆ มากขึ้น โลกจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางลบมากขึ้น อาจเกิดโรคระบาดตัวใหม่ที่ร้ายแรงกว่าโรคเอดส์

สุริยุปราคาในวันที่ ๒๔ ต.ค.นี้ จะมีผลกระทบต่อคนทั่วโลกต้องเผชิญหน้ากับภัยธรรมชาติ ไข้หวัดมากแพง ความเป็นอยู่ไม่ปลอดภัย มีการเอารัดเอาเปรียบ เกิดปัญหาที่ผู้บริหารบ้านเมืองก็แก้ไขไม่ได้ ชนชั้นกลางจะถูกเอาเปรียบและยากจนลง ธุรกิจการค้าจะล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ จะออกนอกกลุ่มออกทางจนคุมไม่ได้

การที่ราหูเล็งดวงไม่ว่าดวงเมืองหรือดวงคน เป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่สำหรับดวงเมืองนั้น เหตุการณ์รุนแรงได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๓๗ แล้วไม่ใช่เพิ่งมาเกิด โดยดูจากทั่วโลกที่ประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติกันถ้วนหน้า ไม่ว่าจะแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด แต่สำหรับเมืองไทยที่ผ่านมามีดาวพฤหัสบดีอยู่ในราศีที่ค้ำ ทำให้เหตุการณ์ไม่รุนแรงนักแต่ช่วงนี้ราหูเล็งดวงเมืองโดยตรงและดาว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงนำนักเรียน นายร้อย จปร. ทอดพระเนตรสุริยุปราคา ณ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา.

พฤษัยย้ายราศี ไม่มาคำทำนายว่าจะเกิดเหตุรุนแรงในบ้านเมือง อาทิ น้ำท่วม แผ่นดินไหว แต่ความรุนแรงจะไม่เกินเดือนธันวาคมนี้ คงไม่ข้ามไปถึงปี ๒๕๓๙ ในส่วนบุคคลนั้น ทำนายว่าจะมีคนดังดาราเจ็บตาย คนสำคัญระดับประเทศจะมีอันเป็นไป ในวงการศาสนา ก็มีเรื่องอื้อฉาว

ทั้งหมดก็ชี้ตรงกันว่าหลังเหตุสุริยุคราส บ้านเมืองจะประสบความวุ่นวายอย่างรุนแรง ประชาชนจะได้รับความเดือดร้อนจากข้าวยากหมากแพงเกิดภาวะเงินเฟ้อ และรัฐบาลจะประสบปัญหาจนควบคุมสถานการณ์ไม่อยู่จนทหารอาจต้องออกมาช่วยแต่เหตุการณ์เหล่านี้จะไม่เกิดเฉพาะเมืองไทยเท่านั้น จะ

ตื่นตาตื่นใจ ประชาชนแห่แหนไปชม "สุริยุปราคา" เต็มดวง บริเวณหน้า อ.สีลัว นครราชสีมา อย่างตื่นตาตื่นใจ.

เป็นกันทั่วโลก แต่ประเทศที่แนวสุริยคราสพาดผ่านให้
เห็นจะประสบปัญหาหนักกว่าประเทศที่มองไม่เห็น

๖๗

จากความเชื่อว่า การเกิด สุริยุปราคา สุริยคราส
หรือ "ราหูอมพระอาทิตย์" แก่เคล็ด "พระราหู" เป็น
ลางร้ายนี้เอง จึงทำให้มีพิธีกรรมแก้อาถรรพณ์ระดับ
ลักษณะต่างๆ กัน

๓) เชื่อว่า สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นในเวลาที่เกิด
ปรากฏการณ์ "พระราหูอมพระอาทิตย์" หรือ สุริยุ
ปราคา สุริยคราส ล้วนเป็นสิ่งพิเศษ เช่น

ก. ทารกที่เกิดในวัน "พระราหูอมพระ
อาทิตย์" เชื่อกันว่าดังนี้

ทารกที่จะเกิดในวันที่ ๒๔ ต.ค.นี้ ถ้าเป็นชาย
ก็จะเป็นทหารหรือนักการเมืองที่เก่ง หากเป็นหญิง
ก็จะเป็นคนที่มีความสามารถ

เด็กเกิดได้เงาคราส หากเป็นชายโตขึ้นจะเด่นดัง
หรือไม่ก็เฮี้ยนกับขลัง หากเป็นหญิงแล้วไม่ยอมทำอะไร
ง่าย ๆ และโตขึ้นได้เป็นใหญ่ในหมู่คน

ข. วัตถุประหลาดคือ "เพชรราหู" เชื่อกันว่าเป็น
บุญที่ "พระราหู" มาโปรดและมอบสิ่งที่เป็นมงคลให้
สื่อมวลชนได้เสนอข่าวเรื่อง "เพชรราหู" ไว้ดังนี้

ความคืบหน้าเกี่ยวกับเรื่องราวของวัตถุ
ประหลาด "เพชรราหู" ที่ร่วงหล่นลงมาจกแผ่นฟ้า
เหนือเมืองแม่ฮ่องสอน ขณะเกิดเหตุการณ์ "สุริยุปราคา
เต็มดวง" เมื่อวันที่ ๒๔ ต.ค. ที่ผ่านมา ซึ่งชาวบ้าน
ที่เก็บ "เพชรราหู" ได้ ต่างเชื่อว่าเป็นของขวัญที่ฟ้า
ประทานมาให้ โดยเฉพาะคนยากจนที่เก็บเพชรราหู
ไปขายเพราะทำให้แต่ละคนมีเงินติดกระเป๋าจำนวน
มาก ๆ เนื่องจากราคาเพชรราหูได้พุ่งพรวดจากเดิม
เม็ดละ ๒๐๐ บาท เป็นเม็ดละ ๑,๕๐๐ บาท และยังมี
เขยิบขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมีพ่อค้าไปกว้านซื้อกันจำนวน
มาก ในขณะที่ชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งเก็บกลับไปบูชาเป็น
สิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ทำให้พื้นที่บ้าน
แม่สะกิด ต.ผาป่อง เต็มไปด้วยผู้คนที่เฮโลกันไปเก็บ
วัตถุประหลาดดังกล่าวอย่างล้นหลาม

๖๗

ความเชื่อเรื่อง "พระราหู" และพิธีกรรม
ที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอมาทั้ง ๓ ประการสำคัญนี้ จะเป็น
จริงหรือไม่เพียงใด สุดแท้แต่ผู้อ่านจะวินิจฉัย แต่ที่
น่าสนใจคือมีหลักฐานอ้างอิงให้เห็น ความสัมพันธ์
ระหว่าง "พระราหู" กับวิถีชีวิตของชุมชน ตามลักษณะ
ความเชื่อทั้ง ๓ ประการนี้ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชน
อย่างต่อเนื่อง ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม ๒๕๓๘

โปรดพิจารณา หัวข้อข่าวหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับ "พระราหู" ซึ่งยกมาเป็นตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

**ปลุกเสกทั่วประเทศ
แก้อาถรรพณ์ตะวันทับ**

**แก้เคล็ดกลางวัน
เช่นราหู !
ตกก๊ิกไฟไต้หวันออก**

**บัลลังก์ราสถึงเทวเส : 6 ศพ
สังเวทตะวันทับ**

**เคล็ด
สุริยคราส เป็นตำนาน
สาวไฮโซกลัวพิษราหู
หลีกเลียงสุริยคราส**

**เพชรราหู เม็ดละ 5 พัน
คนแห่กันไปกว้านหาซื้อ
เชื่อเป็นของขวัญจากฟ้า**

**ปลุกเสกแก้เคล็ด
"พระราหู"**

**เช่นไหว้ 8 สิ่ง
ไม่จำเป็นสัก**

เตือนตาทั้งประเทศ

เงาราหู ! อนุมัติสมบูรณแบบ

**ของขวัญของฝากจากพระราหู
คลอดคนรับราหู!**

เด็กคราส ชายแก่-หญิงกึ่ง

ลูกไฟพญานาค มาตามน้ค ไผ่จากลำโขง

"พระราชทู" : สุริยคราส ฝึลางร้าย โทรชีสุริยคราส นำถัยพิบัติ ทั่วโลกต่างก็เจอเหเมื่อมกัณหหมค

เหเมื่อ-ไ้้ท่วม อีสานแล้ง เหเมื่อไ้้้อีสาน น้ำจะท่วมไ้้้ทหยุค

สังเวชน้ำท่วมไปแล้้วถึง 200 ศพ

๓. สรุป

จากการพิจารณาศึกษานิทานพื้นบ้านเรื่อง "พระราชทู" ที่นำเสนอมานี้ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า นิทานเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่บันทึกและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชุมชนแต่ละสังคมไว้อย่างมีเหตุมีผล สืบเนื่องต่อกันจากอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน สารและบันเทิงที่พึงได้รับจากเรื่องนี้หากได้มีการสานต่อไปสู่อุชน อย่างมีระบบ ย่อมเป็นที่คาดหวังได้ว่า การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

เพื่อพัฒนาท้องถิ่น คงมีโอกาสสัมฤทธิ์ผลได้ไม่ยากนัก

- แหล่งข้อมูล : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
ประสานงานและจัดเตรียมข้อมูล :
- : พันธุ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว
 - : จารี การะศรี
 - จัดหาภาพประกอบ : ชัยณรงค์ อินทร
 - : อำนวย ทองทะวัลย์
 - : อวยพร เจริญพร

เรื่องของโอกาส

คำว่า "โอกาส" พจนานุกรมฉบับฉลองกรุงให้คำอธิบายไว้ว่า **ช่อง, ทาง ; เวลาที่เหมาะสม, จังหวะ**

เป็นคำเครือเดียวกับคำว่า "อวกาศ" แต่ตามความหมายปัจจุบัน โอกาสกับอวกาศมีความหมายผิดกันไกล

ชีวิตของคนเรา ประสบความสำเร็จสมบูรณ์บ้าง ประสบความสำเร็จครึ่งๆกลางๆ บ้าง ล้มเหลวโดยสิ้นเชิงบ้าง ล้มเหลวเป็นบางส่วนบ้าง ทำให้สังคมคน มีเศรษฐกิจมีชนชั้นกลาง ชั้นต่ำและคนยากจน เห็นใจ

ถามว่าเพราะเหตุไร

ตอบตามหลักพุทธศาสนาก็คือ **"เพราะกรรม"** ซึ่งมีพระพุทธรูปปางรับรองหลายบท เช่น

"สัตว์โลก ย่อมเป็นไปเพราะกรรม"

"คนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร"

แต่ก็ยังมีคนยกความดีความชั่ว ความสำเร็จ ความล้มเหลวให้กับสิ่งหนึ่ง คือ **"โอกาส"** โดยมักจะอ้างว่า **"ไม่มีโอกาส"** ไม่มีใคร **"ให้โอกาส"** ซึ่งออกจะเลือนลอย

โอกาสนั้น เป็นเรื่องของ **"ช่องทาง"** ซึ่งเริ่มต้นก็มีเท่าๆ กัน แต่ภายหลังกลับมีมากน้อยต่างกัน เพราะความสามารถเฉพาะตน แม้ที่นั่งห้องเดียวกันก็มีโอกาสไม่เท่ากันเมื่อเกิดความอยากได้ใคร่ดี จึงมีอาการเกี่ยวกับโอกาสต่างๆ กัน เช่น

คอยโอกาส คว้าโอกาส หาโอกาส ละโอกาส ซึ่งมีทั้งถูกและผิด

เพราะโอกาส เป็นของกลาง ไม่ใช่ของเราคนเดียว จึงต้องฉลาดในการใช้โอกาส นักการเมืองบางคนขอโอกาสประชาชน จนได้รับความไว้วางใจ ได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัย ภายหลังไม่ได้รับเลือกตั้งไปอย่างคิดไม่ถึง เพราะประชาชน **"ไม่ให้โอกาส"**

ถามว่าเพราะเหตุไร

ก็ต้องตอบว่า **"เพราะใช้โอกาสไม่เป็น"**

แต่ทุกคนก็ยังคงเป็นเจ้าของโอกาสร่วมกัน จึงสามารถสร้างโอกาสคือ **"ช่องทาง"** ใหม่ให้แก่ตนเองเสมอเหมือนกัน

โอกาสจึงเปรียบเหมือนกุญแจ คุณสมบัตินี้จะใช้กุญแจซึ่งเป็นชุดเดียวกับแม่กุญแจไขให้เปิดออกได้หรือถ้าคุณฉลาดในการใช้โอกาส ก็สามารถจะใช้กรรมวิธีต่างๆ ไขออกได้ด้วยความพยายามไม่ทอดทิ้งโดยไม่ต้องใช้กุญแจผีหรือวิฆาณ

ช่างตีเหล็ก

การดำรงชีพในชีวิตประจำวันของมนุษย์ มีสิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสอดแทรกเข้าผสมกลมกลืนกับสภาพความเป็นอยู่จนแยกไม่ออกมาตั้งแต่มนุษย์ยุคเหล็กก็คือ เหล็ก

มนุษย์ได้คิดค้นวิธีการนำแร่เหล็กมาใช้ประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ผลงานชิ้นเล็กที่สุดจนกระทั่งชิ้นโตที่สุด ในสิ่งประดิษฐ์เหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีเหล็กมามีบทบาทร่วมอยู่ด้วยเสมอไป

ที่กิ่งอำเภอหนองพิดำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเทือกเขาสูงใหญ่สวยงามในอดีตอยู่เทือกหนึ่งชื่อ "ภูเขาเหล็ก" ปัจจุบันต่างชาติเข้ามาขุดภูเขาแปรสภาพเป็นพื้นราบจนหมดสิ้น ภูเขาเหล็กเมื่อหมดเหล็กก็เหลือแต่ซากภูเขาเหล็กไว้ให้ดูทางหน้าควคูกับชื่อบ้าน "โรงเหล็ก" ริมเขาไว้เป็นอนุสรณ์

ช่างตีเหล็กมีอยู่กระจัดกระจายทั่วไปตามชนบททั่วประเทศไทยงานตีเหล็กเป็นงานหนักที่ต้องใช้ทั้งฝีมือ แรงงาน ความคิด และความอดทนควบคู่กันไป และหาผู้จะเข้ามารับช่วงงานยาก จะด้วยเหตุผลนี้กระมังที่ทำให้ช่างตีเหล็กต้องเลิกลี้ภัยการไปทีละรายสองราย แม้กรมส่งเสริมพัฒนาฝีมือและแรงงานเข้ามาช่วยเหลือ เช่น จัดให้มีการประกวดผลงานที่ผลิตจากเหล็กเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นในเทศกาลงานเดือนสิบทุกปีที่ผ่านมาแล้วก็ตามผลงานที่ชนะการประกวดส่วนใหญ่มักจะมีมาจากหมู่บ้านคลองน้อย อำเภอปากพนังอยู่เสมอไป

ที่บ้านเลขที่ ๖๓ ถนนศรีธรรมราช (บ้านสวนมะพร้าว) นายอิมรอน ตรีตะบ่า อายุ ๕๕ ปี ขวนลูกหลานมาช่วยกันประดับประคองอาชีพนี้ไว้ด้วยตนเอง ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ชาวจีนตีเหล็กร้าน "แสงชัย" หน้าเจดีย์ยักษ์ร่วม ๑๐ ปี จึงย้ายมาประกอบอาชีพนี้เป็นส่วนตัวเรื่อยมาจนปัจจุบัน ผลผลิตส่วนใหญ่จะเป็นปาดหญ้า พร้าบ้อง มีดฟันยากรายและขวาน "ตรายกหัวแม่มือ" จะตีเหล็กหลังจากว่างงานนาเท่านั้น มาร่วม ๓๐ ปี

ใกล้ๆ กับโรงตีเหล็กนี้มีโรงตีเหล็กใหญ่ๆ อีก ๓ โรง แต่ก็เลิกลี้ภัยการปิดมานานโรงไปหมดแล้ว ด้วยเหตุผล "สังขารที่สูญเสียไปกับปัจจัยที่ได้มาไม่คุ้มค่าซึ่งกันและกัน"

ช่างตีเหล็กบ้านสวนมะพร้าว